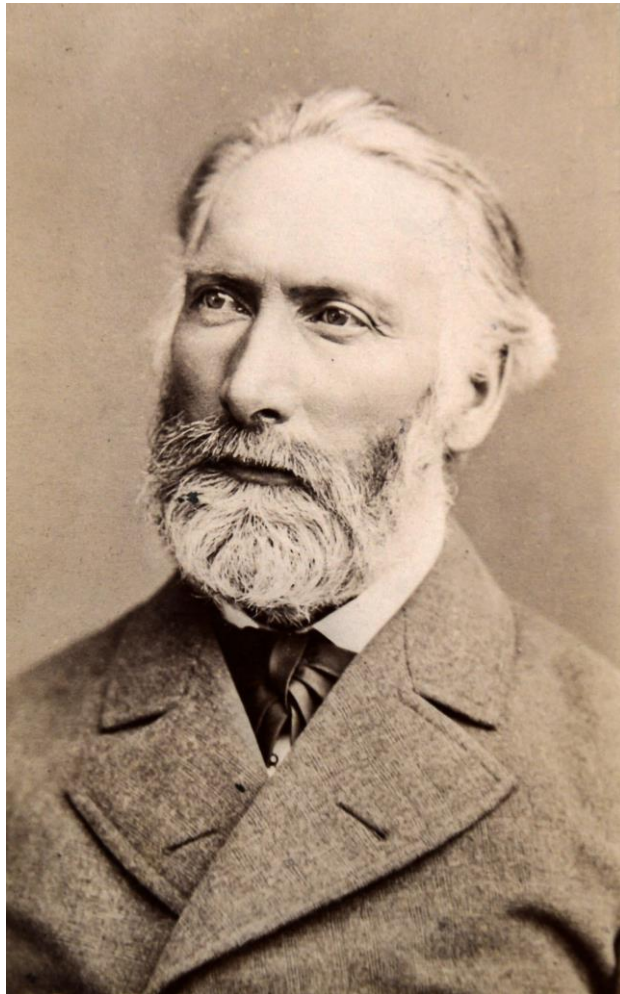

Trondhjems Domkirke

Byggmesterens dagbok 1892 – 1904

William Bergstrøm (1832 – 1905)

Fra NDRs historiske arkiv 1869-1987 / Ga-0139

NIDAROS DOMKIRKES
RESTAURERINGSARBEIDER

FORORD

Restaureringshistorien til Nidaros domkirke fra 1869 og framover, er også historien om utforskningen av kirkens bygningshistorie. Gjennom den systematiske restaureringen bygningsdel for bygningsdel, med utskifting av skadde steiner og nyere tilbygg, ble også nye sider ved bygnings- og brukshistorien avdekket.

Arbeidet og observasjonene er løpende dokumentert i to samtidige kilder. Den mest offisielle kilden er domkirkearkitektenes årlige «Indberetninger» eller rapporter til Kirkedepartementet fra 1872 og framover. Den andre kilden er dagbøkene, som ble ført av byggelederen/byggmesteren. Her ble arbeidets daglige gang dokumentert med alt som ikke står i rapportene til departementet: historiske funn og observasjoner gjort under restaureringsarbeidet, ansatte som begynner, slutter og dør, besøk av keisere og konger og ikke minst utgravingene med fjerning av flere hundre graver som ble godt dokumentert.

I perioden 1869 -1972 var det bare seks byggeledere:

Knud Guttormsen 1869-1874 (kapittelhuset og delvis oktagonen)

William Bergstrøm 1874-1904 (oktagonen, koret, tverrskipet, hovedtårnet og delvis skipet)

August Albertsen 1904-1909 og 1926-1948 (skipet og vestfronten)

Nils Ryjord 1910-1926 (skipet og vestfronten)

Wilhelm Swensen 1947-1964 (vestfronten)

Torgeir Flekk Suul 1964-1972, domkirkearkitekt 1972-1988 (vestfronten)

Knud Guttormsen førte notatbøker som er en blanding av verktøylistor, lønningslister, regnskap og enkelte bygningshistoriske observasjoner. Disse ligger i NDRs arkiv (Ga-0218 – Ga-0223), men er foreløpig ikke transkribert og tilgjengeliggjort.

William Bergstrøm ble født i København i 1831 og vokste opp i Horten, der faren var murmester ved Karljohans Marineverft. William ble også utdannet som murmester i 1856. Han døde i Kristiania i 1905 og er gravlagt på Domkirkegården.

Bergstrøm førte detaljerte dagbøker fra han begynte i 1874 til han gikk av i 1904, med mengder av margtegninger. Dette bindet inneholder hans notater fra hans siste 12 år som byggmester. Bergstrøms dagbøker har et mer uoffisielt preg enn Christies innberetninger, og inneholder en mengde observasjoner og skisser gjort under byggearbeidet. Disse er av uvurderlig verdi for forskning på bygningshistorien. Hans spesielle rettskriving er beholdt uendret, og skissene er inkludert i denne transkriberte utgaven.

Arbeidet med å gjøre dette viktige kildematerialet tilgjengelig for forskningen, begynte i 2004 med kopiering av de originale dagbøkene. Disse er etter hvert blitt transkribert og korrekturlest av NDRs personale. Den kompakte teksten er 'løst opp' ved å lage nye avsnitt der det er naturlig.

Trondheim, september 2025

Birgitta Syrstad Øystein Ekroll

INNHOLD

1892		side 4
1893		side 19
1894		side 48
1895		side 56
1896		side 60
1897		side 71
1898		side 90
1899		side 102
1900		side 117
1901		side 131
1902		side 139
1903		side 143
1904		side 148

1892: Restaurering av gavlvegg på søndre tverrskip. (Foto 0658)

1892

JULI 1892

Juli 1.

For, om muligt at faa lidt større Intægter af de Besøgende ved Omvisningen i Kirken, blev her gjort 3 større Bøsser end de som hidintil har været benyttede. Der blev gjort en rund Bøsse som blev ophængt paa Porten i Vestskipet, og en Firkantet Bøsse som blev sat op ved Fotografiudsalget, og den Tredie, ogsaa en Firkantet Bøsse blev plaseret inde paa den lille Vægflade som er imellem Thomas Angels Kapel og den derved anbragte Baldakin.

Der blev i den anledning stillet op en del gamle Sten af Taarnpillerne og paa disse igjen nogle Kappiteller, Hoveder og Ornamente, alt af gammel Sten. Og paa denne decorative Pídestal blev Bøssen sat med en Tavle over, hvor paa er skrevet: "Til Domkirkens Restauration".

Dette skede for cirka 14 dage siden og i dag blev Bøssene tømte.

den ved Angells Kapel indehold	Kr: 47,34
den ved Fotografiudsalget:	7,88
den runde ved Porten:	91,59 (Heri er Intægten for den hele Maaned)
og den gamle udenfor nordre Tverskib:	<u>6,23</u>
	<u>153,04</u>

2.

Udenfor Vestskibet søndre Langvæg, ligger en stor, tynd Sjifferstenplade over Præstens Rønnaus grav. Da den er skrøbelig og læt at slaa i stykker, og er en af de ælste og intresanteste gravstene som nu ligger paa Kirkegaarden, saa har jeg paa opfordring af Arkitektén i dag afskrevet Inskriptionen:

«Herunder hviler Støvet

af

Provst Cornelius Thomas Rønnau

Fød i Christianssand 16de September 1752

Død i Trondhjem 11te November 1828

Som Sjælesørger

I Ordets ædleste Betydning
 For Bedstadens Menighed i 15 aar
 For Opdals Menighed i 20 aar
 Helligede han sin store Virksomhed
 For sit vigtige Kald
 At fremme Menneskehedens største Anliggende
 Oplysningen
 Forædlingen
 og ved dem
 Timelig og evig Lyksalighed
 Han Sagde:
 Arbeid paa Himlen
 Saa arbeider du best for Jorden
 og
 Han levede efter denne Visdoms Regel:
 Han sang:
 Sig og andre den Trøst i Sjælen
 Til mer end jordisk Salighed
 Ei Ophus' Guld, men Hiertets Fred,
 Til det du ei kan nænne
 Med Selv en Seraphers Evne
 Medens Broder! og Seraphers Ven!
 Efter Dydens Skønne Daad dens Krone
 Palmen vunden ved Alfaders Trone,
 Dertil gaar din lyse Bane hen
 ædle Rønnau!
 dine vedmodsfule Wenners Trøst ved Følelsen af dit Savn
 Er gienforeningens Haab.»

4.

I dag begravedes ude ved Guneriusstøtten Raadmand Hagens Lig og Hans Offesens 2 Lig
 samt en Kasse med Been fra nordre Tverskib m. flere ubekjendte. Disse har jeg tilføiet min
 tidligere tegnede Plan af Gravstedet i den forrige Dagbog se Side 255, den 15 Januar 1889.

3.

I Dag tog Fottograf E. Olsen et Billede af søndre Tverrskibs gavl udvendig, hvor Stilladsen og Arbeidsfolkerne i sit arbeide staar fremstilled, og giver et lidet Billede af Arbeidets Gang.

Fotografiet har No: 0658

5.

Keiser Wilhelm af Tyskland kom i gaardaftes Kl. 7 til Trondhjem paa sin Lystbaad «Hoenzolleren». Vi ventede saa halvt paa at han muligvis kom op paa domkirken i Formiddag, men det skede ikke. Han var gaaet ombord til Arvehertugen af Oldenburg, som er kommen hid paa sin Lystyacht.

6.

Overnævnte Arvehertug af Oldenburg med Gemalinde og Datter med fl. var her i dag og saa på Kirken. Keiseren reiste omtrent Kl. 11½ i formidag nordover.

8.

Nede i «Betalingsskolen» graves der en del i Gaardsrummet, for at lægge Vandledning eller Kloakledning ned; i den anledning fandtes der i Grunden en stor deel tilhuggede Klæbersten og Marmorstumper saasom: Profiler, Staffer, Knoller og Søilestykker m.m. Dette blev strags bragt op til Kirkens samling.

Ligeledes er der ved samme tilfelde funde en gamle Stene af Kirkens Mure i Arkivets Kjelder, men dette er endnu ikke kommen op til Kirken. (se Skissebog 22)

14.

I dag tømtes Bøssene, der til sammen indehavde Kr. 209,42.

15.

I gaard aften ankom Prinsesse Teresa paa Merakerbanen hid til Trondhjem og i dag Kl. 11 kom hun op til Domkirken med et lidet Følge hvor Arkitækt Christie modtog hende og førte hende ind i Kirken. Omtrent Kl. 12 forlot hun Domkirken igjen.

15.

Jeg har af Arkitækten faaet Ferie fra 15 Juli til 15de August og slutter her i aften, medens Arkitækt A. Hoflund vil varetage min Bestilling medens jeg er borte.

23.

Tømt Bøssen ved udgangs Porten Kr. 137,49.

30.

Tømdes atter Bøssene. Kr. 198,15.

AUGUST 1892

August 10.

Bøssen ved Porten Kr. 156,32.

15.

Hjemkommen fra en heldig Feriereise, overtager jeg atter min Bestilling igjen.

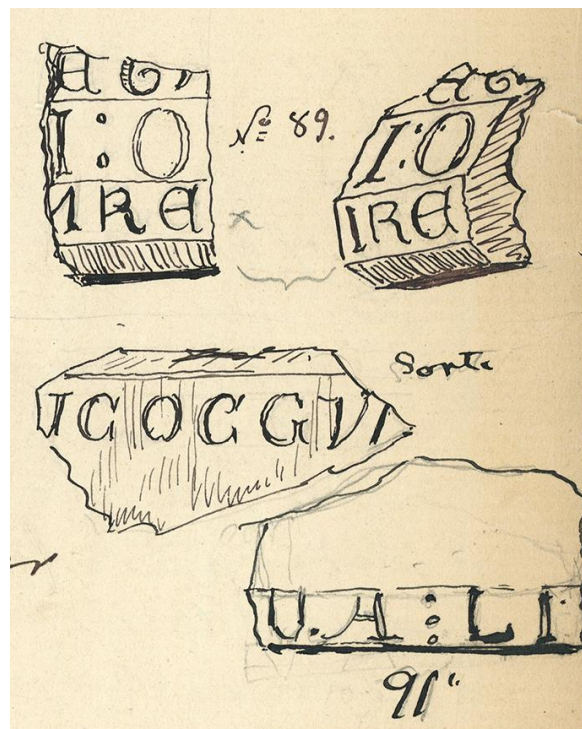
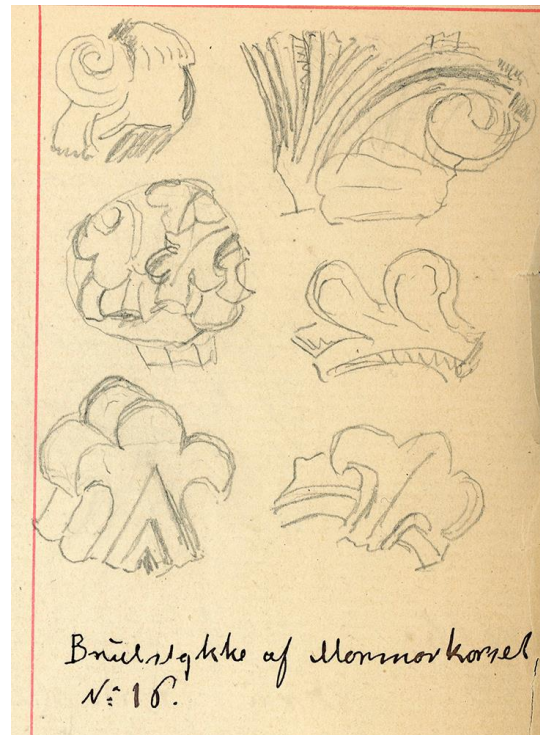
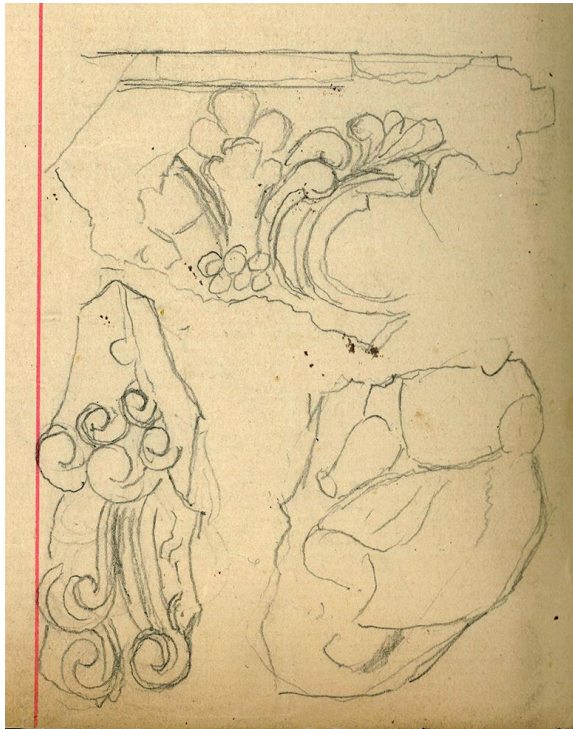
Medens jeg har været borte er en Kran opsat udenfor Vestskibets nordre Port ved siden af den som længe har staaet der. Ved gravning til Kran Armene fantes i Jorden Brudstykker af Blyforziring til en Ligkistefod, sansynlig fra forrige Aarhundrede.

15.

Nede i Byens Arkiv blev der inlagt ny Vandledning, denne blev ledet ind i Kjelderens, derved kom de til at grave i Kjelderens Gulv. Og fandt de der i en Krog cirka nogle femti Stykker Stene: Brudstykker af Klæber og Marmorstene, som engang har tilhørt Domkirken.

Vistnok har man, da Grundmurene til Arkivet bleve byggede fundet disse Stene i Jorden, men har ladet dem ligge og senere ganske glemt dem. Jord, Grus og Stenkulstøv laa der saa meget af over dem at de derunder laa ganske skjulte. Disse Stene er nu kommen op til Kirkens Restaurationsarbeide. Det er af Klæberstene Profiler og Staffer, Stumper af Kappiteller og Basise samt flere større og mindre stykker Marmorsøiler. I blandt disse Ting var ogsaa et

stykke af Marmorkorset. (se min dagbog a 20 April 1877 No:16. ligeledes et stykke af en sort Gravplade.

22.

I dag har Hr. Arkitekt Herman Schirmer ifra Christiania været her og beseet Kirken. Her Major Krefting ledsagde ham den hele Formidag.

31.

I dag Tømt Bøsserne. Kr. 397,85.

SEPTEMBER 1892

Sept. 5.

Ved at nedtage et stykke Mur under Vinduet i nordre Tverskibs Kleristories vestre Langvæg, i det Vindu som er nærmest den nordre Hjørnetrappe, fantes der i en aaben Murrevne endel Glasstumper. Meget af dette er vistnok af nyere Glas; men enkelte stykker syntes dog at være af ældre Vindu, hvorfor jeg lod dem opbevare i en Eske. (i margen med blyant: tror neppe at de findes mere).

12.

I Melhus nye Kirke, er opbevaret og indmuret et par Portaler af Klebersten fra den gamle nedrevede Kirke. Wollenhaupt blev herifra laant derhen for at restaurere disse og reiste han derhen den 26 August og blev færdig den 10 September. I dag har han atter begyndt sit Arbeide her.

30.

I dag tømt Bøssene. Kr. 123.13.

OKTOBER 1892

Octb. 3.

Fru Frida Hansen sendte til Arkitekten 3 jakkelin vævede Teppener, for at han kunne faa se hvad hun kunne udføre. Arkitekten lod dem et øieblik ophenge i Kirken for at han kunne se hvorledes disses Farver tog sig ud der.

I dag er jeg beordret til at sende dem tilbage til sin Eierinde, og blev de sendt i Aften som Ilgods paa Jernbanen til Chr. Aug. gade N:... Christiania.

4.

Paa Melhus nye Kirke skal anbringes 4 stykker Marmorsøiler i de 2 Portaler som Wollenhaupt var oppe og restaurerede. Da man der meget vanskeligt kunne faa fat paa sligt Material, saa overlod Domkirken dem disse 4 Søiler, som ogsaa blev ferdighugget og slebet her paa stedet. Disse blev i dag sendt up til Melhus Kirke. Regningen paa disse 4 Søiler lyder paa foruden Emberlage og Fragt: Kr:

27.

Den Stue som i 18... blev opsat i Rogstad Stenbrud til brug for Arbeiderne er siden Bruddet ophørte bleven staaende ledig. Nu har Bestyrelsen i disse Dage solgt Bygningen til nedrivning, til Styret for Rognes Søndagsskole for en Kjøbesum af Kr. 150.00.

NOVEMBER 1892

Novb. 12.

Foran Thomas Angels Kapel i søndre Tverskib ligger 2 gravsteder under gulvet, som paa Klüwers Kort er mærket med «No: 22 og 24.» Disse Gravsteder ere nu tømte. Det viste sig at disse to Gravsteder engang senere ere gjorde til Et, eller det syntes mest sansynligst at No: 22 har først været færdigt og taget i brug og senere er den søndre Væg borttaget og Gravstedet forlænget mod syd. i No: 22 er Vægen afpudse med Kalk, men i No: 24 staar Mursten synlig. Der er af de smaa danske rødgule Mursten, lig de øvrige Gravsteder fra samme tid. Hele Rummet No: 22 og 24 til sammen er 15'6" langt og 7'8" bredt samt 7'10" dybt. Gulvet i No: 22 var lagt af sammeslags Mursten som i Vægene, men i No: 24 var Gulvet lagt af 9" pene gule glaserede Gulvfliser af Tegl. Disse ere optagne og bevarede til muligens senere brug, og ere 26 stykker.

Gravstedet var fyldt med Strandsand, og da dette kom bort fantes antagelig 11 Lig, deraf 1 Barn og sansynlig 2 Kvinder. 3 af disse Lig laa uden Kister samlet i søndre Ende af Gravstedet. De øvrige 8 Lig havde Kister. De fleste Kister har været forsiret med Ornamenter og Inskriftplader af Jernblik og laa nu kun som Rustklatter paa Kistelaagene, kun paa en Kiste var Laaget prydet med Ornamenter af Messingblik samt en Inskriftplade som blev taget til opbevaring. Denne Kiste stod i No: 22 og paa Gravskriftpladen kan læsest:

«Her under bevares Støved af
af den
fordums Højædle og Wælbaarne
nu hos Gud Salige
Alexander Hammond Fridlieb
her i Tiden
Kongelig Majestæts Justice - Raad
og Proviant Commisair
som blev født den 21 November 1751*
og gift den 9d Junii 1774
med igjenlevende og dybsørgende
Enke - Frue Anna Cathrina Tønder
i hvilket Ægteskab Gud gav ham 2de Børn
som han har fundet før sig i en glad Evighed.
Men i hvis Sted han her i Verden ikke savned Børn
som vederlagde hans Kjærlighed

med Agtelse og Gjenkjærlighed
 og nu deltage
 med hans efterladte og ømt sørgende Ægtefelle
 samt hans igjen levende og dybt saarede Fru Moder
 udi deres Billige Sorg
 Over hans alt for tidlige Frafald
 den 19 September 1792.
 Hvis Trøst dog er
 at han igjennem en seiersalig Død
 gik ind i en glad Evighed,
 for at modtage det uforgiengelige Livs Krone
 som er henlagt
 for alle Dem der Stride
 og Overvinde.»

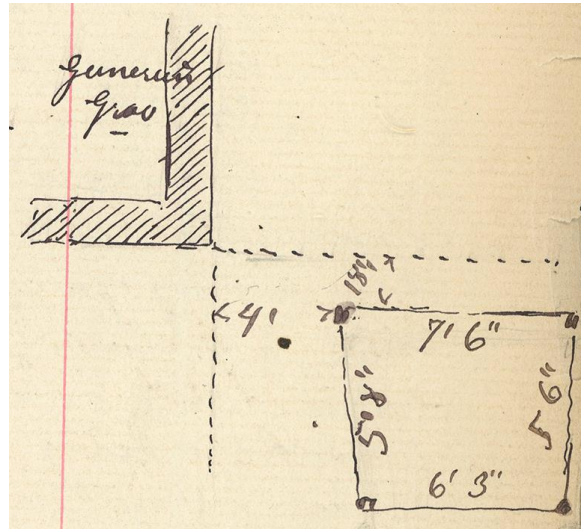
**Bergstrøm skriver 1759, men ifølge div. nettsider ble han født i 1751. ØE*

Da Gravstedet var rensset og Gulvet opbrudt, viste det sig at under det var gravet 3 Graver i det faste Lere, og deri var engang nedsat i de 2 en Kiste i hver, hvor i laa fyldt med Been. Af de optagne Ben fantes 23 Hoveder. disse bleve samlede i 2 Kasser.

Alle de Lig som var i disse to eller i dette Gravsted er nedlagte i 9 Kasser og blev nedgravede ude paa Kirkegaarden, foran Biskop Gunnerus Støtte, noget længre nord hvor 4 Pæle ere nedrammede og er dette optegnet paa det store Kirkegaards Kort som Restaurationsarbeidet eier. Og paa disse Kasser bleve lagt en Blyplade hvor er indridset:

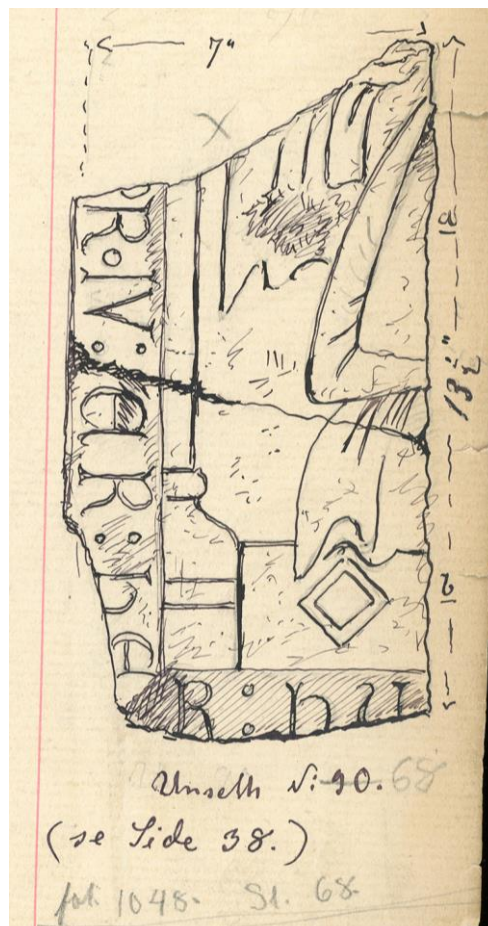
«Raadmand Fridlieb og Thomas Hamonds Familiebegravelse udflyttet den 12 November 1892 fra Domkirkens søndre Tverskib. se Klüwers Kart No. 22, 24».

Ovenpaa dette blev Restene av Kisterne og Læderbetræk samt forrustede Jernhanke lagte, og tildækket med Jord.

Der var altsaa i det hele Gravsted 34 Lig saa vidt som det var mulig at kunne tælle dem.

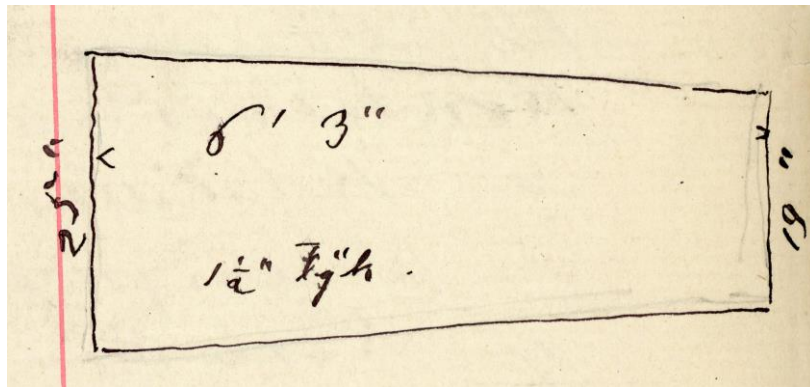
I Sandet fantes et lide stykke af en Middelaldersk Marmorgravplade. Samtidig fantes et lignende Stykke i nordre Tverskibs grund i Gruset, ved at holde dem sammen viste det sig at være af en gravplade eller at høre sammen.

24.

Nu er det gravsted tømt, som ligger i sydøstre Hjørne af søndre Tverskib, ved siden af de ovenfor nævnte Gravsteder og det hos Klüwer No: 26: «Kirkens Gravsted». Dette er som de øvrige Gravsteder muret af smaa danske rødgule Mursten paa de 3 Sider medens det paa den fjerde og søndre side var benyttet Kirkens Grundmur til Væg, lidt udfyldt og berappet.

Gravstedets Gulv var kun 5' dybt under Kirkens Gulv. det er 8' bredt i øst og vest, 8' 9" i syd og Nord. der var intet Gulv lagt i Gravstedet. Grundens faste Lere udgjorde Gulv. Paa dette stod 7 Kister saa vidt man kunne se, af samme Form som dem i No: 22, 24. I Gulvet eller i Leret var i Gravstedets søndre Ende nedgravet 4 Lig i en Kasse og under denne atter 2 Lig i en anden Kasse, hvis Form gav mig formodning om at dette siste var fra Middelalderen, men tror det neppe nu: Bunden er hel og lod jeg den opbevare da den viste en nu for tiden udsedvanlig bredde paa et stykke Træ.

I Gravstedets nordre Ende var nedgravet 2 Lig i Leret: Man kunne have troed at det var Lig som havde været begravede der før omtalte Gravsted ble bygget, men der var al grund til at tro, at Gravstedet er bleven overfyldt og de ældste Lig nedgravede i Leret. Der fantes alsaas i alt 15 Lig i dette Gravsted.

DESEMBER 1892

Desb. 1.

Tømt Bøssene, til sammen Kr. 30,82.

1.

I dag ere følgende Lig eller Ben nedsatte igjen paa sin gamle Plads.

De Ben som siges at være Erling Skakkes, blev i dag nedlagte i sin Grav af Murer Iver Hoem og hans Haandlanger Adolf Dragvold i overvær af Her Arkitækt Christie og jeg. Gravstedet eller Stenkisten, som uforandret ligger i Corets søndre Sidegang har et Kors indhugget i Gulvflisen over Kisten og paa Stenkistens Dækplade er indhugget et stort A. til Mærke; ligesaa er paa Kirkens store Grundplan af Kirkens gamle Gravsteder, samme Kiste merket med samme Bogstav. Liget, eller de resterende Ben, 110 stykker, er med al omhu nedlagt i en lille Sinkkasse, hvis Laag er loddet fast til Kassen og tilkittet med Menniekit. Paa Laaget staar indprikket:

«HER I DE AF GRAVEN A I 1889 OPTAGNE BEN».

Kassen blev som ovenfor nævnt i dag nedsat i sin Grav og Dækstenen paalagt, hvorpaa er indhugget et stort A. Se mere om dette Gravsted i Dagbog den 30. November 1888.

Dernest blev i Dag de Ben som i 1889 blev optagne af Gravstedet E atter nedsatte igjen i Overværen af Her Arkitækt Christie og jeg af Murer Iver Hoem og hans Haandlanger Adolf Dragvold, samt to Arbeidere Even Evensen og John Eggen, der hjalp til med den tunge Dækplade.

Benene, der er 167 stykker ere med al omhu nedlagte i en Kasse af Sink, og Laaget fastloddet, og tilkittet med Meniekit, paa Laaget er indprikket:

«HER I DE AF GRAVEN E I 1889 OPTAGN BEN».

Mere om dette Gravsted staar i Dagbog 7/1, 14/1 og 7/2 1889 og Skisser deraf findes i Skissebog C. Blad 24 og 30. og foran Stenkisten er i Muren indhugget et stort E.

Paa samme tid blev de Ben som i 1889 bleve optagne af Gravstedet F atter nedsatte i sin Grav, af de samme Folk og i Hr Arkitækt Christie og min Nærværelse som i Gravstedet E. Benene, der er 84 Stykker, ere ligeledes som i E nedlagte i en lignende Sinkkasse, loddet og kittet, og paa Laaget indprikket:

«HER I DE AF GRAVEN F I 1889 OPTAGNE BEN».

Mere om dette Gravsted staar i dagbog 9/1, 14/1 og 6/2 1889, og Skisser ere tegnede i Skissebog C. Blad 19, 20 og 29. Foran Gravstedet er i en Klæberstensplade indhugget en stor F.

Ligeledes blev med det samme de Ben som i 1889 blev optagne af Gravstedet Ga nu atter nedlagte i sin Grav ligesom de forrige nævnte A, E og F af de samme Folk og i Her Arkitækt Christies og min nærværelse.

Der var kun 8 stykker Ben som blev nedlagt i en lille Sinkkiste, hvis Laag blev fast- loddet og tilkittet, og paa Laaget indprikket:

«HER I DE AF GRAVEN Ga I 1889 OPTAGNE BEN».

Mere om dette Gravsted staar i Dagbog 11/1 og 17/1 1889 og i Skisse bog C Blad: 21, 22 og 23.

Gravrummets Aabning som nu vender mod Vest, er tillukket med en Klæberstensplade hvorpaa er indhugget et Kors og Bogstav «Ga»

Paa samme tid og af de samme Folk, i Hr Arkitækt Christie og min Nærværelse blev ogsaa Thomas v. Westens Ben indsatte i et lidet nyt Gravkammer under Korets Gulv foran Korbuen paa søndre side. Disse Ben 35 stykker er med al Omhu nedlagte i en Sinkkasse, ligesom de tidligere nævnte, og paa Laaget der er fastloddet og tilkittet er indprikket:

«THOMAS v. WESTEN»

Den lille Blyplade som Hr Major Krefting i 1865 lod nedlægge i den Kiste hvori Westens Ben da blev lagt og hvorpaa han lod indridse:

paa den ene Side: «Her ligger Thomas v. Westen»

og paa den andre Side: «Graven er aabnet 1865, og hans Ben her nedlagte»

blev inlagt i Sinkkassen.

I Gravkammerets Aabning er indsat en Klæberstensplade hvorpaa er indhugget:

«THOMAS v WESTEN»

og paa Stenens nedre Kant:

«nedlagt d. 1/12 1892»

Desb. 6.

I dag blev Gravstedet No. 25 tømt, det er efter Klüwers opgivende Raadman Hammers Familiebegravelse, det indehold antagelig 12 Lig hvoraf 2 Børn. Dette Gravsted som de tidligere var fyldt med Grus og Sand, saa Kisterne laa opraadne og sammen pakkede og alle Inskriptionsplader der sansynlig har været af Jernblik laa som Rustkager paa Kistelaagene eller til dels opsmuldrede. Dette Gravsted er som de tidligere opført av smaa Mursten og er 3 al 6" dybt fra Benken at regne. Det er 5 al 5" i ost og vest og 4 al 16" i syd og nord. Over et Damelig fantes en Mængde Silkeflor, hvoraf jeg tog noget, lod det vaske og lagdes i en Æske mærket: «fra Gravstedet No: 25».

Disse Lig bleve nedgravede ved siden af de tidligere optagne Lig, ude paa Kirkegaarden 8 al 20" fra Gunnerusstøttens Gravramme til gravens nordre Side, se Kartet.

7.

I dag aftegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskibs sydøstre Hjørne i Gravstedet No: 26, det er den Væg under Angels Kapellet, eller som vender mod syd. se Skissebog 58b og fottografi 663.

21.

Den 2 Mai 1878 (se Dagbog af samme dato side 65) blev der graved i Korets nordre (søndre?ØE) Sideskibs Grund, indvendig. Herved kom tilsyne en deel Menneskeben som var lagt sammen i en Hob i Korets Hjørne, disse bleve taget og opbevarede intil nu som de blev lagt i en af Sink forfærdiget Kasse. Der var 174 Ben og Laaget blev fastloddet og tilkittet med Meniekit. Paa Laaget blev inprykket:

«BEN OPTAGNE VED GRAVING I KORETS SØNDRE SIDE GANG OG HER
NEDLAGT I 1892»

Denne Kasse blev i dag nedsat under Korets Gulv i et dertil indrættet Rum i Muren øst for Erling Skakes Grav. Over dette Rum, eller Grav, blev lagt en Gravsten, eller dæksten af Klæber og derpaa indridset det samme som paa Sinkkassene.

24.

Blev arbeidet fra 6 til 9 ½ Morgen og fra 10 til 2, da sluttede arbeidet.

29.

I Andledning Thomas Angells 200 aar efter hans Fødselsdag som i Byen paa flere Steder blev rigt festlighold, blev her i Kirken holdt Gudstjeneste Kl. 5 om Eftermidagen og Angells Kapel var efter Omstendighedene rigt og vellykket decoreret for dagen. Et Fottografi blev da taget af Angells Kapel.

31.

Tømt Bøssene Kr: 37.77

1893

JANUAR 1893

Januar 5.

I dag aftegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskib indvendig paa søndre Væg i Gravstedet No: 25. se Skissebog Side 59 a.

9.

Kommen op til 2 al 20½" under Kappetellet paa nordvestre Taarnpille med ny Mur. Efter at de gamle forknuste og forvitrede Kvadder vare borttagne, viste det sig der stor forskjel paa Materialet, saa at man kan se at det ikke er opført paa en og samme tid: I det nedenfor 2 al 20½ " murede Mur, syntes Kalken at være ældre, mere grov-«magre» og graa. Stenene vare der skraahugne. Men ovenfor nævnte Maal er Kalken langt lysere, hvidere og finere, eller «federe» og Stenene lodræthugne.

16.

Blev Arbeidstiden forandred slig: fra 6 Morgen til 8 ½ frokost ½ time. Arbeide fra 8 ½ til 12½, 2 timer Middag - Arbeides fra 1½ til 6 aften.

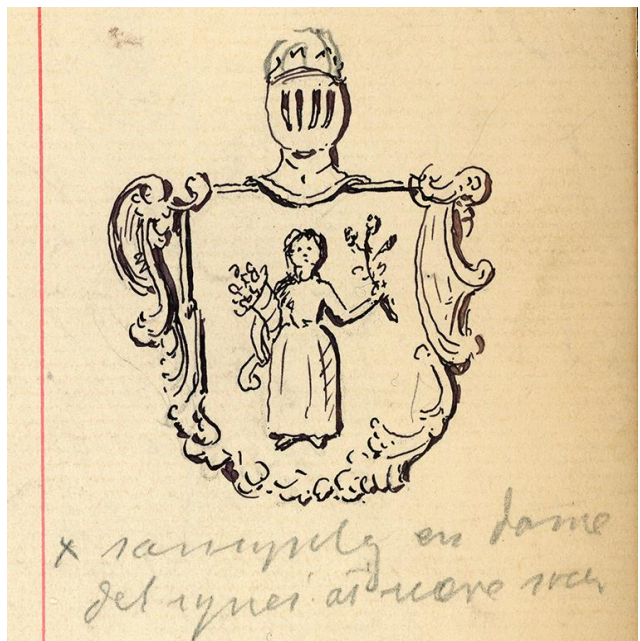
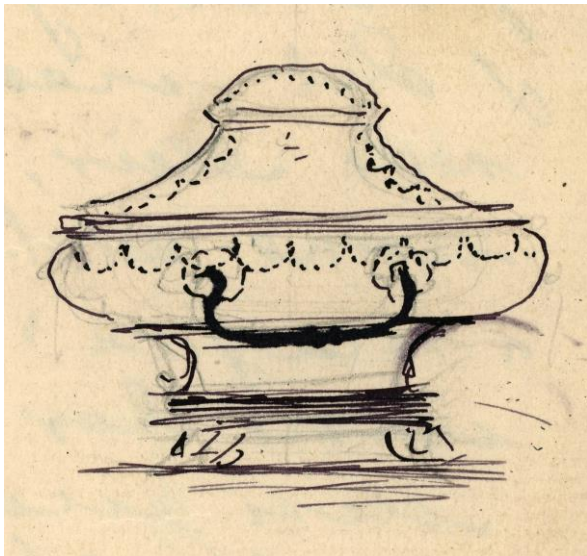
23.

I dag aftegnet Grundmur indvendig i nordre Tverskib, vestre Væg bag Mænckes Gravsted. Se Skissebog F Blad 1 a (Blad 67).

25.

I dag tømt gravstedet No: 14 efter Klüwers Opgave. Canselieraad Sommers Begravelse i søndre Tverskibs sydvestre Hjørne indvendig. Gravstedet var opmuret som de tidligere udgravede og fyldt med Sand. Det er 3 al 16" langt og 2 al 18" bredt, samt 5 Alen dybt til Gulvet i Gravstedet. Det indeholdt 9 Lig hvoraf de 3 laa i Kiste over Gulvet, medens de 6 vare sammenlagte i en stor Kasse, som var gravet ned under Gulvet cirka 1 alen. Det gamle Murstengulv i Tverskibet blev lagt i høide med overkanten af Vægenes Søilebænk. Derifra er maalt ned. Gravstedets dybde 5 alen. og er man i den dybde kommen ned paa Sandet. Den omtalte Kasse stod derfor nedgraved i Sandet, og Vand udenifra samlede sig der, hvorfor

denne Benkasse sansynlig alletider har staaet i Vand. Gulv og Væger i Gravstedet vare meget fugtige, Murstenene i Vægen og Kalken mellem dem aldeles vaade. Kistene opraadnede. Paa en af Kistene saaes noget af dens form, og at den har været heltrukket med Læder paaslaet med smaa Kopsøm, nogle Rester af Kisteornamenter af presset Messingblik fantes, dog ingen Inskriftplade saa hel at der er noget at læse. Men Noget der lignede et Vaaben, dog saa enkelt udpresset, at Farverne ikke er gjengivet. Det forestiller en Dame med et Overflødighedshorn i høire Haand og en Blomst i den Venstre. Hvad Hjelmpryden har været vides ikke*, da den er bortrevet. Det er sansynligt et selvlavet Vaaben, som Sindbilled paa Navnet Sommer. det er heftet paa en lille Plade mærket... . *(margen: sansynligvis en Dame, det synes at være saa).

31.

Tømt Bøssene. Kr. 21.87

FEBRUAR 1893

Febr. 1

I dag tegnet Grundmur indvendig i søndre Tverskib under søndre Væg i sydvestre Hjørne. Se Skissebog F. Blad 17 a og b. se Blad 60.

2.

Oppe i nordvestre Taarnpille mod øst, helt op under Kapitlet blev udtaget en Kvadder, der var sammenholdt med en usædvanlig stor trænagle 13'' lang og 1 ½'' tyk, det er velbevaret og opbevares.

3.

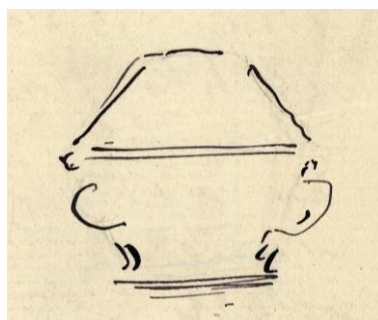
Indvendig i nordre Tverskib paa vestre Væg, er et stykke Grundmur blottet i Menckes Gravsted No:3 og er aftegnet som en fortsættelse mod nord fra det stykke Mur jeg tegnede d. 23/1, se Skissebogen Blad 67 a og b som staar i samme Bog Blad 20.

4.

I Vestskibet ved Foden af nordøstre Taarnpille er nu graved ned ved Fundamentet, hvor ved et stykke af Grundmuren er kommen tilsyne mod syd, som en fortsættelse af det stykke Mur som blev aftegnet d. 19/3 92, se Skissebog E, Blad 27.

Det nu synlige stykke Mur er aftegnet i Skissebog F, Blad 21. Muren er 7' dyb og temlig romansk i Carakteren. Næsten oppe i Jordens overflade, forinden man kom til Grundmuren, laa ved Murens søndre Side, tæt op til Taarnfoden en stor Gravsten, men med Skriften nedadvendt. det er den ene af de 2 Stene som G. Schønning omtaler i sin domkirke beskrivelse Side 208 som laa «Norden for Capitlet ved Veien», og har følgende Opskrift:

«Her Leier Begravffven Erlig Mand Casper Caspersen. Hvis Sjæl GUD Bevare. Som d. An 94 d. 27 Juni». Da der paa Stenens Overkant staar Rest af de Ord: «kommer Hans Kaspersen denne sten til», og man hos Schønning ser at Hans Caspersen døde 1620, saa skal Aarstallet paa den fundne Sten være 1594. Cirka 2 alen dybt under Stenen laa et Lig eller en Kiste. Denne var saa opraadnet at der var lidet eller intet tilbage der kunne bestemme dens Form, men i Jorden var der dannet en Form efter Kisten der viste os at den var nyere end Kuffertformen. Liget blev udsat paa Kirkegaarden ved siden af Canseliraad Sommers Grav. Se Kartet over Gravstedene. (Se Vestskibets Kort No. 91).

13.

I søndre Tverskib er nu Gravstedet No: 13 «Magister Andreas Borch Familiebegravelse» tømt. Der laa antagelig 12 Lig. Der stod 3 Kister og i Gravstedets søndre Side en Kiste der var fyldt med Ben og hvoraf fantes 9 Hoveder.

Gravstedet var 3 al 12'' dybt fra overkant af Bænken. 5 alen langt og 3 al 13'' bredt. Gulvet lagt af Mursten paa fladen. Ligene bleve hensatte paa Kirkegaarden nordenfor Canseliraad Sommers Grav.

28.

Tømt Bøssene Kr 36.13.

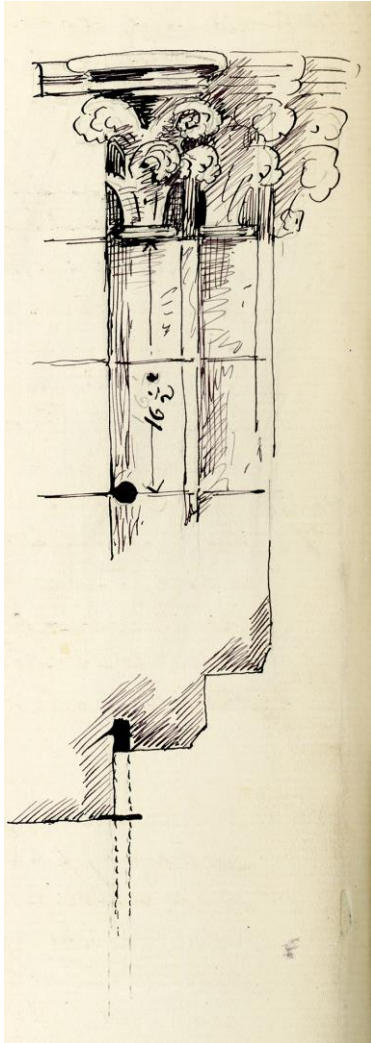
MARS 1893

Marts 7.

For ikke at risikere noget senere Forskydning eller synkning i Hovedtaarnets vestre Piller vil Arkitektten, at vi nu med det samme gjør Fundamentet og Vestskibets Taarnpille ferdig op til Kappitlet med det samme, og forinden vi begynder at mure paa de store Taarnbuer. I den anledning ere nye Basis og Sokkelstene til Vestskibets østre Pille allerede færdig hugget, og i Dag har John Hoem begyndt at mure paa denne. I Grunden foran døren laa 2 skeletter ingen kender nu. Se 92, 93, se Vestskibets Kort og Fottografi.

7.

Paa det Hjørne i nordre Tverskib paa østre Langvæg, paa søndre side af Baldakinen hvor Gjennemgangen er til Coret, var før Hjørnet blev restaureret 16½'' under Spisbuens Kappitel et 3'' rundt Hul cirka 5'' dybt i Vægen. Dette har tjent til at sætte en Stang ind i, udenfor Hullet i næste Afsats var indmuret en Jern Ring hvorigjennem Stangen har været stukket og ind i Muren. Ringen har saaledes tjent til at styre Stangen og holde den oppe. Endnu sad igjen i Hullet et cirka 5'' stykke ottekantet, sortmalet Træ som Ræst af Stangen, og forkullet i den Ende som laa frem, saa man deraf godt kan se at Stangen er brendt op saalangt ind i Muren, som den har haft Luft.

Maaske at man kan sætte denne Stang i forbindelse med de 4 Lig, No. 7, som laa i Jorden ræt under, og som efter Klüwers Kart var Controlør Friis med Families Begravelse. At der paa denne Stang har Hængt en Fane eller Mindetavle, eller mindre Lysekrone over Gravstedet. Klüwer har antegnet dette Gravsted paa sit Kart som et Muret Gravsted, men det var en Jordbegravelse. Ringen og Ræsten af Stangen ligger opbevaret i en lille Eske, mærket med: 7. Marts 1893.

7.

Ved at udrive Kappitlet paa nordvestre taarnpille fantes en Sten der var sammenboltet med en Jernstang faststøbt med Bly. Denne Stang har jeg henlagt til Opbevaring mærket med samme dato.

8.

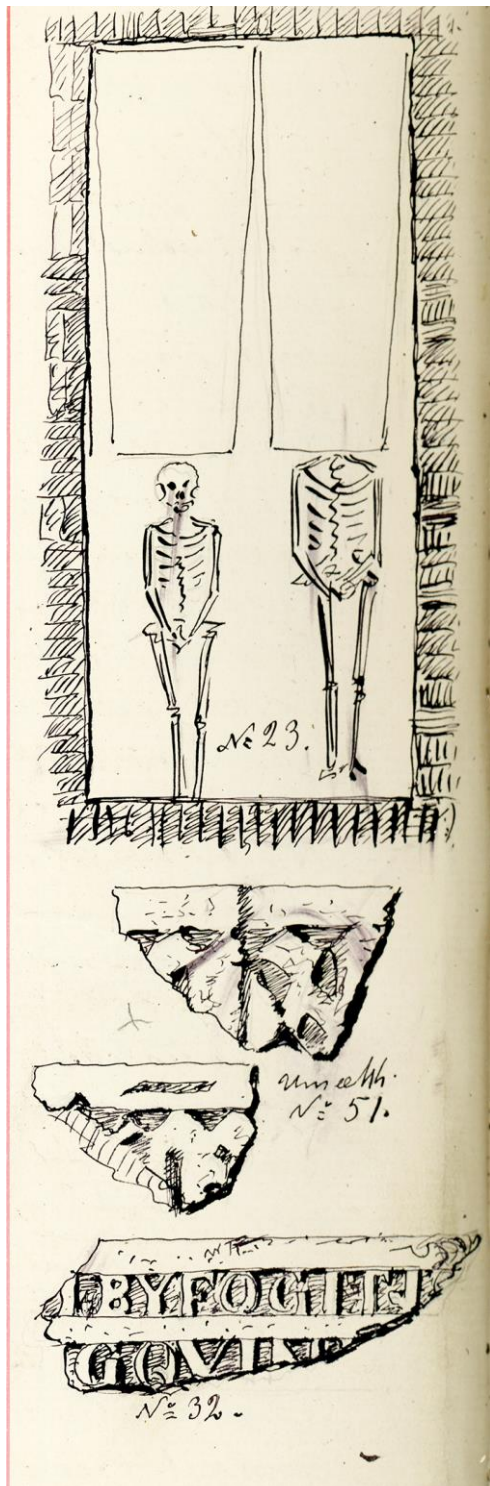
I Andledning af, at Vestskibets sydøstre store Vægpile nu bliver om- eller paa ny opmuret, og for at faa den i Lod og rætte Høide, har trukket den længere frem forneden mod Vest, saa har Arkitekten i Dag bestemt at det søndre Sideskibs Endevæg mod øst oppe ved Vægpillens Kappitel bliver at indsynke $\frac{3}{4}$ '' og saa i lod opover, og Vægen nede ved Bassisen vil derefter blive anlagt.

8.

I en af Byens Avise nemlig «Dagposten» for 7 Marts, staar at læse: at den Dag har en historisk betydning for Domkirkens vestre Skib, det, at Restaurationsarbeidet paa denne dag har begynt at restaurere Vestre Skib.

Dette maa kaldes feilagtig, da der endnu ikke er bevilget en eneste Øre til Vestre Skibs Restaurationsarbeide, men at denne Meddelelse er fremkaldt af ukyndige, der ikke har

forstaaet, at opmuringen af den sydøstre Væg pille kun er skedt for at sikre Taarnfoden for senere skadelig paavirkning, og at den nu ikke bliver højere muret end til Kappitlet.

9.

Gravstedet No: 23 i søndre Tverskib er paa det nærmeste udgravet. Det var som Klüwer berætter en Jordbegravelse som ingen Oplysninger gav, om Hvem som der laa begravede. Der fantes 4 Kister, to og to paa hverandre og under disse saa atter to Lig, uden at der fantes spor af Kiste og tillige laa disse Lig i uorden som vare de nedgravede senere for at gjøre plads for de Kister som laa over. De fire Kister som stod over vare alle saa opraadnede at det ikke var mulig at se deres Form. Øst for disse Kister laa to ældre Lig, uden spor af Kister. Det nordre laa saa langt Vest, at Hovedet var bortryddet for at faa plads til de nyere Kister, og det andre Lig var Fødderne bortryddet for at faa den vestre Væg af Gravstedet No: 22 opmuret. Der fandtes over Kistene paa Jorden cirka 1 alen under Benkens Overkant nedlagt endel Sten, større Pladestykker af Marmor, som lagt til et Fundament, Ramme eller Undermur for en større Gravplade. Tillige laa der ogsaa (sansynlig) en Gravplade af rødagtig Sten i to stykker, og uden spor af Indskrift. Denne har dog ikke lagt paa det omtalte Undermur, da den dertil var for liden. Der fandtes tillige et Stykke af Gravpladen No: 32, Nils Christoffersens, og to Stykker af en Gravplade der muligvis kan være Stykker af Biskop Bolts Sten, samt nogle Profilstumper og Kappitelstykker af Klæbersten.

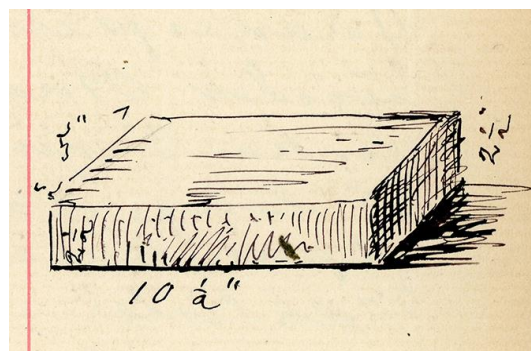
10.

I dag aftegnet et stykke Grundmur indvendig i søndre Tverskib, paa vestre Væg, en fortsættelse mod nord af hvad som er tegnet paa Blad 18 og 19 i Skissebog F, se samme Bog Blad 22. (Blad 61.)

17.

Det Gravsted i søndre Tverskib som paa Klüwers Kart er nævnt for No: 12 og som tilhørte Volqvarts Carstensens Familiebegravelse er nu tømt. Der fantes antagelig 8 Lig hvoraf 5 havde Kister og i en Kiste laa 2 Lig, sansynlig Mand og Hustru. Hun havde et fint tynt Slør over Hovedet. Han havde en Calot paa Hovedet og over begges Hoveder til sammen var udbredt en hvid Silkedug. Calotten er endnu saa hel og velbevaret at jeg tog den til opbevaring, da den var et sjelden fint udført Arbeide med Brodderi af Guldtraade og Pailletter. Paa et par af Kisterne saaes Spor af Jernblikplader til Inskrift, men alt var saa oprustnet at ingen oplysninger deraf kunne faaes. Ligene bleve udsatte paa Kirkegaarden ved siden af Magister Borcks Lig. (Jordbegravelsen No:23).

Gravstedet som var 4 al 13'' langt og 3 al 6'' bredt, var 3 al 5'' dybt fra Søilebænken at regne, og var dette Gravsted opmuret af en anden sort Mursten end de sædvanlige smaa danske gule sten. Disse vare mørkerøde og meget større. Til Gulv i Gravstedet var lagt tynde 4-kantede røde Gulvflise i firkant.

21.

Vi er i ferd med at grave ud Jorden i nordre Tverskibs Kapel i «Lektoriet». I det nordvestre Hjørne er nu nedgravet omtrent en fjerdepart af Kapellets Grundflade, og Muren der i mod nord i Hjørnet er i dag aftegnet se Skissebog Bl. 47a. Der er graved 3 al 12'' dybt, men Muren

gaar endnu dybere. En deel Menneskeben laa henlagt i dens Krog, men er dette sikkert sket i senere tid.

23.

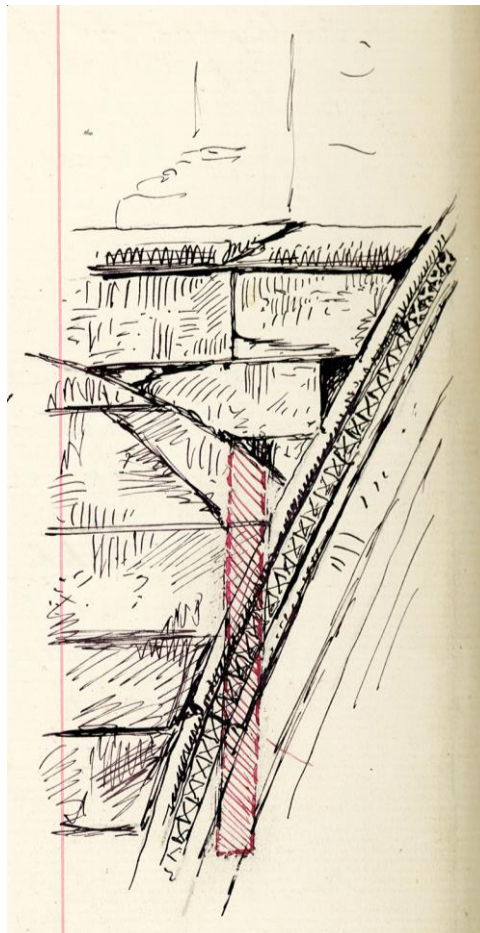
I dag tegnet et stykke Grundmur indvendig i søndre Tverskib som fortsettelse mod nord fra hvad som tidligere er tegnet i Skissebog F Blad 22a se samme Bog Blad 24 (*rettet til: 61a og 61b*) og dagbog Side 22, 10 Marts 1893.

27.

I dag har jeg atter tegnet et stykke Grundmur se Skissebog F Blad 25 (*rettet til: 94b*). Det er det sydvestre Hjørne indvendig i Lektoriet, Vægen mod syd. Noget af dette stykke Mur blev i August 1885 tegnet af Arkitækt L. Solberg som da var her i Kirken og i mit fravær gjorde dette ved en Undersøgelse, se Skissebog A, S.19.

28.

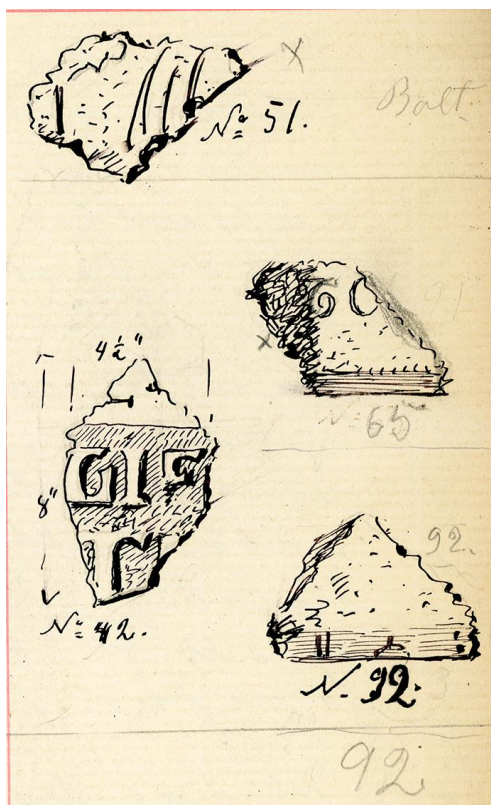
I nordre Tverskibs østre Væg hvor Spidsbuens top overskjærer Klerestoriebaandet ved Taarnpillen, fantes 2 Skifter under Baandet en indmuret circa 3'' rund Pæle eller Nagle 25'' lang, sat ned gennem et par Kvadderskifter og Buens Dækliste ned i Buen under. Hvortil den egentlig har tjent ved jeg ikke. Stenene ere ordentlig huggede omkring Pælen. Nu er den borttaget og jeg har taget den til opbevaring mærket den 28 marts 1893.

29.

Nu er Gravstedet No: 11 i søndre Tverskib tømt (i Kirkens Gravsted) og fant vi deri 6 Lig i Kister hvoraf den ene som stod nederst paa Gulvet kunne ses at være af Kuffertform.

Nogle Ræster af en Kiste viste at en af Kistene har været lysmalet med sorte Ornamentter. Disse 6 Lig er i en stor Kasse nedsat paa Kirkegaarden, paa nordre Side af Volqvart Carstensens Grav. Se Kortet over Kirkegaarden.

Tillige fantes fire stumper af gamle Gravplader, hvoraf den ene syntes at høre til Biskop Bolts Gravsten No: 51, og den andre No: 91 er ubekjendt. Den tredje No: 92 ligesaa (93). Den fjerde er af nyere tid, sansynlig ifra det 17de Aarhundrede. Den er af samme rødlig Stensort som de fleste fra samme tid, men den hører næppe til nogen som tidligere er fundet. Den har No: 42.

APRIL 1893

April 1.

Tømt Bøssene Kr. 16,46.

7.

I dag tømt Gravstedet No: 21 i søndre Tverskib og paa Klüwers Kort er angivet som "Provst Gjert Bonsachs Begravelserum".

Intet Gravsted har vi hidintil tømt, som dette, deri, at kun 1 Lig laa i sin oprindelige Stilling. Der var 8 Lig, saavidt vi har kunne tallet Hovederne, men lige fra Bunden og op hvor Kistene begyndte at komme tilsyne laa alt: Stumper af Kister og Ben og Stumper af Silketøi blandet med Jord, Kalkegrus, Murstensstykker, Jernhanker omhinanden i den største uorden. Af et eneste stykke Bræt af en Kiste kunne der ses at den har været af Kuffertform. Det ene Lig som laa urørt laa paa Bunden eller paa Gulvet. Det havde Silkedug under Hovedet og over Hovedet. Det har været en ualmindelig tyk og fed Person, Mand eller Kvinde ubestemt, sansynligst Mand. Kisten Kuffertform med Jernhank for Enden af Kisten. Iblant de 8 Kister eller Hoveder vi fandt, var ogsaa 2 Barnehoveder. Gravstedet er opmuret som de fleste øvrige af smaa rødgyldne Mursten og kalket indvendig. Det er 3 al 18'' i firkant og 3 al 6'' dybt fra Skibets Bænk at regne.

7.

I dag tegnet et stykke Grundmur i Lektoriet indvendig fra nordre Væg, som en fortsættelse mod øst, lige til Hjørnet fra det stykke Mur som er tegnet i Skissebog F. Blad 23. Se samme Skissebog Blad 26. (se a, Blad 46).

8.

Inde i en stor Kalkklump, som i 1877 ved nedrivningen af den store Graastensmur (se 20/8 77) var nedfalden i Gravstedet No: 20, fantes i dag ved at Klumpen gik i stykker en lille Jernnøgle. Denne Nøgle er altsaa tabt af En af de Folk som var med at opføre denne store Mur i 1585.

8.

I dag aftegnet et stykke Mur i Lektoriet i Hjørnet (nordøstre) Vægen mod Vest. Se Skissebogen Blad 92 a.

10.

Ved Gravning i Lektoriets Grund saaes spor af Lig eller begravelse i Læret i det nordøstre Hjørne 2 al dybt fra overkant af Benken. Det Hele var kun en mørkebrun Jordmasse inde i selve Leermassen og syntes tydlig Kistens Form, men det halve af Liget eller Kisten var bortryddet da Lektoriets gamle Grundmur blev bygget.

10.

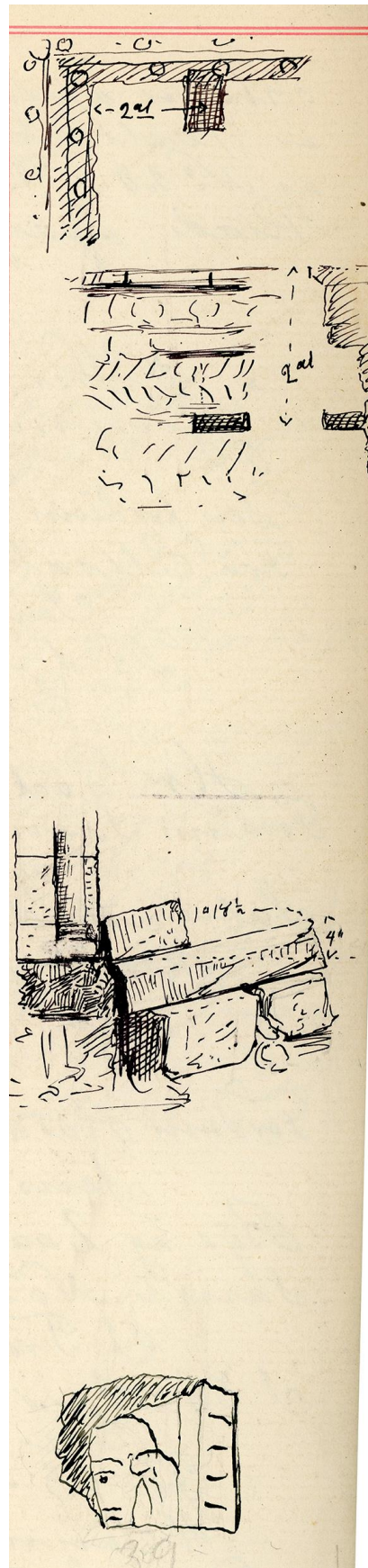
I dag tegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskib paa vestre Væg indvendig, som Fortsættelse fra Bladet 24 i Skissebog F. Se samme Bog Blad 62 a.

11.

Ligeledes er i dag tegnet paa Blad 92 i Skissebogen et stykke Mur i Lektoriets østre Væg indvendig, som en fortsættelse mod syd fra Bl. 27 i samme Bog. (se skisse 29. Blad 92)

12.

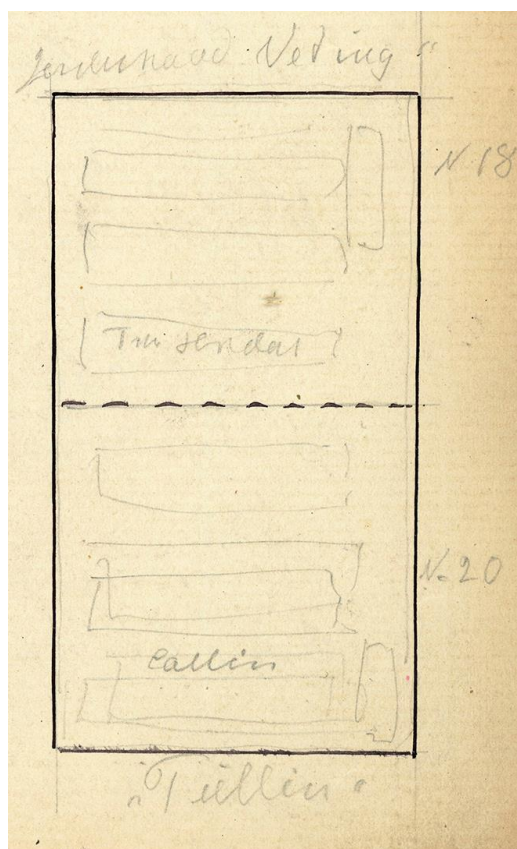
I Vestskibets østre Ende ved Hovedtaarnets nordre Pille, har jeg i dag aftegnet den Ræst af den gamle romanske Sokkel som laa synlig, da Murene til det gamle Varmeapparat bleve vækrevne. Den viser at Taarnpillen har sunket, paa 1 al 18'' længde i Vestskibets var Stene 4'' ud af vater. Se Skissebog F Blad 30. Og en Gravpladestump er derved fundet.

13.

Nu er Gravstedet No: 18 og 20 i søndre Tverskib tømt. Paa Klüwers Kort viser det sig som to Gravsteder, men ses det at maatte være Et til sammen. Det indeholdt 11 Lig, 9 Voxne og 2 Børn. Der fandtes kun 2 Indskriftplader, som kunne oplyse hvem som vare begravede der. Gravstedet er 6 al 9'' langt og 4 al 3'' bredt. Vil man dele Gravstedet i 2 lige dele saa ville vi finde den ene Plade i fra Gravstedet 18 og den anden fra No 20.

No 18

Klüwer oplyser at Gravstedet No: 18 er «Justiseraad Wedings Gravsted» og No: 20 «Tullin». En funden Plade oplyser i No: 18:

«Her Under
Gjemmes det Forgiengelige
Af
Den fordum Høiædle og Velbyrdige Frue
Fru Elisabeth Maria, fød Herdahl
Som Blev

De. 1 Nov. Ao: 1698,
 En Datter
 Af
 Hr. Peder Herdahl
 Fordums SognePrævt i Aarfærden
 og af
 Sal: Mad: Gudlov Schenke
 De: 24 Juni Ao: 1770 (*skal være 1720. ØE*)
 En ægte Felle
 Af
 Fordum Høiædle og Velbyrdige
 Jens Hveding
 Bye og Raadstue Skriver
 Samt Notarius Publicey
 I Trondhiem.
 I 36 Aars Ægteskab
 En Moder
 For 13 – Børn,
 4 Sønner og 9 Døttre
 De: 8de Octob: Ao: 1758
 En bedrøved Enke
 Men
 De: 6te May Ao 1775
 En Arving til Himlen,
 Efter at have været,
 I 36 Aar
 En Taalmodig Korsdragerske
 og
 Henimod 77 Aar
 En Invaaner her i Verden.»

Den Plade som fantes i No: 20 oplyser:

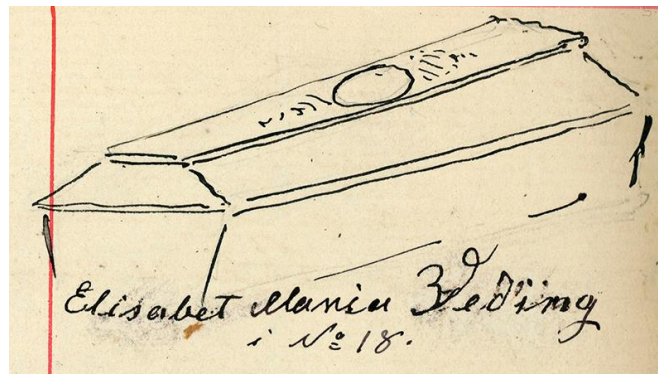
«Her Hviler
for
Den i Livet
Welædle og Høyfornemme
Nu hos Gud Salige
Matrone Anna Maria Collin
Afgangne Holger Bierchis Effterleverske
Fød Her i Trondhiem D. 30 May Ao: 1697 Død
samme Sted d... Septb 1731.

Jeg blev i Mara Vand Som Moses Tilig Kastet
Jeg Smeltet bort Som Vox, en Tæring mig Forkastet
Jeg Som en Drue blev i Perse Karet Lagt
Jeg længe lænkket blev af Sorg og Sygdoms magt
Men nu i Mara Vand ej Anna mere Flyder
Thi Manna Himmel=brød Jeg hos Guds Engel Nyder
Min tørre Drue blef af Jesus blod opfyldt
Min Sorte Drue Sjæl med Jesu glands Forgylt
Morbærdalens Støv og aske Blandet Kage
I Pærle Staden nu Jeg (Hon)nings Kager Smager
Brudgommens Jesu Stal Guds Herligheds Saphir
Den Chrystaline Flod er alt min Fryd og Ziir.»

Der er sansynlighed for, at Hr. Klüwer er bleven feil underrettet eller hørt feil, og skrevet «Tullin» i stedet for «Collin», og da bliver hans Oplysninger forræsten rigtig. I følge den deling som jeg har sat i Gravstedet saa var der 5 Kister i No: 20 eller i Collins gravsted, hvoraf den ene var Anna Collin og ved siden af hende en stor dobbelt Kuffertformet Kiste hvori en Mand med en ualmindelig stor graa Paryk hvis to forreste Lokker vare ligesom uddragne og Enderne knyttet i Sløife.

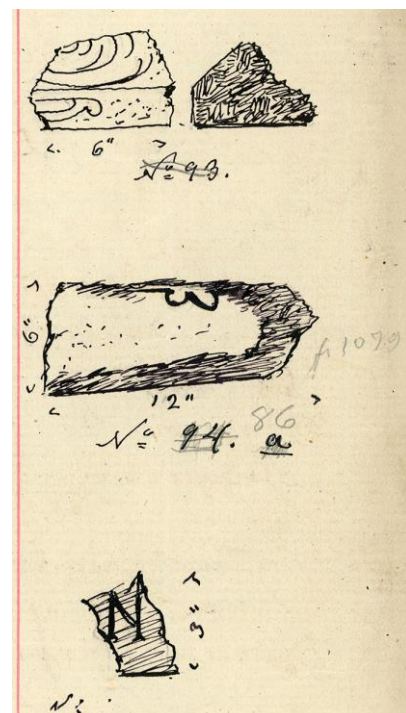
Og paa denne Kiste har ogsaa været Messingornamenter, men det meste og deriblandt Inskriftpladen borte. I No: 18 skulle der saaledes være 6 Kister hvoraf de 2 Børnelig. Fru Hvedings Kiste var af en nyere Form, men som dog ikke nøiagtig kunne bestemmes da Laaget laa nedtrykt i Kisten. Paa Laagets overflade laa fastspigret en ovalrund Messingplade. Da dette Bræt var saa helt, at det kunne opbevares og man risikerede at Pladen gik i stykker ved al løsne den fra Laaget, lod jeg hele dette Bræt opbevare.

Af Liget var lidet tilbage, men paa Hovedet laa en mængde Haar af lyse smaa Krøller rundt hele baghovedet og frem i Panden. Dette var naturligt Haar og ikke Paryk. Alle de andre Lig vare alt saa opløste og Kistene saa opraadne at der var intet seregent ved dem at finde. Disse 11 Lig bleve nedsatte ude paa Kirkegaarden i 2 Kasser 16 al 1'' i nord fra Gunerius Støtten se Kirkegaardskartet.

I denne Grav fandtes iblandt Gruset 3 Stene til opbevaring:

- Et stykke Marmor cirka 6'' langt med indridsning paa 2 Sider.
- Brudtstykke af en større Sten, uvist til hvilket brug.
- Et stykke Marmor, sansynligst af en middelalders Gravplade hvorpaa har været indridset et Kors. Det er cirka 12'' langt og 6'' bredt. Der har sansynligt været skraa kant rundt Pladen med indskrift men den er afskallet.
- En liden Stump af en sort Gravplade fra det 17 eller 18de Aarhundrede hvorpaa staar indhugget et N.

13.

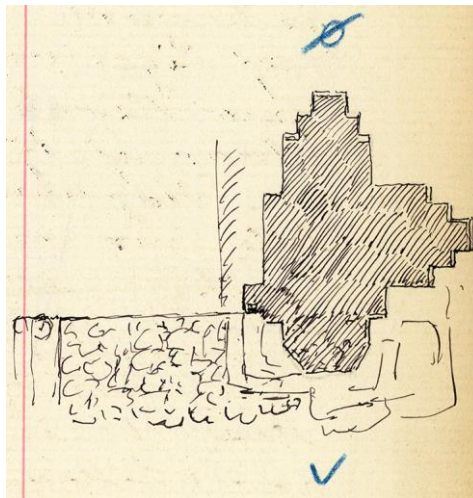
I dag tegnet et stykke Grundmur fra Lektoriets søndre Væg indvendig se Skissebogen 94.

14.

I dag tegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskib indvendig vestre Langvæg se Skissebogen 62b.

17.

I Vestskibets nordøstre Hjørne, har staaet et Varmeapparat, som vist i 30dive Aarene blev opmuret. Dette var lagt saa dybt at Ildstedets Gulv laa 6 al 6'' under Vestskibets virkelige Gulvhøide. Dette laa da tæt indunder Taarnets nordvestre Hjørne og dets Grundmur var derved ødelagt. Dette Apparat er nu nedrevet og Grunden ryddet. I 2 al høide er lagt tør Mur og uden Kalk, og paa dette et lag med Cementmaterial og Puksten ibland. Derover blev selve Taarnets Fundament 4 al 6'' Muret af store flade Sten i Cementmaterial.

18.

I dag tegnet et stykke Mur i Lektoriets Grund indvendig, se Skissebog F Blad 33a (93a).

19.

I dag er atter tegnet et stykke Grundmur i Lektoriet fra den søndre Væg. se Skissebogen 93 b. Hermed er hele Lektoriets 4 Væge eller Grundmur aftegnet.

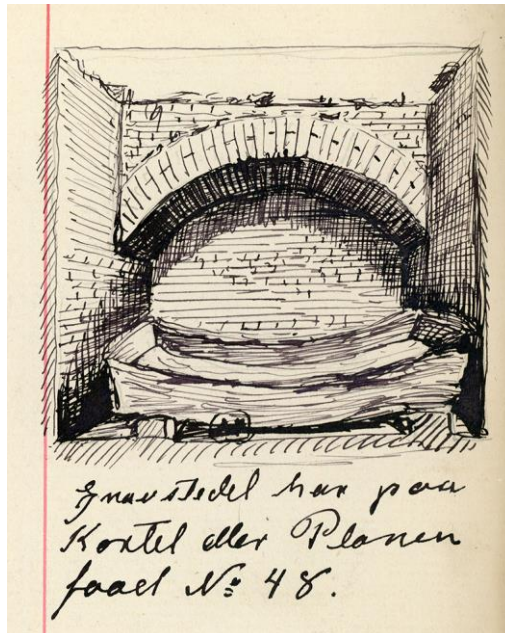
19.

I dag blev bortkjørt, ned til Søren Øien 2 Læs Brom af det gamle Varmeapparat i Vestskibets nordre Ende. Det veiede 1040 Kg à 0,3 og fik Kr: 31,20 som Caserer Dahl tog til Indtækt.

20.

Ved nordre Side af Gravstedet No: 11 i søndre Tverskib, ræt for Døren ud til Vestskibet er Grunden udgravet og fandtes der et lidet muret Gravsted, som ikke er angivet paa Klüwers Kort.

Gravstedet var opmuret af lignende smaa rødgule Mursten som de øvrige Gravsteder i Skibet. det er 3 al 20'' langt og 2 a 6'' bredt, og dets Gulv var 2 al 17'' under overkant av Skibets Søilebænk. Det syntes at have været Kiste i Kufferform og var der dobbelt Kiste. Paa Laaget fandtes intet Spor af Plade eller Indskribtion. Flere Ben og et Cranium laa i Gruset udenfor Kisten medens der fantes kun lidet eller intet af Been i den. Det man fandt var ganske opløst til Jord og Kalk. En større Skisse er laget i Skissebogen 41, og Liget eller de Ben vi fandt ere intil videre opbevarede. Gravstedet har paa Kortet eller Planen faaet No: 48.

24.

I Nord for Gravstedet No: 18 og 20, mellem dette og den store Grundmur under Taarnets søndre Bue, eller mellem Taarnets søndre Piller er nu nedgravet. Jeg har givet dette Rum

No: 49. Der stod 6 Lig paa hinanden, de underste vare af Kuffertform og der fantes Spor af Blikplader som vare bortrustede: men paa den øverste Kiste som var af en nyere Form laa en forsølvet? Blikplade, men saa forrustet at jeg endnu ikke har kunne faaet læst indholdet af den.

27.

For nordre Ende af Gravstedet No: 22 og 24 i søndre Tverrskib har der blevet nedgravet til det faste Lere. Der laa samlet 7 Lig som jeg samlet har givet No: 50. Foruden disse laa der spredt i Jorden en mængde løse Ben. Nogen slags Plade eller Kjendetegn paa hvem som der vare begravede fantes ikke. Alt var saa opraadnet og forrustet at det ingen oplysninger gaves. De fleste Kister syntes at have været af Kuffertform. Disse 7 Lig, samt alle de løse Ben vi fandt, ere nedlagte i en stor Kasse og nedsatte ude paa Kirkegaarden, nord for og ved siden af No: 18 og 20. Mærke 50.

29.

I dag tømt Bøssene. kun Kr 8,79. det har vist seg at der har været Tyve med falske Nøgler og berøvet den Bøsse som er paa Porten i Vestskibet en del Penge.

MAI 1893

Mai 1.

I dag tegnet et stykke grundmur inde i søndre Tverskib, af vestre Langvæg, bag Gravstedet No: 11 og 48, se Skissebogen 63 a. Dette stykke Mur støder op mod Taarnpillen.

3.

I nordre Tverskibs Klerestorie, paa østre Langvæg, er den øverste Bue nærmeste Taarnet formedels synkning maatte nedrives for at ommures. I Buens lille Kappe af smaa Haarstensflise bag Buen der stod igjen nogle Rester af den gamle originale Forskalling hvorpaa Buen eller Kappen er bleven muret. Ræsten er opbrendt. Det som stod til ræst har jeg opbevaret i en lille Æske mærket «Nordre Tverskib 3/5 93.»

6.

Udvendig i Hjørnet mellem Vestskibet søndre Langvæg, og søndre Tverskibs vestre Væg. Der har vi nu nedgravet for at faa styrket og forbedre Tverskibets Væg. I Skissebog C Blad 4 er Grundmurene der aftegnet. Tverskibets Grundmur er ren romansk i sin bygningsmaade og 4 alen dyb fra Sokkelbænken at regne, medens Vestskibets Mur er en 1 alen mindre dyb og Stenene til dels liggende.

13.

Den gamle Grundmur som laa under Taarnets søndre Bue eller mellem den sydøstre og sydvestre Taarnpiller er nu paa sin søndre Side, ganske frigjort for Jord saa at jeg kunne tegne det meste af den af i Skissebogen Blad 79 a og b.

Det viste sig at Muren er sunket 10'' under trykket eller vægten af Taarnets sydøstre Pille, hvilket jeg i Bogen har mærket med en horisontal Streg over Muren. Synkningen begyndte 5 alen mod Vest fra Pillen.

Paa Murens vestre Ende, 3 al 3'' fra søndre Tverskibs vestre Langvæg, kom tilsyne en 2 al 9'' bred tvermur som gik ud fra denne store Mur ud mod Syd. Der var dog ikke mere til Rest af denne Mur en 1 al 15'' da den var nedrevet for at vinde Plads for gravstedet No: 18 og 48. dette er skisseret i Skissebogen 81 b og c.

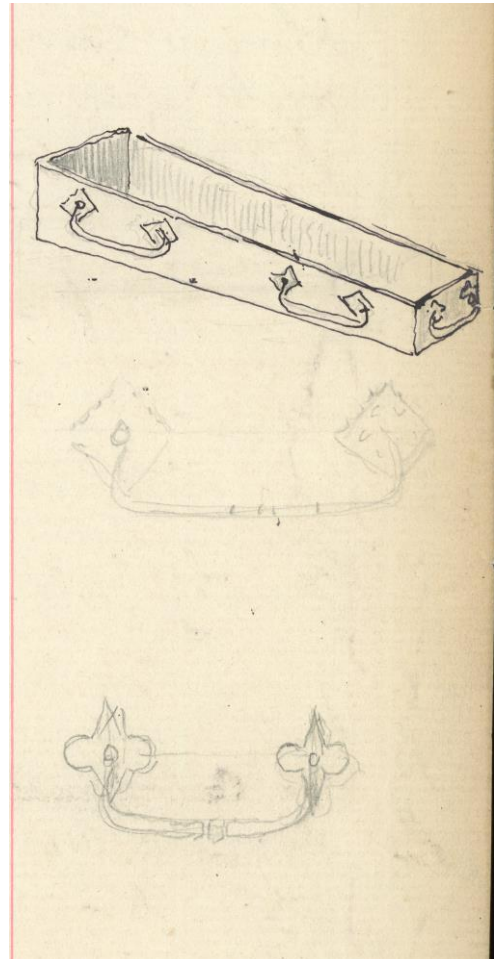
15.

Paa østre Side af denne lille Mur, brød vi oss gennem den store Mur og kom dermed ind i Taarnets Grund hvor Gravstedet 10 og 17 var. Dermed fik vi andledning til at faa tegne et Tversnit af den store Mur der var været 4 al 12'' bred eller tyk, men Murens nordre Side har nesten hele Længden været bortrevet for at give Plads til Gravstederne 10 og 17. Disse Tversnit, et mod øst og et mod vest, er tegnet i Skissebogen 80 a.

16.

Øst for Gravstedet No: 18 og 20 i søndre Tverskib, ved nordre Side af de Ligkister som jeg har mærket paa Grundplanen med No: 50, se i dagbogen Blad 32 d. 27 april hvor jeg nævner dette, der fandtes 6 Lig foruden en stor del af løse Ben, som laa spredte omkring i Jorden.

Af disse 6 Lig laa de tre saa langt imod vest, at da man murede Gravstedet 18-20 saa har man ødelagt den øvre del af disse Lig, og lagt Hovedene og de øvrige løsrevne Ben bag Murstensvæggen i en Hob. Det nederste af disse syntes Kisten at have været af Kasseformen paa Siden og for Endene har der dog været Jernhanker hvis Beslag eller de Plader hvori Hankerne ere fastheftede ere smeddede, og ikke som i senere tid bleven presset af Jern eller Messingblik. Disse Hanke bleve opbevarede. Ligeledes fantes der Hanke med Smedejerns Plader af en anden form ogsaa uden at jeg kunne faa se Kistens form, da alt Træværk var hensmuldret. I den nederste Kiste af de tre nordligste laa der om Ligets Hoved eller nu kun et Cranium en Sølvorskant som viste os at Liget har haft en Hue paa Hovedet.

19.

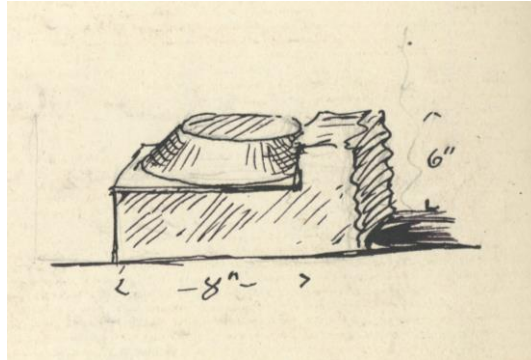
Tegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskib, østre Væg indvendig, under Baldakinen se Skissebog 56 b.

20.

Tegnet et stykke Grundmur under Taarnets sydvestre Pille Siden mod syd. Se Skissebogen 81 a, b og c.

24.

Paa nordre Tverskibs vestre Væg indvendig i Hjørnet ved Gavlen, fører en lille Vindeltrappe høire op. Tæt ved den nederste dør eller indgangen i Trappens Rum, tre Skifter op fra Gulvet blev udtaget en daarlig forknust Kvadder af den søndre (*menes det nordre?*) Væg og viste det sig, at det var en ældre Basis, hvis bagflade var lagt ud til Kvadder i Vægen. Denne Basis er saa enkelt, at vi ikke har noget tilsvarende her i Kirken. Den blev renvasket og henlagt til opbevaring.

31.

I dag tømt Bøssene: Kr: 80.46.

JUNI 1893

Juni 6.

I dag tegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskib imellem Taarnfoden og Baldachinen. Se Skissebog 56 a.

21.

Det er bleven saaledes besluttet af Bestyrelsen, at enhver af Arbejderne skal faa 8 Arbejdsdage Ferie i Sommer. Deres Dagløn bliver dem ligefuld udbetalt den tid de er borte. Tømmermand Melvold reiste i dag paa Landet for at hvile og styrke sig.

23.

I dag reiste John Lyng ligeledes sin Ferietur.

30.

I dag tømtes Bøssene: Kr 274,44.

JULI 1893

Juli 1.

I Aften Kl. 6 havde vi her paa Kirken besøg af Prinsesse Stefanie, Enken efter Prins Rudolf af Østerige. Hun med sit Følge besaa alt i Kirken med megen interesse.

6.

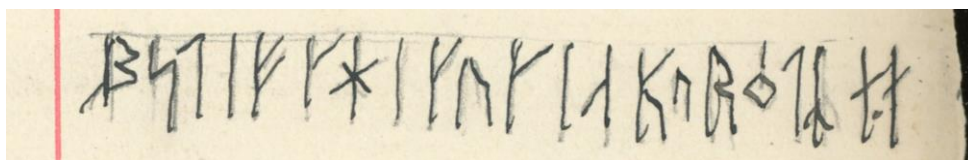
Ikke mindre end 1 ½ tønne Cement foruden Sand og lidt Kalk medgik til Støbning i Muren i nordre Tverskibs Væg, i den Døraabning som i Tverskibets Treforie ved Hovedtaarnet, vender ud mod Vestskibets nordre Sideskib.

12.

I mellem Korets nordre Langvæg og Læktoriets søndre Væg, fandtes i Dag ved Gravning 3 alen dybt under Sokkelens underkant et Lig, som maa have ligget der meget længe, det laa tæt op til nordre tverskibs østre Langvæg, det syntes paa de fundne Ben at det maa have været en stor og kraftig Mand; Kisten har været af Træ, men der var saaa lidet tilbage af den, at Kistens Form ikke kunne bestemmes. Liget blev nedlagt i en lille Kasse og nedsat ude paa Kirkegaarden hvor de andre Ben ere begravede, ved siden af No 49 og 50, og har No 51.

14.

I nordre Tverskibs Klerestorie, udvendig paa vestre Langvæg mellem Vindusaabningerne laa en Quadder hvorpaa er indridset en del Runer.

Dette stykke Væg var saa daarligt at det maatte nedtages for at ommures. Den Kvadder hvorpaa Runerne staar indridset blev det overflødige Sten bortsaget og Forpladen hvorpaa Runerne staar nedlagt i en Træramme til opbevaring.

17.

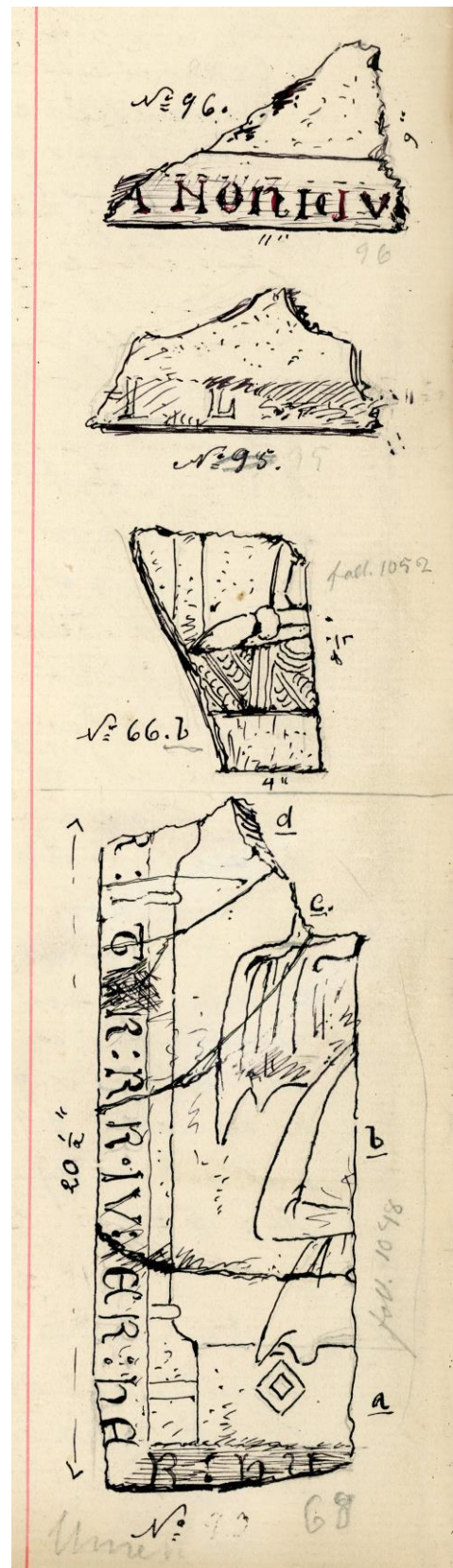
De forskellige Gravpladestumper som i løbet af Vinteren ere fundne i søndre Tverskibs Gulv eller Grave ere foruden de stumper som tidligere i denne Bog er optegnet følgende: før Reformationen.

Et 11'' langt og 9'' bredt stykke af en Gravplade med Bogstaver paa den fasede Kant. Det syntes som disse Bogstaver engang har været malede røde. Stenen faaet No: 96.

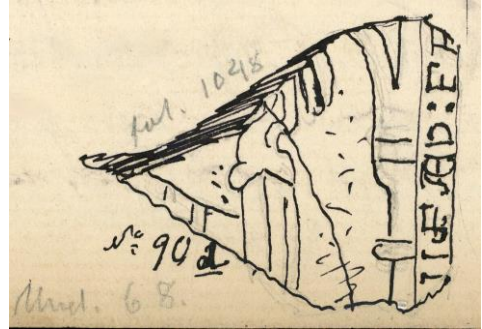
En lignende Stump hvor der sees Spor af Bogstaver paa den fasede kant, No: 95.

En Stump af en Graastenplade hvorpaa ses nogle Indridsninger og er der ingen Tvivl om at dette stykke hører til samme Sten, som No: 66a (se den 3 November 1888) og lagdes dette stykke dertil – med samme No: 66b.

Ligeledes er der fundet 3 Brudstykker til Gravpladen No: 68 a og b (se denne Bog Side 9 d. 12 November 1892) og blev de to Stumper sammenføiet til Pladen mærket C og D. Det tredie stykke er et løst Stykke, men uden Tvivl hørende til samme Plade, og har jeg derfor lagt det sammen med disse og givet det samme No.

Desforuden er der fundet en stor mængde af Stene tilhørende Gravplader fra det 17 og 18 Aarhundrede. nogle enkelte af disse har vi fundet plads for paa de større numererede Stene, men det meste ligger samlet over Angelsk Kapel.

AUGUST 1893

August 1.

I Gaard tømtes Bøssene og var der samlet Kr. 635,24. Foruden noget tysk og engelsk Mynt som endnu ikke er vexlet.

3.

I Gaard sluttede Alfred Nilsen sit Arbeide her som Stenhugger for at reise til Amerika.

11.

Der er bleven mig givet Ferie i en Maanede, og slutter jeg Arbeidet her i Dag, for at begynde igjen den 11 September.

SEPTEMBER 1893

Septmb: 11.

Hjemkommen fra min Ferietur har jeg atter i dag overtaget mine Bestillinger paa Kirkens Arbeide.

18.

I dag tegnet et stykke Grundmur i Søndre Tverskib indvendig paa østre Langvæg mellem Baldakinen og Tomas Angels Kapels store Bue, se Skissebog Bl. 57 a.

21.

I Sommer har her i Trondhjem været afholdt en Kunstindustriudstilling i Stiftgaarden. Bidragene eller de udstillede Gjenstande ere samlede fra det nordenfjeldske eller nærmeste Byer og Distrikter, dog mest fra selve Trondhjem hvor flere Rigmænd sad inde med betydelige Samlinger. Denne Udstilling begyndte i Juli og har vedværet til dato. Ogsaa Restaurationsarbeidet her paa Kirken blev opfordret til at indsænde hvad som kunne være af Interesse i denne Retning, og et eget Værelse blev overladt dertil. En cirka Styk Gibsafstøbninger bleve udvalgte og nedsendt, ligesaa nogle Prøver af nyt Arbeide i Sten samt nogle ældre udskaarne Træsager m m. I dag er alt dette hentet tilbage.

28.

I dag tegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskib. Det er østre Langvæg under den store Bue foran St. Johannes Kapel, se Skissebog Bl. 57 b.

OKTOBER 1893

Octb. 10.

I dag er atter aftegnet et stykke Grundmur i søndre Tverskib paa sydøstre Hjørne indvendig under søndre side af den store Rundbue ind til St. Johannes Kapel. Hermed er det siste stykke Mur aftegnet i Tverskibene. se Skissebog C Bl. 58a. 3 Tønder Cement er medgaaet til støbning alene i den gamle Mur her.

12.

Nu er vi færdig med Grundmurene rundt Taarnet og begge Tverskibene indvendig.

20.

Ved at grave i Grunden i søndre Tverskib tæt ved østre Taarnfod fandtes spor af Ligkiste, nogle faa Been og en Knude af langt Menneskehaar, hvori en Naael af Messing. Et par gamle Spiger og et stykke gammelt Vindusglas, der er bleven lagt i en lille Eske.

(Tekst under illustration: Naturlig Størrelse - 8 cm)

21.

Ole Laulo, som forrige Aar bekom et Stipendium og reiste til Kjøbenhavn d. 18 Juni 1892, er nu sygelig hjemkommen og i dag atter begyndt at arbeide paa Kirken.

23.

Nord for den Kiste som nævnes den 20/10, 3 alen fra Gravstedet No: 22 og 1 al 12'' fra Gravstedet No: 20, cirka 7' dybt fantes en dobbelt Kiste. Benene ganske opløst.

31.

I dag tømt Bøssene: Kr: 69.30.

NOVEMBER 1893

Novb. 17

Bygningscommitionen er i dag kommen. De Herrer jeg har set er Antikvar Nicolaisen, Stadsrad Bang, Arkitekt Trap Meier, og Arkitekt Solberg.

18.

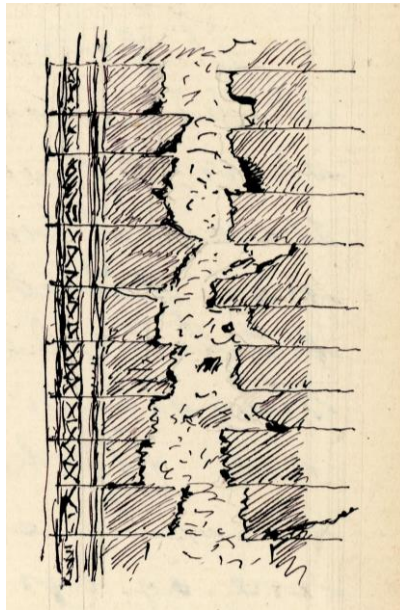
I dag reiste Stadsraad Bang tilbage til Christiania.

20.

Arkitekt Trap Meier er her endnu og har gaaet meget med Arkitekten omkring paa arbeidet. Han reiser antagelig i Morgen.

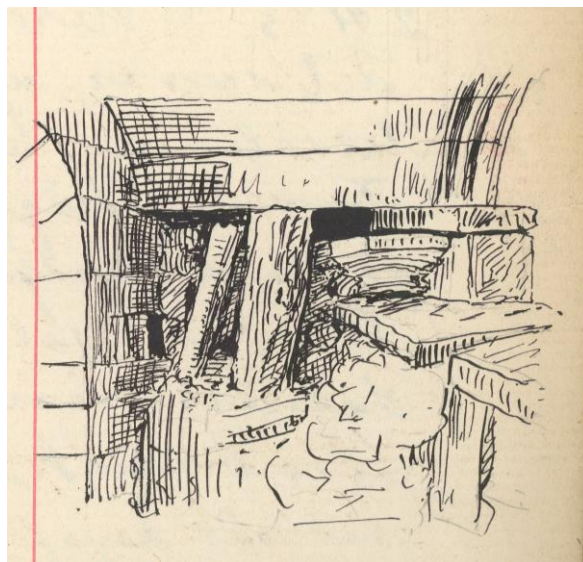
28.

I dag har jeg afskisseret et stykke af andet Bueskifte i Hovedtaarnets nordre Bue nemlig den østre Side (se Skissebog C Blad 16). Det var det daarlige forbandt som efter at første Skifte var borttaget, der foranlediget Arkitekten til at paalegge mig at tegne det af. Der var ingen af Profilstenene der naaede hinanden og i mellem Stenene var kun Kalk og smaa Stene.

28.

Samtidig blev jeg paalagt at skissere af en «Anfænger» eller «Binder» oppe i nordre Tverskibs øverste Gang, - altsaa over Klerestoriegangen, paa vestre side af Vindusrosen. Da man i senere Aar havde understøttet denne Bue, da dens Søile og Kappitel var bortrevet har man foruden Graasten og Kalk tillige sat Stok- eller Tømmerender paa Kant op under Binderen. En Basis fra Klerestoriepillerne var lagt med underfladen op til støtte for Anfængereren eller Binderen, se Skissebog C Blad 17.

DESEMBER 1893

Desb. 1.

Et lignende stykke Bue, som det, der er tegnet paa foregaaende Side har jeg i dag tegnet af Buens venstre Side, se Skissebog C Blad 18.

6.

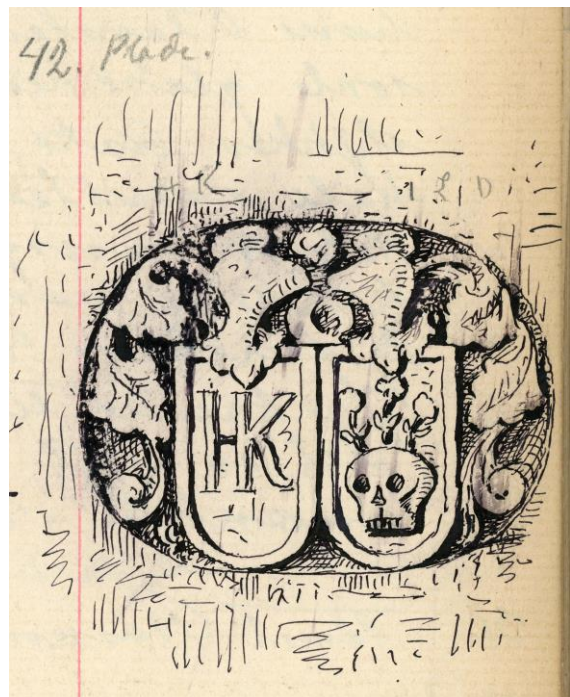
Aviserne kan berætte os at Dr. Phil. Yngvald Undseth, der har skrevet en Afhandling om domkirkens middelalderske Ligstene den 4 desb. er død, 40 Aar gammel.

19.

I Gaard tog vi op i vestre Skibs nordre ende en stor Ligsten, af samme rødbrune Stensort som de fleste Stene vi har fundet fra det 17de Aarhundrede. Den laa med Bagsiden op og var knækket i 2 stykker, som vi nu er lagt sammen i en stor Træramme, og opreist ved Hovedtaarnets Indgang. Den er 3 al 16'' høi, 2 al 5'' bred og cirka 5'' tyk.

Det som af Indskriften er læselig og det Bomærke som staar indhugget i det ene Skjold giver os oplysninger om, at denne Sten er set og afskrevet af G. Schønning i sin Beskrivelse om Domkirken Side 208.

Det ses deraf at han i 1759 saa denne Sten ligge paa Kirkegaarden «Nordenfor Capitlet ved Veien» og af hans Oplysninger ses det videre, at være Stenen over Hans Kaspersen, Borgermester i Trondhiem død 1620 og hans Hustru Inger Lauridsdatter død 1608 og at Stenen er af deres datter paalagt Graven i 1623. Forneden paa Stenen staar indhugget 2 Skjold sammensluttede, hvoraf det til høire indehaver et Bomærke HK og det til venstre et dødningehoved hvorpaa tre Blomster paa Stilk. Roser eller Liljer vides ikke da Stenen er saa afslidt.

Schønning siger at over Skjoldet til højre stod Bogstaverne H K. og over det til venstre I L D. Disse Bogstaver ere bortslidte, men der er dog ingen tvil om at det til højre er Hans Kaspersens Bomærke, og det til venstre er Inger Lauridsdaatters Familievaaben.

1894

JANUAR 1894

Januar 4.

I dag tømt Bøssene: Kr 37.51.

18.

I Kongsgaardens nordre Sidebygning bliver brudt store aabninger igjennem de tykke Graastensvæge for at indsættes nye Vinduer.

Iblant den udbrudte Sten fantes i dag Fodstykket af en større Klæberstensfigur. Man kan se at det har forestillet en Geistlig Mand og har sansynlig staaet i Vestre Gavls første Figurrekke.

21.

I Gaard morges døde Kirkens Organist Lindemand. Han kom frisk til Kirken og spillede med i den første Psalme. Siddende i sin Stol foran Orgelet sov han med engang hen uden kamp og smerte. Han var nok da 71 Aar gammel og har været Organist ved Domkirken siden 1858, altsaa i 35 Aar.

30.

Dele af en Messing eller Bronselysekrone fantes i dag i Gruset mellem 2 Gravsteder i søndre Tverskibs Grund. Gruset indehold bare tagstensstumper (af de sorte glaserede), forkullede Træstykker, Aske, Spiger og en del halv smeltet Kobber. Det Hele er sansynlig fra en af Kirkens senere Brande og de fundne Rester af denne Lysekrone tilhørt Kirken. Det er lagt i en Kasse og mærket «30. Januar 1894».

31.

Tømt Bøssene: Kr: 45,93.

MARS 1894

Marts 1.

Tømt Bøssene: Kr: 30,85.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 38,17.

APRIL 1894

April 30.

Tømt Bøssene: Kr: 85,33.

MAI 1894

Mai 16.

Cirka 44 Stortingsmænd, flere med sine Hustruer og Børn foretog en Pindseudsflugt hid til Trondhjem fra Christiania paa Jernbanen med et Extratog. 1te Pindsedag overvar de fleste Gudtjenesten i Domkirken om formidagen. Efter denne samledes alle i domkapitlet, et quarter over 12, og Arkitekt Christie og Major Krefting ledsagede dem rundt om i Kirken og gav dem den nødvendige Oplysning. De var her cirka et par timer før de forlod Kirken.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 86,12.

JUNI 1894

Juni 30.

Tømt Bøssene: Kr: 294,65.

JULI 1894

Juli 2.

I Gaard Søndag d. 1 Juli var det et Jubilæumsaar for Domkirkens Restaurationsarbeide: idet, at det er 25 Aar siden Restaurationsarbeidet tog sin begyndelse.

I den tid er Domkapitlet, Høikoret og Koret bleven færdig. Samt Johannes Kapel og nordre tverskibs Hovedindgang med, samt meget gjort paa Taarnet og begge Tverskibene: ligesom forberedelsesarbeidet til Vestskeibet er skredet et godt stykke fremad. Dagen blev ikke bemærket af Nogen.

16.

Da Kl. var lidt over 11 kom Keiseren og Keiserinden af Tyskland med Følge, ledsaget af den tyske Consul Jensen. Major Krefting og Arkitækt Christie tog imod dem ved nordre tverskibs Indgang og de forlod ikke Kirken før Kl. omtrent var 12 ½.

16.

I dag tømt Bøssene. Kr. 406,46.

16.

I dag faaet Ferie og reiser i Aften. bliver borte i 4 Uger.

AUGUST 1894

August 18.

I dag tømt Bøssene. Kr 357,15.

Medens jeg har været bortreist er Bøssene tømt den 31 Juli Kr: 322.53.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 369,20.

SEPTEMBER 1894

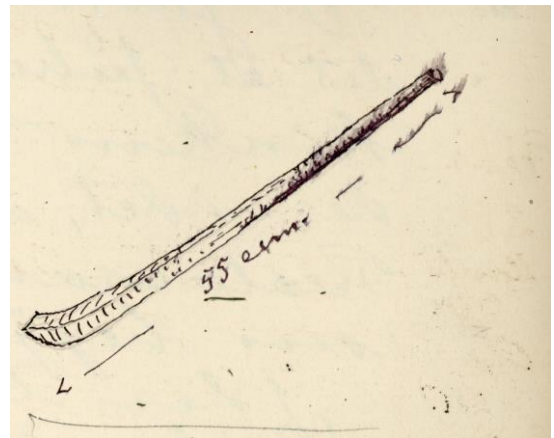
Septe. 30.

Tømt Bøssene. Kr: 114,09.

OKTOBER 1894

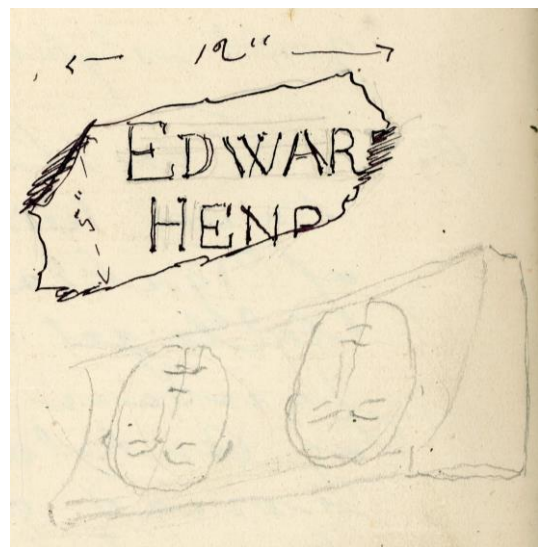
October 8.

I nordre Tverskibs Baldakin hvor den gamle Kobberport stod for general Mylenphorts Gravkammer, der blev Muren derved gennembrudt, og nu bliver denne Aabning igjenmuret. I mellem en af de ydre og en af de indre Kvadrer i denne bagvæg fandtes i dag et gammelt forrusten Haandspæt som maa have lagt der siden Baldakinen blev bygget, antageligt samtidig med Korets ombygning.

9.

Oppe i Taarnet paa Vægen imod søndre Tverskib helt op under Tverskibets tag sees en døraabning som for længere tid tilbage er igjenmuret. Ved at udtage nogle Stene der fandtes blant andet ogsaa stykke af en sort gravplade hvorpaa sees indhugget nogle Bogstaver, som det nærmest syntes at skulle være Navnene Edvardt og Hendrik, og en Consolsten.

NOVEMBER 1894

Novb. 1.

Tømt Bøssene: Kr: 94,33.

30.

Tømt Bøssene: Kr: 50,80.

1895

JANUAR 1895

Januar 3.

Tømt Bøssene: Kr: 27,45.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 42,89.

FEBRUAR 1895

Febr. 27.

Efter en længere Tids Sygelighed døde i Nat en af Kirkens yngre Arbeidere Ole Lauilo. En begavet Mand paa 23 Aar. Han var Søn af den ældre Billedskjærer Ole Lauilo som tidligere har været her i Kirkearbeidet. I 1878 kom Afdøde ind i Kirkens Arbeide og i 1892 fik han et Stads-Stipendium paa Kr 400.00 og reiste ned til Kjøbenhavn. Der blev han syg og kom hjem i Høsten 93. Begyndt at arbeide lidet men efter et par Maaneders Arbeid sluttede i desember samme Aar.

28.

Tømt Bøssene: Kr: 29,34.

MARS 1895

Marts 30.

Tømt Bøssene: Kr: 34,63.

APRIL 1895

April 30.

Tømt Bøssene: Kr: 39,89.

MAI 1895

Mai 6.

Paa Hjørnet af Strandgaden og Søndre Gade i Lysholms forrige Gaard som nu er kjøbt af Arkitekt Kunig forgaar gravning i Grunden, og er der nu fundet blant andet ogsaa den nedre Del af en større siddende Figur af Klebersten, som sansynlig tilhører Domkirken og er i dag bringet herop. (I margen under illustrasjon: 28. august 1903 blev et Stykke af Venstre Side fundet paa Hjørnet af Kjøbmandsgaden og Olaf Trygvasons gade i Jensens Gaard.)

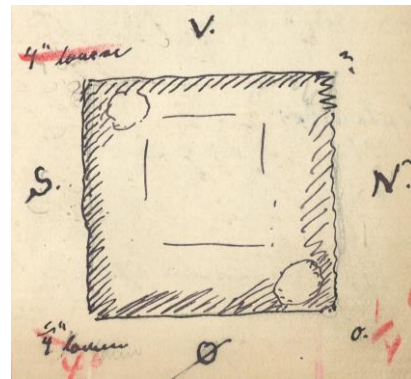
14.

I Hovedtaarnets Treforie, i sydvestre Hjørnevindu, paa vestre Side af Taarnet, paa Vinduets nordre side, cirka 18" inde i Muren har engang ved en Restauration af Taarnet sansynlig efter en Brand eller Nedstyrtning været anbragt under Arbeidet en cirka 5" rund Stok til Afstøtning for overliggende Stene.

Ved den nuværende opmuring af Vinduets nordre Side, fandt vi Ræster af denne Stok staaende opræt inde i Muren, men næsten ganske opløst i lange trævler af Ælde. Det var dog et saa sjældent Fund, at den blev lagt i en Kasse til opbevaring og er den mærket med «Fra Taarnet d. 14 Mai 1895.».

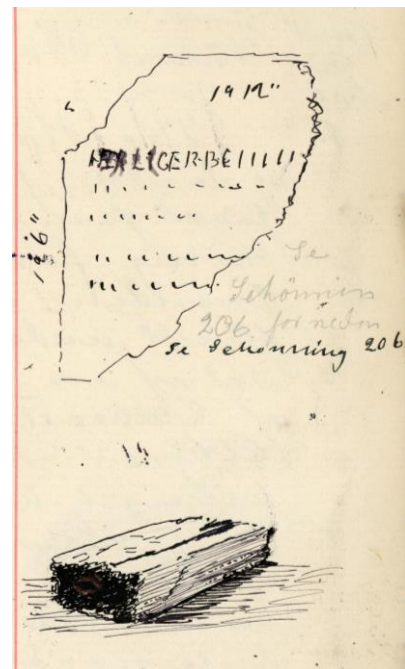
22.

I dag har vi vatret Taarnets Klerestoriebaand udvendig. det høieste Hjørne var det nordvestre, det nordøstre ¼" lavere og det sydøstre 4" lavere. Det sydvestre var flere Skifter nedrevet, saa at vi ingen Vatermaal fik paa det.

30.

I bagmuren for søndre Tverskibs Baldakin hvor et Varmerapparat i længre tid har staaet er nu bleven nedrevet en del af den og blandt disse Stene fantes den 16/5 Stykket af en gammel Gravplade, en Graastenshulle hvorpaa er indhugget:
HER LIGER BEGR EURLIG OG GVD..
BRITE SIVORDSD METZ SIN...
DØDE IVN. 1630 D. 72...
GHVE DENE I EN GLEDELI..
DELSE I CHRISTO IESVS..

31.

I Hovedtaarnets Treforie laa mellem Buerne paa vestre Side indvændig i et Stikhul endnu en Rest af det gamle Stik. Det er forkullet i den Ende som viser frem mod Dagen; det er taget til opbevaring og mærket datoen: den 31 Mai 1895.

31.

Tømt Bæssene Kr 54,53.

JUNI 1895

Juni 30.

Tømt Bøssene Kr 309,09.

JULI 1895

Juli 17.

Tømt Bøssene Kr: 484,94.

18.

Den 13 Juli kom Lundemo med Folkene tilbage fra Sydkrogø, eller Almindingsøen hvor han har udbrudt 3 Jegtladninger Marmor som ogsaa er kommen.

I Morges d.18 begyndt han igjen med samme Folk at bryde Klæbersteen i Getsgruberne og Lars Reitan begynder i dag i Øisandbrud.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 451,76.

AUGUST 1895

15. August.

Tømt Bøssene. 265,12.

31.

Tømt Bøssene. 313,84.

SEPTEMBER 1895

September 11.

I dag faaet Ferie til den 11 October

OKTOBER 1895

October 11.

Kommet tilbage fra Ferieturen, og begynt i dag.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 67,54.

NOVEMBER 1895

Novb. 12.

Hvor den tekniske Skole nu skal bygges, er i Grunden fundet følgende Stene fra domkirken. Et stykke af det romanske Bånd, som er anbragt horizontalt over den store Bue, udvendig i Kongeindgangen. 2 Stykker Masværksprofiler fra Vestskibet og et mindre stykke Profil hvor til hefter sig et Blad. Desforuden fandtes et stykke Sten hvorpaa stod indebygget nogle Bogstaver.

25.

I Britania Hotel, hvor de opføre nye Huse, derfra er i dag kommen 2 stykker Profilstene, Buesten fra Vestskibets Arkadebuer.

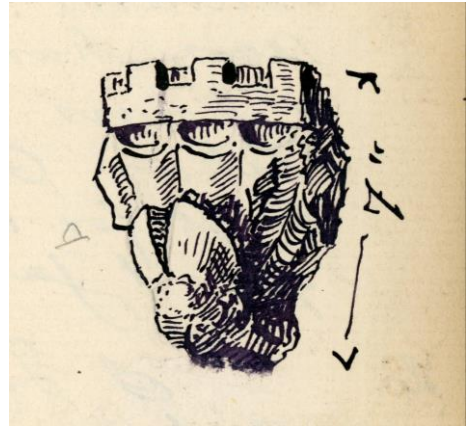
30.

Tømt Bøssene: Kr 46,29.

DESEMBER 1895

Desember 13.

Hvor den nye tekniske Skole nu skal bygges, fandtes i dag en af Klæbersten huggen romansk Consol. Den er ikke saa hel at man fuldkommen kan gjøre rede for, hvorledes den har været. Den har været baaret af et dyr kan man tænke sig, da en Dyrefod med Kløve er synlig paa Stenen.

19.

I Gaard fik jeg underrætning om at i Bygmester Gustav Olsens Gaard, Hjørnet af Hornemandsveiten og Strandgaden fantes en stor Klæberstensfigur indmuret i Bygningens store Kjældermure som nu forandres. En Mand blev nedsendt for at tage den frem af Muren og er nu opkommen til Kirken. Det syntes som det skulle være en figur fra Væstskibets Gavle.

20.

Hidintil har vi muret paa Hovedtaarnet da Veiret har været saa mild den hele tid, at vi har kunne gjordt det; men i dag sluttede vi, og bestemte Arkitekten at vi skulle lade Murearbeidet hvile i de to følgende Maaneder.

Arbeidet er nu saa langt fremskredet at vi har naaet Vinduets høide i Klerestorie eller fastmuret Solbænkene.

28.

I dag er fundet ved gravning for den nye tekniske Skole Brudstykke af en mindre Kirke, huggen af Klæbersten, og har været hold i Haanden af en større Figur, sansynlig fra Vestskibets Gavl.

1896

JANUAR 1896

2. Januar

Efter at gamle docter O. Kindt har været Læge for Kirkens Arbeidere i mange Aar, har han nu sluttet. og i hans Sted er en docter Oskar Olsen antaget som Læge for Kirkearbeiderne fra 1 Januar.

2.

I dag har vi begyndt at hugge de første Marmorsøiler til Taarnet.

3.

Tømt Bøssene 34,18.

Det samlede Beløb for hele Aaret er Kr 2,173.14.

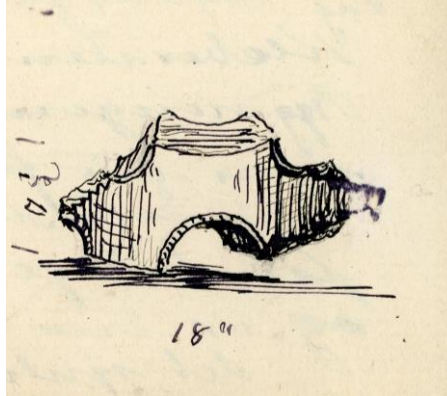
9.

I dag har John Eggan begyndt at slibe de første Søiler til Taarnet og vi sliber dem i dreierbænken.

FEBRUAR 1896

Febr. 19

Nede i Kongsgaarden eller den gamle Bispegaarden er fundet en Klæbersten, som nærmest maa tænkes at have været Krands paa en rund Murpibe.

For at kunne faa lagt Trin foran Angels Kapel fandt man det best, at den Døraabning som tænktes anbragt ind til hans Gravsted først kom istand. I den anledning gik Arkitækten ned til Forstander Middelfart, og talte med ham derom, og før Midag fik jeg Ordre til at sætte Arbeidet i gang. Og i Eftermiddag har Iver Hoem begyndt at gjennembryde den store Graastens eller Grundmur som skiller Kapellet fra søndre Tverskib.

20.

Nils Nilsen Røtte var en af Kirkens gamle Arbeidere. Han var Tømmermand her fra den 19 Juli 1872 til den 27 Marts 1890, da han maatte slutte for Alderdomssvaghed. Og i Dag er han afgaaet ved Døden 87 ½ Aar gammel. Han var i alle Dele her, en hæderlig og stilfærdig Mand, som var meget Afholdt.

29.

Tømt Bøssene. Kr: 34,99.

MARS 1896

Marts 17.

Oppe i Øie-Brud hendte i Gaard ved Midagstid den Ulykke at en af Arbeiderne Petter Klongen fik sit venstre Ben afrevet omtrent midt paa Læggen: derved, at en stor Sten som laa paa en skraaflade pludselig gled ned af den og sled Benet af mod en anden fastliggende Sten. Doktoren kom strax derop og Manden blev midlertidig forbundet og nedkjørt til Heimdal og paa Jernbanen hid til Trondhjem hvor han Kl: 9 Aften blev indlagt paa Sygehuset.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 45,07.

APRIL 1896

April 8.

I Aften Reiser Arkitektten til England paa en studiereise cirka 5 Ugers tid.

14.

I Gaardeftermiddag gav jeg Formanden Christoffer Ottem følgende Ordre: Lad Ole Dal i Eftermiddag sætte en Heisebok op i St. Olafs Brønd, og i Morgentidlig tager vi og sænker en Gryde med brændende Coks ned i Brønden, saa kan Gryden staa der i Morgen etc. Efter denne Ordre var givet, spørger Ottem om han kan faa det som extraarbeide om aftenen at gaa ned i Brønden, som blev ham tilladt.

Samme Eftermiddag fik han i hast Heisebok over Brønden, og en Gryde med nytænt Coks blev nedsenket i den. Kl: 6 forlod vi alle Arbeidet undtagen Ole Pettersen som hver Aften bliver tilbage som Vagt.

Kl: 7 ½ kom Ottem tilbage med Ole Lundemo. Gryden var da sluknet og de heisede den op men tænte ikke op fra nyt igjen. ved at sænke Lygte ned i Brønden viste det sig, at ogsaa den sluknede, saa ville Ottem selv personlig prøve af gaa ned, Ole Lundemo bad ham paa det bønligste ikke at vaave det, men han medblev paastaalig - «bare prøve». Han kom ogsaa ned og til sin store Ulykke, gik han ud af den Heisestol hvori han sad ved nedfiringen.

Ole Lundamo talte idelig mod ham og bad ham hele tiden komme op. Tilsist hørtes en underlig kald vanvittig Latter, Lundamo ahnede faren, hev sig i Taljen og skyndsom firede sig ned i Brønden, kommen ned paa Bunden fandt han Ottem besvimed, han forsøgte at heise sig selv op og tage Ottem med, det gik et stykke, men da han mærkede at han ikke orkede mere maatte han fire sig ned igjen. og da han atter kom op var han aldeles forstyret, saa at han ingen Nytte længere kunne gjøre og Ole Pettersen springer hjem efter mig. Jeg fik Mandskab med mig paa Veien op og John Eggan lod sig skyndsom fire ned, greb Ottem og vi heisede dem begge op. Og Ottem som et Lig. Doctoren kom hastigt, og Oplivningsforsøg blev gjort til henimod Midnat: men forgjeves. Ottem var død.

Dette var et af de uhyggeligste Ulykkestilfælde som har hendt paa Kirken. da det saa godt kunne have været undgaaet. Ikke var det min Mening eller tanke at han skulle gaa ned den Kveld, da jeg bad ham sænke Gryden ned den følgende dag. Jeg havde ingen ahnelse om at Ottem var i Kirken, endmindre i Brønden den Aften, og ville aldri have tillad det, om jeg havde vist det.

MAI 1896

Mai 2.

Tømt Bøssene. Kr: 86,38.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 88,45.

JUNI 1896

Juni 16.

Den 1 Juni reiste Lars Reitan til Misvær i Nordland for at undersøge Fjeldet der paa Gaarden Klætte, da man sagde, at der fandtes meget Klæbersten i det. I dag kom han tilbage og kunne kun fortelle at det var ikke af den beskaffenhet at det nyttede at gjøre videre forsøg der.

30.

I dag tømt Bøssene. Kr: 332,34.

JULI 1896

Juli 1.

Al den udenlandske Mynt som kommer ind i Bøssene samles til en større Sum, og da forsøger vi at faa dem vexlet til norske Penge.

Dette er nu gjord og af engelske Penge har faaet udvexlet Kr:	72,15
og af tyske	<u>17,60</u>
	<u>89,75</u>

De Mynt af andre Nationer som er indkomne paa Bøssene maa blive liggende, da vi ikke her kan faa dem vexlede i norske Penge.

14.

Tømt Bøssene. Kr: 346.50.

17.

I Dag fik Stenhugger Qvam et Telegram fra Kjøbenhavn at den begavede Joakim Moen er afgaaet ved Døden d. 16 Juli der.

Han begyndte som Stenhugger paa domkirken her d. 30 Juli 1881. Han gik flittig paa Tegneskolen her og blev en flink tegner. I 1885 søgte han et Statens Stipendium og fik det, sluttede her d. 13 Juni samme Aar og reiste ned til Kjøbenhavn, hvor han senere forblev intil sin Død. Han udførte der meget vakkert Arbeide paa Amalienborg og Fredriksborg slot, men i de senere Aar førte han et saa udsvævende Liv, at han tilslut som en fordrukken Kneipesanger ende sin forhaabningsfulde Løbebane i bare Elendighed.

18.

I dag sluttede Arbeidet i Bakaune Stenbrudd. 2 af Folkene Sivertsen og Gorseth reiste til Klongensbrudd paa Øie, hvor de agter at begynde paa en ny gang nedenfor det nuværende Stenbrudd.

18.

I Gaardaftes Kl. 10 forkyndte 21 Skud at Keiser Wilhelm af Tyskland paa sit Skib «Hoenzollern» gled ind i Trondhjems Havn, og en stund efter salluteredes med samme antal Skud fra Christianstens Festning. I Dag ved 5 tiden lidt før vi skulle slutte Arbeidet, fandt en Brudevielse sted i Kirken og da Brudfølget gik ud af Kirken gik nogle tyske Ologsoffiserer ind uden at man lagde syndelig mærke til dem, men man opdagede snart at den tyske Keiser var med i Følget, og Folk kom og ville ind efter, men jeg lod Kirkedørene lukke saa han fik gaa alene med sit følge af 3 Herrer saalænge de ville uden anden Omviser fra Kirkens Bestyrelse.

20.

Kl: 10 formiddag blev meldt at Keiseren ville komme for bedre at faa se Kirken. Arkitækt Christie og Major Krefting modtog ham i Domkapitlet og førte ham rundt. I dag havde han et større Følge af cirka 20 Herrer. Organist Lindeman var ogsaa mødt frem og prælluderde sagte og vakkert paa Orgelet saalænge Keiseren var i Koret. Til tak for hans Opmærksomhed gav Keiseren ham en kostbar Brystnaal. Keiseren gav 1000.00 Kr til Kirkens Restaurationsarbeide.

25.

I dag omtrent Kl: 2 Middag kom Kongen hid for at se Kirken. Der var 3 Vogne som kjørte op til Kongeingangen hvor han blev modtaget af Major Krefting og Arkitækt Christie. Mange Folk var mødt frem ved Kirken hvor han blev modtaget med Blomster og Hilsen. Alle Kirkens Arbeidere havde dannet et Gjærde fra Kongeindgangen ned ad Veien for at hindre Folk fra at trænge sig frem paa Veien. Kongen opholdt sig nok saa længe i Koret hvor Organist Lindemand spillede paa Orgelet. Kongen gik senere ind i Tverskibene og op paa Orgelet hvor han selv spillede «Gud han er saa fast en Borg»; siden var di i Vestskibet og det intreserede Kongen meget at se de store Tegninger til Vestskibet, saaledes som det skal restaureres. Han forlod atter Kirken efter vel en times Ophold ud gennem Koret og ud Kongeindgangen hvor Major Krefting og Arkitækt Christie fulgte med Kongen om bord i «Heimdal».

29.

Den 27 Juli Kom Professor Rygh hid for at faa studere alle de Runeindskrifter som man viste af her paa Kirken. da jeg har skrevet op alle de Runer jeg har kunne fundet, var jeg best kjendt med at finde dem, hvorfor jeg har fulgt med Professoren og vist ham dem rundt hele Kirken. Baade Mandag, i Gaard og i dag har han gaaet Kirken rundt og taget Avtryk af dem.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 420.03.

AUGUST 1896

August 3.

Her har i Dag været et Besøg af Kongen af Belgien med et lidet Følge. Kongen reiste som Privatmand og ganske inconitto. Efter at han en Stund i Formiddagen havde gaaet alene med Kirkens Omviser, sendte han et Bud efter Arkitektten for at faa hilse paa ham. Di gik en Stund sammen hvorefter Kongen forlod Kirken tilsyneladende vel tilfreds med Hvad han havde set.

13.

I dag reiste O. Lundemo til Gaarden Klefsaas i Ørkedalen for at undersøge der efter Klæbersten.

15.

Lundemo kom i dag tilbage fra Klefsaas med gode forhaabninger om at der vil findes brugbar Klæbersten.

19.

Lundemo med Værnes, Løhre og Rindal reiste i dag op til Klefsaas for at gjøre forsøg.

21.

I dag tømte Bøssen ved Porten, Kr: 514,67.

29.

Ved Dr. Frithjof Nansens tilbagereise fra sin Nordpolsfart kom han med sit Dampskib «Fram» til Trondhjem i dag hvor han fik en fæstlig Modtagelse.

30.

I dag Søndag kom Nansen med sit Følge op i Kirken og overvar Formiddagens Gudstjeneste der da blev holdt for Sømandsmissionen.

Kl: 1 Eftermiddag blev her holdt en stor og vakker Konsert i Kirken for ham og hans Følge. Senere paa Eftermiddagen drog di ud til Fossestuen.

31.

I dag reiste Nansen fra Byen.

31.

Ole Lundemo kom tilbage fra Klefsaas alene i dag. De andre tre, Værnes, Løhre og Rindal, bliver tilbage og oparbejder det nye Stenbrud.

SEPTEMBER 1896

Septem. 1

Tømt Bøssene. Kr: 166,72.

14.

Arkitækt Hofflund er nu kommen tilbage fra sin studiereise i England.

19.

I dag har jeg faaet min Ferie, paa ubestemt tid.

30.

Tømt Bøssene. Kr: 173,79.

OKTOBER 1896

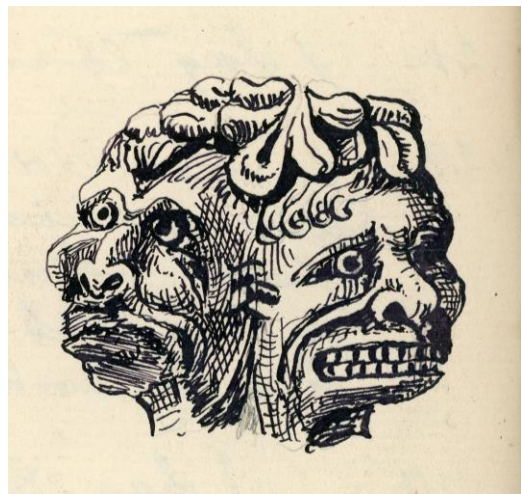
12/10 kom jeg tilbage fra min Ferie.

October 14.

O. Lundemo reiste i dag paa en længre tur for at søge efter Klæbersten og med det samme se til di Brudt som er i Gang. Hans Reise gjelde for Børseskogn, Ørkedalen og Renebo samt Klongens Brudt.

21.

Iblant de mange forskjellige Stene (mest Profilstene fra Vestskibet) som er fundet ved Gravning til den tekniske Skoles Grundmure, vagte en i dag fundet Sten hvor særlige Opmærksomhed, eller interesse. Det er en afslaaet Knolle fra et Kappitæl i Vestskibet. Knollen forestille to Hoveder med nogle Blade over sig, nydelig udført Arbeide.

Af fremmede Mynter er indvexlet Kr 104,33.

30.

Tømt Bøssene 71,79.

NOVEMBER 1896

November 9.

Anna Eggan Døde Lørdagseftermiddag Kl: 4 den 7de November.

Hun var Kone til John Eggan den ældre, og Moder til John Eggan den yngre; der Begge ere Arbeidere ved Kirken.

Da Lina Hus i 18.. blev syg, hjalp Anna hende med at holde rent paa Contorene i Trappe og Gange, samt inde i Kirken efter Omvisningen. Da saa Lina Hus døde, blev Anna hendes Stedfortræder, og har indehaft denne Bestilling hele tiden siden.

I fire Maaneder har hun nu været sængeliggende og døde af Bryst-Tæring. 46 Aar.

23.

I dag begyndt at hugge Korset til Korets gavl. Det har fordret saa store Stene, at vi ikke tidligere har kunne begynt derpaa. Fra Klungens Stenbrudd har vi nu faaet 3 saa store Stene at Korset nu kan hugges ferdig.

25.

Commiteen for den norske Afdeling i den store Udstilling som skal være i Stokholm til neste Aar, har fattet den beslutning, at lade fremstille i Udstillingen et Parti af Høikoret her i Kirken. Man tænker sig staa udenfor søndre Kapel, og se ind gjennem dette, og hvad som derved bliver synligt af Høikorets Indre.

Kapellets store Bue, indvendig og de to Sidevægge støbes i Gibs, og Korets nærmeste Mellemvæg og den derbag indre Baggrund skal males, og det hele Samlet, danne et Panorama med skuffende Lighed af Virkeligheden. Og i den Andledning begyndte L. Santi den 17 dennes med Ole Dahl at lave Støbekasser af Kapellet.

Den 19d. kom Hr Teatermaler Krogh og Stray hid fra Christiania for at male den del af Høikoret som i ovenfor nævnte Anledning vil blive synlig. Krog reiste i Gaard, Søndag tilbage til Christiania.

30.

Paa Tomten ved den nye tekniske Skole fandtes ved Gravning en vakker Knolle til et stort Kappitel som sansynlig har staaet i Vestskibet.

30.

Tømt Bøssene. Kr: 52,77.

DESEMBER 1896

Desember 3.

Paa samme Sted, som ovenfornævnte Knolle fantes, blev i dag fundet et stort Hoved af Klæbersten, sansynlig tilhørt Vestskibets Store Gavl.

4.

I dag ankommen 100 Sække Gibs fra Stetin til Kapellets støbning.

10.

Som ovenfor nævnt, er i dag fundet en meget stor Kappitelknolle fra Vestskibet.

27.

I Nat er en af Kirkens ældste Arbeidere afgaaet ved Døden, Christian Kaspersen. Han var en af de første som kom paa Kirkearbeidet den 9 October 1869. Den 13 desember 1895 sluttede han af Alderdomssvaghed, han var nu 70 Aar. Hans Virken var her kun som Haandlanger og tillave Kalk m. m. men han var den flittigste og mest pligtro Mand som har været her ved Restaurationsarbeidet.

(Med blyant i margen: G. Quam som siden har ført Restaureringsarbeidets Regnskaber har i dag sluttet da ha ikke længer kan se at arbeide. han er nu 70 Aar gam. og ellers lidet nærsynet).

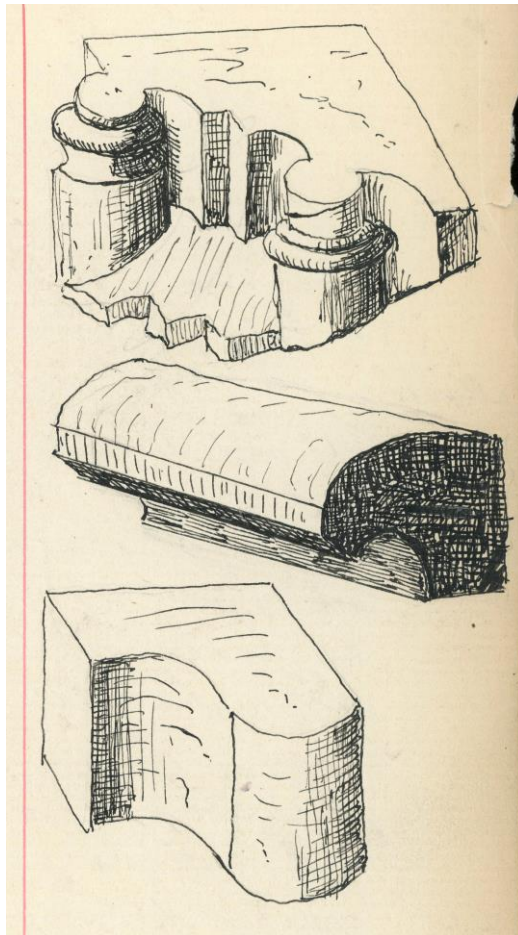
31.

Tømt Bøssene: Kr: 43,48.

1897**JANUAR 1897**

Januar 26.

Nede i Kjøbmandsgaden fantes i dag ved gravning i Grunden eller de ældre Grundmure paa Gregersens Gaard nogle Stene som vi antog for at være Sten fra Vestskibet. Det har dog ved nærmere undersøgelse vist sig at den fornæmste av disse fundne Sten neppe hører til domkirken, men maa være Sten fra en anden større Kirke som nu ikke eksisterer mere.

30.

Tømt Bøssene Kr: 34,42.

FEBRUAR 1897

Februar 6.

Den 7 October 1896 blev der ifra Lilleelvedalen sendt ned til Kirken en Prøvesten som viste sig at være meget daarlig. Vi delte Stenen i 2 dele og opbevarede den ene del i Prøvesamlingen under No 7. Af den andre del blev hugget et stykke Kvadder til Taarnet. Han skrev hid, at fik han lov til at levere en Vogn af denne Sten, ville han derved komme mere ind i Fjeldet og Stenen skulle der blive bedre.

Det blev ham tilladt at levere en Vogn Sten, til Kr: 3.00 per kubikfod, men Stenen maatte i alle tilfælde ikke være daarligere end Prøven. Den 23/1 kom denne Vogn Sten, men den er daarligere end Prøven, ja saa daarlig at den slæt ikke kan benyttes til Stenhuggerarbeide.

Vi foreslog ham, endten at kjøre den bort fra Kirken, eller selge den til Kirken for 1.00 per Fod, da vi saa vil betale det samme som her betaales for almindelig Graasten og vi ville benytte den som Fyld i Taarnets tykke Mure.

Efter en del Brevskrivning i den Anledning har jeg i dag faaet Brev fra Leverandøren at han vil overlade os Stenen for den Pris.

15.

Fra Ingeniør Otto Dahl, Toldbodgaden 11 Christiania har vi nu i dag modtaget 3 Prøvestene.

MARS 1897

Marts 1.

Tømt Bøssene: Kr: 42,23.

6.

Den store mangel som vi nu har paa Klæbersten til Arbeidet, har drevet os til, at ville benytte os af en del af de mange gamle tilhugne Klæberstene som ere fundne i de store nedrevne Mure, og som hidintil er oplagt til opbevaring. Her er minst 1000 af saadane Stene, men en

mængde af dem er doubletter, samt Stene som ikke har nogen som helst arkitækonisk form eller profilering, der gjør dem værd at opbevare, men Arkitekten bad mig afskisere alle de Stene som bliver taget ud af samlingen. I en dertil særskilt Skissebog tegner jeg nu af alle de Stene som tages i brug.

31.

Tømt Bøssene Kr: 46,65.

APRIL 1897

April 3.

Den Gibsafstøbning af søndre Korkapel, som har foretaget her i Vinter er nu færdig og indpakket, og i dag afsendt fra kirken til Jernbanestationen for at sendes til Stokholm udstillingen. Formanden her Ole Lundemo er tillige med Santi og hans 2 Sønner reist med for at opsætte Gibskapellet i Stokholm.

MAI 1897

Blyant i margin: 12. Mai. I Dag slutter Nils Myren sit Arbeid her. Han er nu for gammel. Lovet Penge til at leve af.

Mai 20.

Ved Middagstiden den 6 April forlod en af Kirkens Arbeidere John Eggen sit Arbeide. En af Formændene som mødte ham i Porten spurgte ham om han skulde gaa hjem og henkastede ligesom i spøg: «du kommer vel neppe mere igjen i dag?» hvorpaa han svarede: «det kan være uvist om jeg kommer mere igjen paa Kirken» og siden har vi heller ikke set ham.

I November 1896 døde hans hustru (se side 58) men Forholdet mellem dem var dog ikke saa, at netop dette skulle være Aarsag i hans bortgang.

Man maa nærmest tro, at det var hans økonomiske stilling, der har bidraget mest til at han blev borte: Skjønt tilsyneladende ædru paa Arbeidet drak han mere end hans Fortjeneste tillod, og saa med Løgn og udflugter søgte han at gjøre Gjeld hvor han kunde, uden at forsøge

paa at faa denne tilbagebetalt, og brød sig ikke det minste om sine 4 Sønner hvoraf den ældste er Lærling her ved Arbeidet.

Tirsdags aften, den 6 April forlod han sit Hjem i en meget ophidset Tilstand og er siden sporløst forsvundet. Efter hvad han har ytret i Hjemmet har han kastet sig i Elven og endt sine Levedage der.

30.

Tømt Bøssene Kr: 58,60.

20.

D. d. modtaget: et laarben, en ryghvirvel, en underkjæve, og et stykke af et kraveben (J 56) samt en underkjeve (H 55).

Trondhjem 20 Mai 1897

Dr. L. Faye

21.

Docter L. Feye fra Christiania var her i Gaard, og som tidligere faaet undersøgt de Menneskeben som vi har fundet og har til opbevaring, men som endnu ikke er saaledes hensatte og indelukket at man endnu til enhver tid kan faa se dem. Af Bestyrelsen her fik han tilladelse til at medtage til Universitetet i Christiania 5 Stykker Ben; for modtagelsen af disse har doctoren ovenfor givet en ærklæring eller tilstaaelse.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 110,64.

JUNI 1897

Juni 9.

18 Mand af Kirkens Stenhuggere og Murere gav andragende ind til Arkitækten den 28 Mai, om forhøielse i daglønnen og ledsagede denne Anmodning med, at de sat forhøielsen til cirka 20 pr. og hvis ikke alle fik, saa ville ikke nogen af disse have forhøielse, dette maatte ske snart ellers ville de lade Sagen gaa videre.

Følgen blev, da ikke en saa stor forhøielse som dette, ville blive, kunne i mødekommes dels for den store forøgelse i Summen, dels for ikke alle var lige duelige til at have fortjent dem. at Arkitekten oplyste dem derom, og tillagde at de som ikke ville finde sig tilfreds i Forholdene som de nu var og vente til Arkitekten eller Bestyrelsen saa sig i stand til at gjøre nogen forbedring i Lønnen for dem, di fik slutte efter 14 dages opsigelse hvorimod at de som ønskede at blive og give sig tilfreds i Forholdene som di nu vare, maatte skrive sit Navn paa en Ærklæring derom som i denne Anledning var skrevet. Kun 3 Mand vægrede sig for at skrive: nemlig Karl Wollenhaupt, G. Granaas og J. Norum.

12.

I dag slutter Granaas, da han kan faa lidt høiere Løn hos Bygmester Christensen med at hugge Haarsten, og paa det uvisse hvorlunge det varer.

22.

I dag slutter Norum ligesom Granaas for at begynde hos Christensen.

25.

I dag slutter Wallenhaupt ogsaa for at begynde hos Christensen, men for mindre Løn end han fik her, fordi at han ikke var vandt til at hugge Haarsten.

30.

Tømt Bøssene. Kr: 300,84.

JULI 1897

Juli 16.

Tømt Bøssene. Kr: 383,37.

19.

H.M. Kongen og Kronprindsen kom hid til Trondhjem Lørdags Aften Kl: 8 ½ i andledning 900 Aars Jubileumet. I Gaard Søndag overvar de Gudstjenesten om Formidagen, og Conserten om Eftermiddagen.

29.

Venstre Partiet i Trondhjem har trommet sammen en del Folk fra nærmeste Landsdele og Bjørnstjerne Bjørnson holdt politiske Taler. I domkirken har været afhold en Konsert, det hele arrangeret til minde om St. Olaf altsaa en Olavsfest, men allerrigtigst en politisk venstre Fest.

29.

Ole Lundemo, Jens Lund, John Eggen (søn af den John Eggen som forsvandt se Side 63) og Helmer Lagerfeldt samt J. Gorseth reiste i dag til Mosjøen, til Gaarden Bjørnaa hvor de skal udbryde Klæbersten. De havde derfor med sig Redskaber til dette brug.

30.

Tømt Bøssene. Kr: 341,14.

AUGUST 1897

August 18.

Siden den 9 Juni da Stenhuggerne bad om høiere dagløn, har Arbeidet her gaaet stille og roligt i sin vandte gang. Dagsposten fik tag paa denne Nyhed og forsøgte at gjøre et politisk Nummer deraf, og i denne Anledning skrev nogle drøie indlæg mod Bestyrelsen her, men de fik svar paa tiltale af Høireblade der fandt dette Skriveri ubeføiet. Disse Blade har jeg søgt at bekomme og opbevaret til senere gennemsyn, om dette maatte ønskes.

19.

I dag er ankommen en noksaa stor Prøvesten fra Ole Lundemo i Mosjøen. Den syntes at være en god Klæbersort, om ikke saa vakker, lys og blaa, som den vi faar fra Øisand.

23.

Da Portbøssen nu var fuld af Penge maatte vi i dag tømme denne før Maanedens udgang og indehold den: Kr: 447,77.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 233,04.

SEPTEMBER 1897

September 1.

I følge Kirkeværgen, Hr. Overrætsagfører Jelstrups Ønske, blev i Dag nedlagt en Gravplade paa den Plads hvor hans tidligere Afdøde Slægt blev nedgraved, efter udflytningen fra nordre Tverskib den 30. April 1892 hvor den gamle Gravhvelving stod og blev nedrevet. se Dagbog for samme Dato, Side ...

Denne Gravsten er af Klæber og paa Overfladen er indhugget:

HER NEDLAGT
DE UDFLYTTEDE LÆVNINGER
FRA
FAMILIEN JELSTRUPS
GRAVHVÆLV
UNDER
DOMKIRKENS NORDRE TVERSKIB.
1892

Denne Sten ligger ræt øst for Gunerius Gravstøtte. 12'' fra Gravrammen. se Kartet eller Planen.

14.

Det er over et par Maaneder siden at Stadsingeneuren nægtede Kirken at benytte Vandledningen, af mangel paa tilstrækkelig Vandforsynning i Byens Vandbeholdere.

I Dag fik vi da atter lov til at sætte hvore Maskiner i gang. men herved viste det sig at hvores udløbsrænde for Vandet var tættet nede ved Veien til Marinen.

Ved opgravningen og undersøgelsen, ses det at i en enkelt Skjød af Kloakrøret er kommen en liden aabning, hvorigjennem Tæger havde trængt sig ind i Røret og udviklet sig saaledes der, at de var der aldeles tættet, skjønt Rørledningen er 12'' i diameter.

22.

I Gaardaftes kom Arkitækten tilbage.

30.

I dag har gamle Ole Stenbro sluttet at Arbeide her. Fra nu af faar han fra Staten Kr: 200,00 i Pension om Aaret.

30.

Tømt Bøssene: Kr. 200,68.

OKTOBER 1897

October 1.

I dag er det første Gang at Nils Myren, G. Kvam og Ole Stenbro hæver sine bevilgede Pensioner. Nils Myren og Kvam med Kr: 150.00 hver om Aaret.

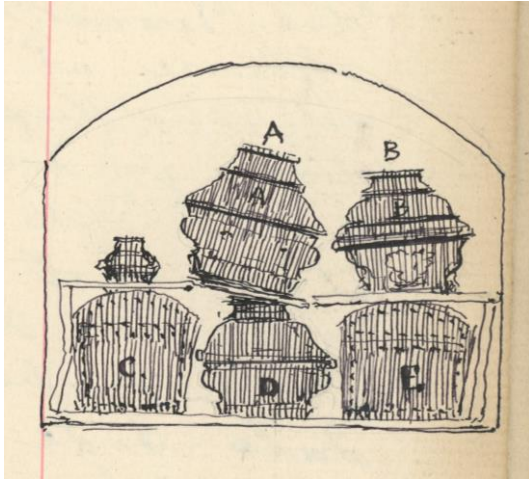
4.

Der har længe været tale om ønskeligheden af at faa se ind i den Gravhvælvning hvori Thomas Angells Kiste staar for at forvisse sig om, hvorledes Kistene har holdt sig siden de i 1870 blev nedsatte i Gravhvælvingen, da den efter den tid har været gjenmuret. (mere herom i dagbog for 1870 Side 8. den 24 mai og 2 August.). I Dag blev der brudt ud en Aabning i Gravens vestre Sidemur, der vender mod søndre Tverskibs Kjelderrum, saa at man dermed fik adgang til selve Gravstedet.

Efter Hr. Bygmester K Guttormsen udtalelser til mig i 1876, skulde Kjelderen forvare 5 voksne Lig og «nogle Børnekister» samt det lille Barnelig som i 1870 fandtes i en Stenkiste i Koret nordre Side, se kaptein Kreftings Kart over Korets Grund, hvor denne Kiste er mærket med H. Det viser sig rigtig, at der nu gjemmes 5 voksne Lig, men i stedet for «flere» saa er der kun et Barnelig og det lille Lig H fandtes ikke i Gravstedet.

Selve Gravstedet syntes tør og god, men Kistene stode dog ganske fugtige med mugplætter spredt over alt Læderbetrækket paa Kistene, og de Planker som vare opsatte for at bære det øverste Lag Kister, vare bevoksede med store Sopplanter og Plankene selv raadne, saa

Vægten af de to øverste Kister havde knækket disse. Thomas Angells Kiste, som er en af di som staar øverst laa ned paa den som stod under og dermed ødelagt dens Laag.

Det er af mangel paa Plads paa Gulvet, at di har sat to Kister paa hindanden.

A er Thomas Angells Kiste

B

C er Albert Angel død 1660

D

E

Kisterne ere mer og mindre beskadiget: Læderet og Listværk løsnet og hængte ned ved Sidene næsten alle Hanker bortkomne, et par Jernhanker og en stor del Messingbeslag fra Kisterne laa henlagt paa Gulvet i det.

6.

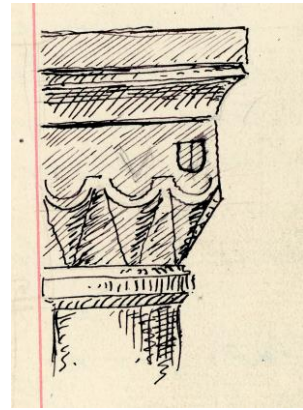
I Eftermiddag var Arkitækten og jeg nede i Angells Gravsted og søndre Tverskibs Kjælder. Da det er meningen at skaffe plads paa Gulvet, for alle de angelske 6 Kister, maa noget Rum af Tverskibets Kjælder tages med. Og det var i den andledning, at vi havde en lang prøve og drøftelse. Det blev da bestemt: at dele Tverskibets Kjælderrum, saaledes, Angells Gravsted faar det halve mod øst og Schøllers Kister det andet halve mod vest, fra søndre Gavlvæg til tredie Pille mod nord, hvor der vil blive Indgang til begge Gravstederne.

8.

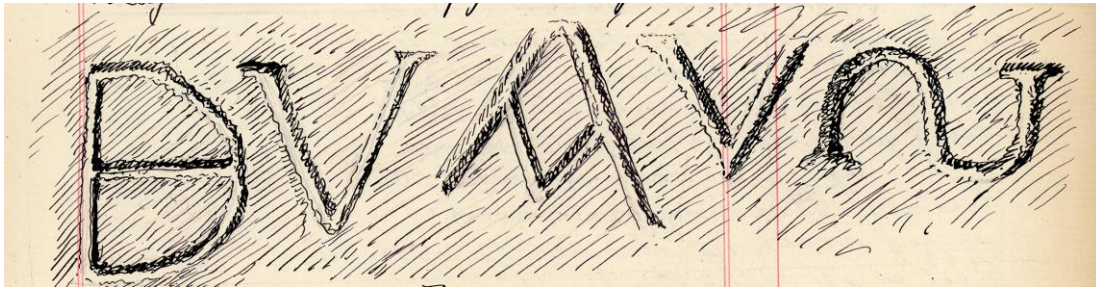
I Dag er O. Lundemo, John Eggen, H. Lagerfeldt og Gorseth kommen tilbage fra Mosjøen. Jens Lund kom den 14 September da han skulle exisere.

11.

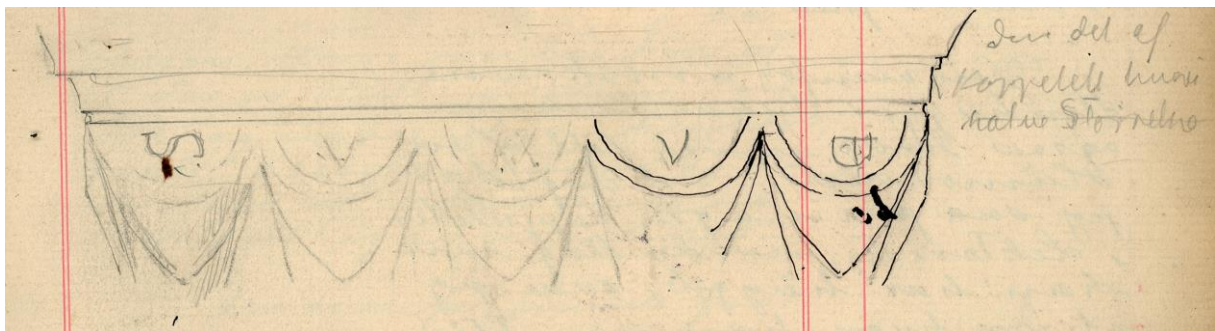
Den 26 Juni 1891 fandt jeg i et Treforie-Kappitel i nordre Tverskib, det nordøstre Hjørne et Bogstav indhugget paa Kappitellets vestre Side: jeg troede den gang da Kappitlet ikke var rigtig renvasket, at det var et halvrund Skjold, som var delt i midten. se min dagbog af overnævnte dato Side 21.

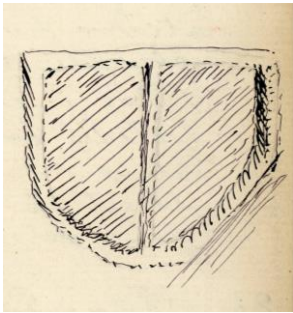

Vi har nu vasket og renset hele østre Langvæg i Klerestorie og Triforiehøiden og paa den tredie Pille fra nordøstre hjørne, fantes paa Kappitelstenen der er saa stor, at den rækker over hele Pillens bredde med Kappitel paa begge ender, i mellem disse paa Vægfladen staar noget raat tilhugget 5 Bogstaver:

som her er et aftryk af originalbogstaverne. Ved at læse dette fra høire til venstre bliver det Svave. Ordet mindet mig om, at jeg havde set det før et andet sted, og kom til at tænke paa det nærmest fritstaaende Kapitel mod nord, hvori vi længe har været vidende om Bogstavene S V A V E har været indhugge i selve Kappitellets 5 smaa halvrunde fælter:

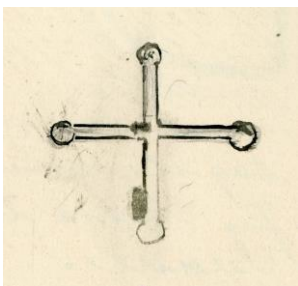

Jeg søgte nu videre til jeg kom til det nordøstre Hjørnekapitel, hvori det indhuggede U staar, som jeg tidligere troede var et halvrund Skjold. Efter at Kapitlet nu var rænset og afvasket kunde jeg se det var et middelaldersk e som var nærmest sagt liggende og jeg kunde ogsaa nu se spor af et V i det næste halvrunde Fældt, og var det tydeligt nok at forstaa, at det har været Stenhuggerens Mening da Kapitlet blev hugget at ville have fortsat med A. V. S.

Den oplysning vi faar udaf denne Granskning er kun det, at: da nordre Tverskibs Treforie blev hugget leved her en flink Stenhugger ved Navn Svave.

Jeg søgte nu videre, efter Svaves Stenhuggermærke og jeg troer at have fundet det. Det er et lige delt Kors, ved at følge dette mærke, fandt jeg det paa de fleste Kapiteller i Lektoriet, ligeldes paa Kapiteller i St. Johannes Kapel. Han har altsaa været en af de dygtigste Stenhuggere, som har mest befattet sig med Kapiteller, Basiser og lignende, skjønt jeg ogsaa har fundet hans mærke paa Kvaddere.

Den ovenfor omskrevne Stenhugger Svave, maa ogsaa have været lidt af en Humorist. I dag da jeg saa paa nogle Kapiteller i Lektoriet, nordre Væg som han har hugget, saa jeg at der hvor han egentlig skulle have anbragt et Blad i sin Ornamentering i stedet derfor, har ladet det blive til Andsigter. det er skeet 2 steder som jeg har fundet.

28.

I dag reiste Lundemo og Gorseth til Mosjøen igjen for at faa indladet den Klæbersten som de har udbrudt i Høst.

31.

Tømt Bøssene: Kr 100,32.

NOVEMBER 1897

Novemb. 1.

Toresen har i Dag begyndt at rense Graastensmurene i Lektoriet.

3.

Da der er store Revner i Lektoriet Mure indvendig besluttede Arkitekten sig til, at lade de 3 Vægge affotograferes før vi gjorde noget mere med dem. Og Fottograf Olsen har været her i dag og taget 3 Fottografier deraf.

6.

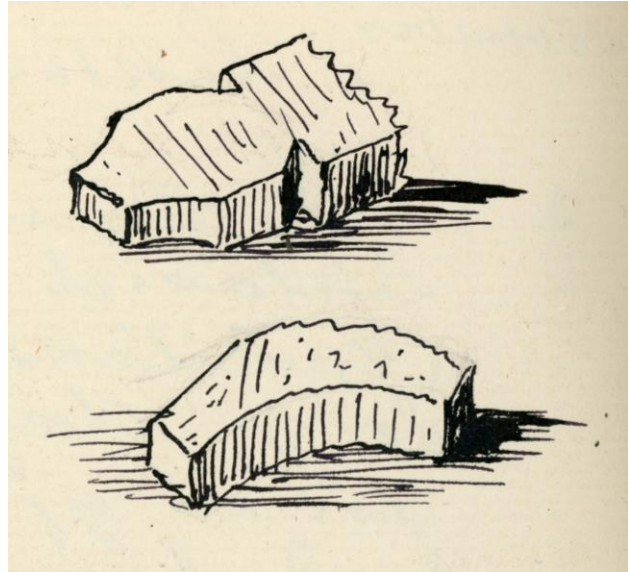
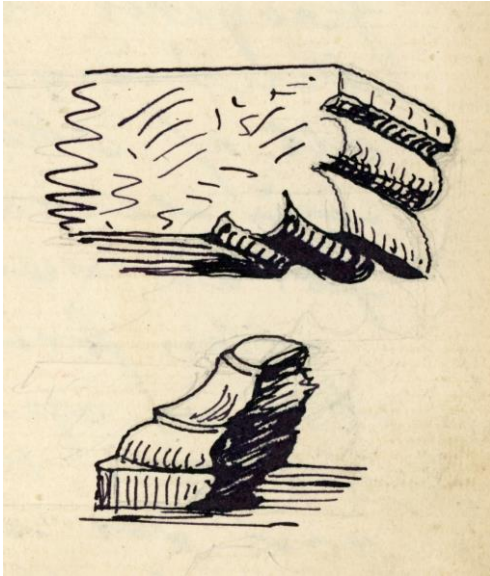
Efter at alt Kalken er afhugget mellem den nederste Buerad og Søilebænken i Lektoriet, viser det sig, at disse Væge ere meget daarlige: Benken har senere været ommuret, alle dækpladerne ere borte, eller nogle laa med Bagsiden frem som Kvadder. Af Vægene over Bænken har det meste været ommuret og er yderst daarligt og stygt gjordt. Slaar man paa Vægen, kan man høre, at det er hult mellem den ydre og indre Mur. hvorfor, baade Benken rundt og det meste af Vægen maa nedtages og ommures.

10.

Den ovenfor nævnte Graastensmur tillige med Benken indvendig i Lektoriet er nu borttaget. Det viste sig rigtig hvad vi antog, at denne indre Væg var omsat. Der er stor forskjæl paa den gamle Kalk i den ydre Mur, den er brunaktig af ælde. Kalken i den indre Mur var mere lys og haard. Tilligemed fik vi vished for at Muren er senere Ommuret deri, at vi i Muren fant en Buesten af nordre Tverskibs Klerestorie, en halv basis af di som har staaed paa Søilebænken, og Gule Murstensstykker, samt røde Mursten fra dette Aarhundredes begyndelse, og en rød Buesten tillige med et tilhuggen Klæbersten, som vi ikke kunde gjette hvor til det har været benyttet.

18.

Til forskjellige Tider er her bleven indlagt paa Kirken forskjellige Ting som sorterer under Kirkeværgens Tilsyn, men er bleven opbevaret inden Restaurationsarbeidets omraade.

Da den store røde Bod nede paa Kirkegaarden skulle nedrives i 189.. for at der kunde blive Plads nok for Angells Støtte, maatte Restaurationsarbeidet tage Alt sit, som laa der til opbevaring, op paa Kirken, og tillige tage en hel del ting som Kirkevergen skulle sørge for og finde Plads til. Alt dette blev for meget, det laa os i veien snart her, snart der, og vi anmodede Kirkevergen gjentagende Gange om at faa det bort for os.

Blandt disse Ting laa 21 større og mindre støbte gravkors af Jern, en oprætstaaende Malmplade eller Gravplade, 8 liggende Gravplader af Malm. Disse Plader har hver 4 Fødder at ligge paa, en stor kasse, eller Kisteplade af støbt Malm. 2 styk af et større Gravgitter, ligesaa 2 stykker af større Vindusgitter og 15 store Gasarme, alt af Malm. Alt dette skal nu sendes ned til S Øien for at sælges som Brom.

Men forinden at dette skeer, har jeg opskrevet alle indskrifter ned paa Kors og Plader, for, om der skulde blive noget Spørsmaal efter nogen af disse, da kan oplyse hvad som er sendt herifra, da Kirkevergen ingen rede har herpaa.

En Stor Jernplade over.

«Overtoldbetjent Peter Berg, død 6 Marts 1831 70 Aar gammel og Hustru Maren Margretha fød Blix, død 14 Juni 1856.»

Et stort Jernkors

«Bagermester Johan Henrich Heidemann Brunn, fød d. 12 Januar 1779, død 28 Juni 1832, og Konen Bereth Martha Brunn f. Wold, fød 14 April 1780 død 3 Januar 1858.»

Stor jernplade

«Fru Catharina Hedevig Brunn fød 28 desember 1767 død 31 Marts 1844.»

Et Jernkors

«Madamme Ingeborg Anne Brækkan, fød 7 September 1782, død 7 Januar 1855.»

En liden Jernplade

«Christi Budde fød 18 Juli 1849, død 11 Juli 1850.»

Et jernkors

«Bernt Andreas By»

Dette Kors er hentet af Guldsmed By, som er af samme Familie.

En oprætstaaende Plade

«Guldsmedesvend Gunder Christensen fød i Bergen død i Trondhjem 1862, 38 Aar.

Dette Minde er reist af Taknemlige Brødre for hans Virken som Stifter af
Haandverksvendenes etsforening i Trondhjem.»

Et Jernkors

Christian Gerhardt Dahl død 14 September 1853.

Stort Jernkors

«Peder Simonsen Dahl, 72 Ar, og Kone Bereth Dahl 72 Aar og datteren Ane Kierstine Dahl 35 Aar, med Søn»

Stort Jernkors

«Stiftamtskriver Christen Gramm død 11 Marts 1829. 58 Aar glm. og Hustru Margrethe Engelke død 27 November 1828. 51 Aar glm.»

Jernkors

«Enkefru Anna Grønbæk Udbye død 17 September 1846. 70 Aar gammel.

Enkefru Stine Meidell død Juni 1854, 52 Aar.»

Stort Jernkors

«Julies Minde død 26 Desember 1853.»

En liden Jernplade

«Johannes Karlvig fød 4 August 1839. død 10 Februar 1860.»

Et Jernkors

«Madamme Emilie Christine Moe f. Thyholdt død 1 desember 1884. 23 ½ Aar gammel og Johan Emil Moe død 2 desember 1864. 8 Maaneder gammel.»

Et Jernkors

«Randi Myhre f. 1 aug. 1791 d. 19 Aug. 1884.»

Et Jernkors

«Anne Olsen fød 2 Mai 1810. Død 15 November 1836» (eller 1856).

Et stort Jernkors

“Johan Andreasen Quam død 2 Marts 1856. 66 Aar gammel og kone Randi Pedersdatter død 18 Juni 1858. 63 Aar gammel.»

Et Jernkors

«Madamme Johanne Hennecke Reendahl fød 1 April 1801 død 4 September 1851.»

Stor Kisteplate

«Jomfru Elsebe Marie Rener død 31 desember 1855. 76 Aar gammel.»

Et lidet istykerslaaet Kors.

«Peter Ferdinand Sandborg.»

Et Jernkors

«Ø. J. Schuls fød Nordberg fød 4 November 1786. Død 19 Juli 1847.»

En stor Jernplade

«Bagermester Hans Gunerius Sæther død 26 Marts 1863. 45 Aar gammel.»

En stor Jernplade (i lighed med forannævnte)

«Madamme Elen Margrethe Sæther fød Øien død 4 August 1861. 52 Aar gammel.»

Et Jernkors

«Materialsriver O. Settem.»

Et Jernkors

«Synøve Sirene Skjødt, fød 14 Juni 1795. Død 31 October 1861.»

Et Jernkors

«Marthea Gunelia Solie fød 14 April 1800. Død 30 Januar 18390»”

Et stort Jernkors

«Handelsmand Erik Spildsæth fød 25 desember 1784. Død 2 April 1862.»

Stor Jernplade med Fødder

«Skibsbygmester Arnt Nilsen Sundt fød 24 Juni 1787. Død 27 Marts 1843.»

Jernkors

«Bagermester Iver Andreas Widerø, fød 13 Marts 1803. Død 17 Juni 1862.»

Et lidet Jernkors

som har været glat og inskriften paamalt, men bortrustet.

Foruden disse blev 4 gamle Trækors kaserede: men Navnene har jeg opskrevet her:

Et trækors

«Madamme A. Christensen død 1852.»

Et Trækors

«Karen Marthe Hoeggen fød 6 Januar 1797 død 24 Juni 1853.»

Et Trækors

«Thomas Pedersen Lundemo fød 11 August 1854. Død 4 Mai 1874.»

Et Trækors

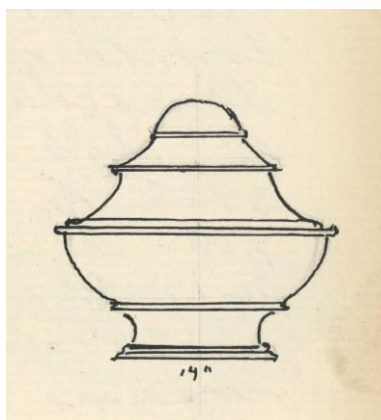
«Konen, Karen Fredrikke Scheifstad f. Indsæth. død 16 Desember 1863. 65 Aar gammel.»

22.

I dag blev overnævnte Kors og Plader afhentet og nedkjørt til S. Øien som Brom.

27.

For at faa den resterende Del af Grundmurene under vestre Taarnpiller, saa langt fremmuret som Tverskibenes vestre Væge ere mod vest, maa her mures til cirka 2 a 3 Alen, og derved faa en ordenlig afslutning for Tverskibenes og Taarnets mure mod vest. Og i den andledning har vi gravet ud Grunden mod Vest et stykke for at komme til at mure. Det er den samme faste Lere som den øvrige del af Kirken hvor der er udgravet. 1 al 12'' over Kjelderens Gulvhøide laa en Kiste, alsa i Vestskibets Grund, og er aftegnet i Vestskibets Grunplan som No 91. Ligkistens Form var fra slutten af forrige Aarhundrede, lig de mange andre vi har optaget fra samme tid. Kun var Laaget noget forandret derved at der ingen Platte, eller Flade oppaa Låget men ganske rundt, noget vi ikke har set tidligere.

Liget laa urørt, men ganske opløst som en sort masse hvori Benene laa hele.

En mængde Haar laa ved Hovedet, saa meget at vi maatte antage det var rester at en stor brun Paryk. Kisten maalte 14'' bred ved Foden i Bunden, og var 2 al 18'' lang, ligeledes i bunden.

Liget er opbevaret til vi kan faa det begravet ude paa Kirkegaarden, hvor vi har sat de tidligere optagne Lig.

I den optagne Jord fantes dele af et Kapitel fra Vestskeibet. det var nogle sammenhengende Blade.

30.

Tømt Bøssene Kr: 43.59.

31.

Man er her i ferd med at rense og vaske nordre Tverskibs Gavls indvendige Væge. Triforiet er rænset og der arbeides paa den store Vægflade af Graasten som er under Treforiebaandet.

Paa vestre side af indgangsdøren cirka ... alen ned fra Treforiebaandet ligger en Sparbosten med hvide og graablaa Striber, der gjør sig noksaa meget gjeldende blandt den øvrige sorte graasten i Vægfladen. Stenen er cirka 6" høi, 12" dyb inde i Muren og 25" lang. Det intresante ved denne Sten er: at vi i den romanske Byggeperiode finder saa saare lidet Sparbomarmor anvendt i Kirkens Mure. Muligens den kan have været anvendt til Alterplader, det har vi da ingen Vished for.

Endnu intresantere er det at se, at denne Sten er afskaaret med Sag. Vi har ikke tidligere fundet, værken Marmor eller Klæber hvor det viser sig, at Sag har været anvendt, før her i Bygningens ældste dele. Stenen er nok saa finthuggen, paa den ene Side, hvorpaa den nu ligger.

Stenen syntes at være skaaret med glat Blad, Sand og Vand og en Galgesag. da Bruddet hvor Sagbladet har standset sit snit er bueformet.

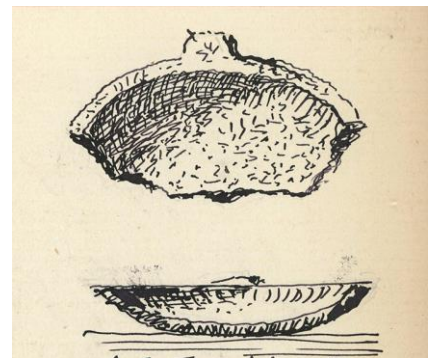
DESEMBER 1897

Desemb. 7.

Lundemo er kommen tilbage i dag, og med Dampskibet Orion medhaver cirka ... fod Sten. den er stor og pen og nu rigtig velkommen, da vi har manglet Sten i længere Tid. 7 Heste kører Sten op i dag.

9.

I dag er inkommet fra Kirkegaarden, hvor Graveren har fundet, ved at opkaste en Grav, noget af et Klæberstenskar, i form som en «Trøis» fra Sogn, men saa raat tilhuggent at den neppe noensinde har været ferdig. (*i margen: sendt til Vidensk. Samling 21.9.1899*)

14.

Nede i «Finnegaarden», Hjørnet af Nordregade og Angelsgade, som nu er solgt til Buntmager Brun, og hvor der nu gjøres store Forandringer og udgraver større Kjelderrum. Derifra er i dag faaet 3 Stene, de to sansynlig fra Vestskebet, det tredie stykke ligner et Brudtstykke af en Klæberstens kamin som kom til Vidensk. Samling 1899.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 42,28.

1898

JANUAR 1898

Ved Aarets Afslutning er det meste af Arbeidsstyrken lagt paa Hovedtaarnet. Her er muret op til Klerestoriets Vinduskappiteller, eller Alle Vinduskappitellene ere satte, undtagen paa østre Side hvor vi af mangel paa Sten ligger noget tilbage.

I Kjelderens under Taarnfoden er Vægene muret saalangt frem, som Tverskibenes vestre Væg gaar, og er afsluttet der og næsten ferdig.

De to romanske Portaler eller Gjennemgange paa Tverskibenes vestre Væge, Gjennem gangene fra Tverskibene til Vestskibets 2 Sideskibe. Disse er meget ødelagte, og paabegyndes nu at restaureres, nærmest fordi at vi har saa lidet Sten. Hertil kan benyttes smaa Stene til at lappe eller istandgjøre de gamle Mure.

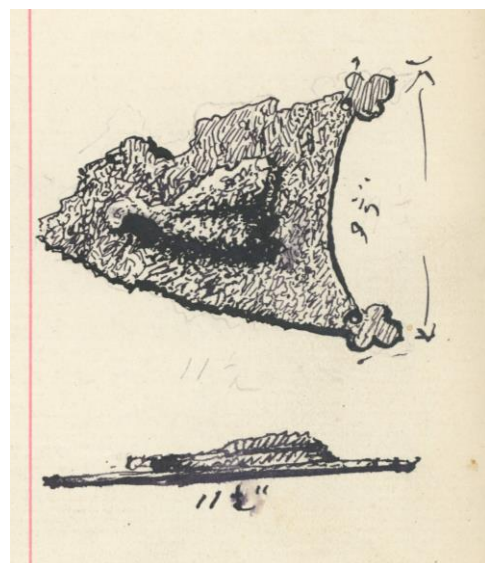
31.

Tømt Bøssene: Kr 46,23.

FEBRUAR 1898

Februar 15.

En gammel dør- eller Portlaas som i Høst blev fundet ved Gravning paa den nye Tekniske Skoles tomt, blev i dag efter Hr. Major Kreftings Ordre afleveret til Videnskabenes Selskabs Oldsamling. Det hele var saa forrustet og sønderbrudt at der var saare lidet at se paa den.

18.

De Ben som laa i Taarnfoden (se dagbogen for 5 April 1878.) og som da bleve opbevarede ere i Dag paa Major Kreftings Ordre sendt til «Ingenieur Axel Krefting, Karl Johans gade No 10 Patentkontoret i Christiania» for at han skal lade dem undersøge af kyndige Mænd og dr. Feye. Med alle smaastumper i beregnet er der 56 stykker Ben.

28.

Tømt Bøssene: Kr 46,95.

MARS 1898

Marts 3.

Da vi er i stor mangel paa Klæbersten og vi til de 2 Romanske Portaler i Vestskibet gjerne ønsker anbragt gammel og blaa Sten, har vi i dag besluttet at benytte en stor del af den gamle opbevarede Sten, saadanne, hvoraf der en uendelighed af Profilstene naar kun nogle bliver tilbage for Samlingen. Arkitekten bad mig at aftegne hver en Sten som vi tager ud af Samlingen og benyttede, ligesom vi gjorde i forige Sommer. (se 6 Marts 1897. Side 62.)

4.

Ved nedrivningen af noget gammel Mur i nordre Tverskibs Gavl Kleristorium fantes i dag en del Rester af gamle Forskallingsbræder, benyttet da den store Rose i Gavelen er bleven muret og en del Klæbersten hvoraf:

4.

I 1893 blev jeg beordret til af Arkitekten at skissere af et par Forstøtningsstokke som tidligere var sat og i 93 kom tilsyne ved borttagning af noget Mur i nordre tverskibs Gavl. (se Dagbogen Side 41 d. 28 November 1893 og Skissebogen C Blad 17. Nu er den resterende Forstøtningsmur bortrevet og begge Stokkene er derved helt kommen tilsyne, som jeg i Dag har afskisseret i samme Skissebog Blad 30.

24.

I Morges modtog jeg fra Arkitækten forinden jeg har læst det i noget dagblad den glædelige Nyhed, at Storthinget har bevilget 60000 Kro. til Restaurationsarbeidet foruden de 20000 kroner vi faar af Sparebanken.

25.

I dag hentet ifra den nye Realskolens tomt, en funden Klæbersten, det er en romansk Buesten.
(I margen: caseret og brugt)

31.

Tømt Bøssene: Kr 52,14.

APRIL 1898

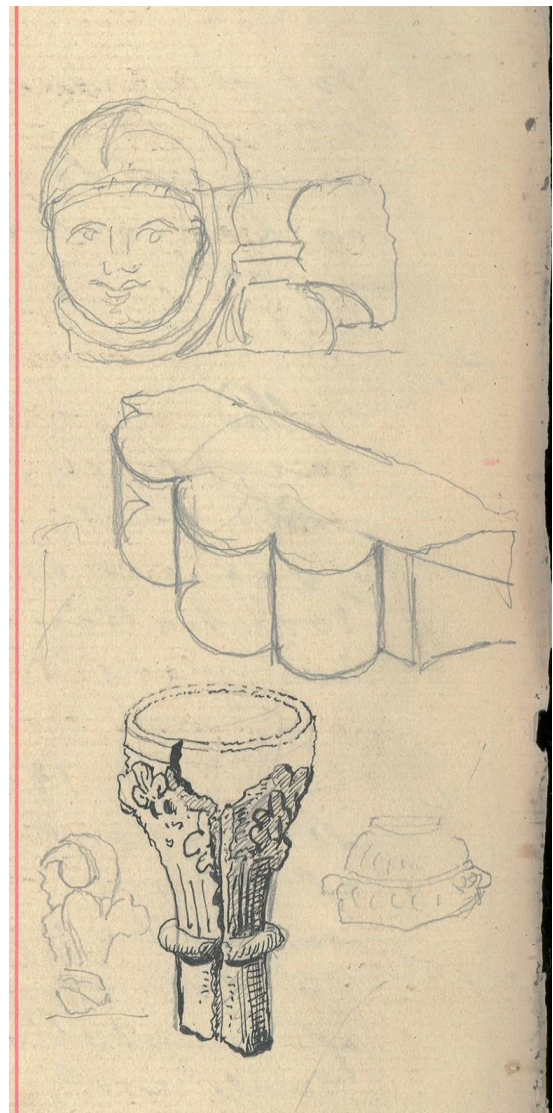
April 21.

I dag reiste Ole Lundemo, John Eggan, Lagerfeldt og J Lund til Bjørnaa for at skaffe os mere Klebersteen. med dem fulgte to nye Mænd O. Fredriksen der tænkes at være Formand naar O Lundemo reiser hjem igjen, og en Mand til Erik Løhre.

22.

I dag opkommen 8 Styk gamle Klæbersten fra den nye Realskoles tomt. Tidligere er kommen i fra samme sted noget af en Skaal, eller «Pisani»* den syntes at have tilhørt Koret. Den halve del af denne Sten har vi haft lige siden Korets Mure blev nedrevne. de bleve nu limed sammen med Schelak.

*Piscina, ØE

30.

Tømt Bøssene: Kr 61,98.

MAI 1898

Mai 15.

I dag har Lars Lundemo, som en tid har været for mig en hjælpecontorist, nu Ansat som fast med maaedlig Løn kr: 100,00.

23.

Vi har i dag begyndt paa Væstskibet med at indhegne Pladsen foran nordre Taarn. Meningen er at faa dette først saa vidt restaureret, at Hovedtaarnets 3 Klokker kan komme ned i det, før vi murer Taarnets Vælv.

31.

Tømt Bøssene: Kr 100,53.

JUNI 1898

Juni 11.

Begyndte i dag med 2 Mand at grave for Vestskibets nordre Taarns Grundmur, paa Taarnets østre Side oppe i Krogen.

13.

I det ovenfor nævnte Sted, har vi ladet grave ned til Grundmurens dybde, som er 7 fod. 3 Alen under Jordens Overflade eller Sokkelens Underkandt stod en Ligkiste den var sat klods ind i Grundmuren. Kisten var af nyere form og uden Inskrift eller anden pry. Under dette laa sammenhobet en hel del Menneskeben, og en del opraadne Brætter af Ligkister? som var lagt over Benene; her var Ben af flere Mennesker.

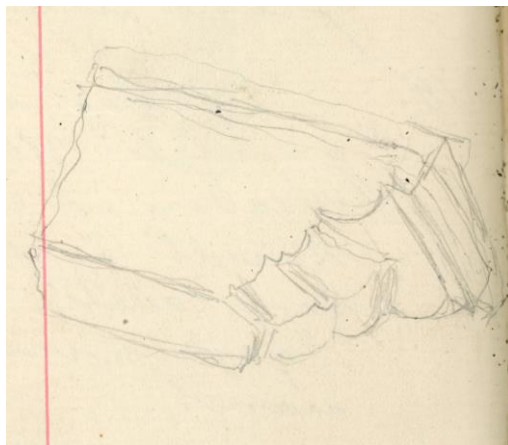
15.

I dag tages ned den gamle Uhrskive i Taarnet. Pladen er cirka 4 alen i firkant og beslaet med Kobberplader. Pladen er af svære Egeplanker. Alt er opbevaret.

16.

Ved udbrydningen af Stene i Vestskibets Grundmur fandt vi der Sten fra Ilsvigfjeldet blandet med store Kampestene, som udfyldning mellem dem mindre Klæber. De to øverste Skifter er lagt af cirka 8" tykke Schiffersten fra Størdalen, paa østsiden af Taarnet laa en meget stor Marmor fra syd Krogø den er 4 Alen lang og cirka 1 Alen tyk, en gang sprængt fra Fjeldet til Søileæmne. Inde i Muren laa et lidet stykke fladt marmor fra Sparbo, som paa sin ene Side viser spor af at have været oversaget, Stykket er gjemt og mærket «Vestskibet». Den store Marmorblok blev aftegnet (se Skissebog for Vestskibet, Blad 2), og derefter søndersprængt til Søiler for Hovedtaarnet.

Samtidig fandtes en af Klæber huggen Buesten i Ziksakform eller i ren Romansk Stil, sansynlig en Ræst af det nedrevne romanske Væstskib. Stenen er mærket «V. I.» og er opbevaret. (se Bog om fundne Stene, Blad 42)

23.

En Hertug af Abruzzerne kom til Trondhjem i dag med Hurtigtog. Kl: 11 kom han til domkirken for at se den, han var i følge med Konsul Huitfeld, og Arkitækt Christie tog i mod Dem og førte dem rundt i Kirken. han reiste igjen Kl: 12 med dampskibet «Trondhjem» til Svolvær.

30.

Tømt i dag Bøssene: Kr: 314,56.

JULI 1898

Juli 6.

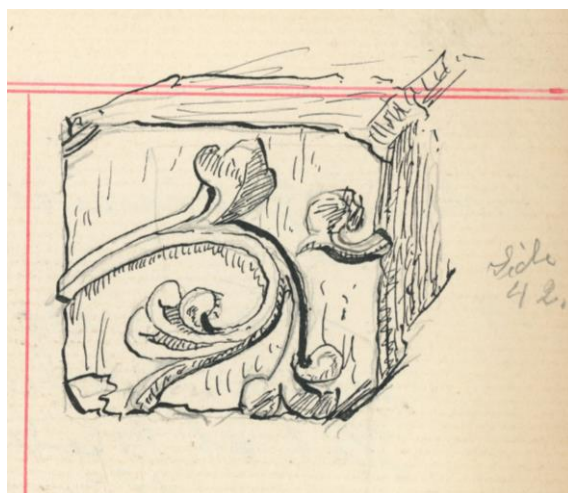
Ole Lundemo kom i dag tilbage fra Nordland eller Bjørnaa Stenbrud. Fredriksen indtager nu hans Plads som Formand i Bruddet.

15.

Tømt Bøssene Kr: 386,36.

15.

Ved Gravning foran Vestskibets Gavl fandtes i dag en pen Sten af Klæber, med uthugget Bladverk. Stenen er fra Vestskibet til Vægflade over Arkadene indvendig.

30.

Tømt Bøssene Kr: 380,33.

AUGUST 1898

August 16.

Tømt Bøssene Kr: 383,06.

31.

Tømt Bøssene Kr: 241,57.

SEPTEMBER 1898

September 3.

Arkitækten kom i dag tilbage fra sin Reise.

8.

Jeg har i dag faaet Ferie paa cirka 3 Uger.

29.

Begyndte i dag igjen paa Kirken.

30.

Tømt Bøssene Kr: 174,80.

OKTOBER 1898

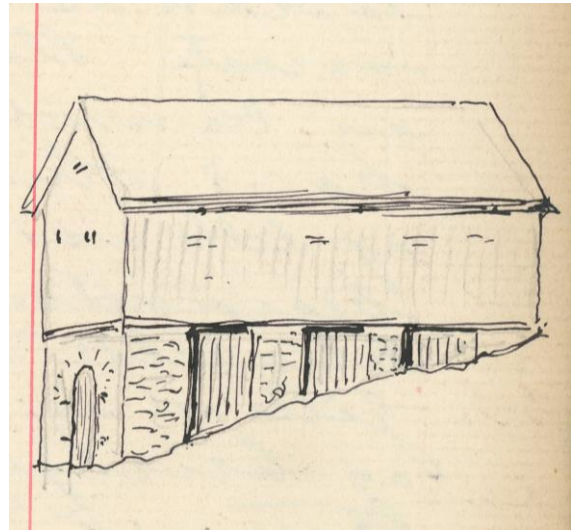
October 14.

Der har længe været Underhandlet med de Overbefalende paa «Kongsgaarden» eller den gamle Bisbegaard, om domkirkens Restaurationsarbeide kan blive overladt et større Lokale, for deri at kunne henstille alle de gamle Stene, som nu opbevares i Vestskibet, og som nu kommer os i veien for hvort Arbeide.

Restaurationsarbeidet er da nu endelig bleven overladt et stort Rum under en af

Magazinbygningerne. Terænet under denne

Bygning er en temlig skraa Bakehel, og som vi først maa planere ud noget, før det kan tages i brug. Til denne planering kan vi nu saa godt anvende det av den gamle Sten, som vi ellers har tænkt at benytte i Arbeidet, og da den paa den maade vil blive opbevaret bliver den ikke længer aftegnet: se mere herom paa Blad 62, den 6 Marts 1897, og Blad 82, 3 Marts 1898.

4.

I dag kom Vigeland hid for at modelere de Vandspyere som skal være i Taarnets Gesims.

19.

Kom en stor Kasse hid som indeholder Gibsmodel til et Relief til Kongeingangen som Vigeland har modeleret i Christiania.

En Olafsfigur til Nischen i østre Kapel, kom tidligere fra Christiania som han har Modeleret.

31.

Tømt Bøssene Kr: 120,77.

NOVEMBER 1898

November 7.

Udenfor Vestskibets søndre Langvæg laa et meget stort Gravsted med et meget høit Jerngitter ingjerdet. Midt i Gravstedet stod en høi Marmorstøtte forræsten ingen opsatte Grave. Restaurationsarbeidet ønske Pladsen og for at faa den maatte man henvende sig til nærmeste Slægt. dette skal være en Konsul Just Finne, da hans Hustru er fød Menke og dette var Menkes Familiebegravelse. Man fik tilladelse til at nedrive Gitteret og nedtage Støtten og bringe det hen i Just Finnes Bod, der staar tæt ved Angels Støtte. Og dette er nu gjort.

21.

I dag kom den Sten og Gibsafstøbninger her tilbage fra Bergens Udstillingen i Sommer.

22.

I 1883 blev det Schøllerske Gravsted nedrevet og 13 Kister som stod deri bleve midlertidlig hensatte i Vestskibets nordre Taarn. (se min Dagbog for 1883, d. 26 September 26, Side 108.)

I dag blev de samtlige Kister førte derifra og ned i søndre Tverskibs Kjelderrum, som ved siden af det Angelske Gravkjelder er indrættet til dette Brug.

23.

Det Gravsted som ovenfor er nævnt i Vestskibets nordre Taarn, er det samme som det Klüwer nævner for No: IX (se min Dagbog for 11 Juli 1882, Side 100.) og vi er nu i færd med at tage op trægulvet og nedbryde Vægene i Kjælderen medens Vi lader Hvelvet blive staaende en tid, da det hviler paa den indvendige Benk i Taarnet.

30.

Tømt Bøssene Kr: 44,21.

DESEMBER 1898

Desemb 1.

For en kort tid siden kom en Kasse med Prøvestene hid. Det var 16 Styk Marmorflise i forskellige farvenyanser. Disse bleve givne til Kirken af Anker i Fredrikshald, og beordrede Arkitækten at disse skulle indlægges i Trærammer for at kunne bevare dem, da de alle ere slebne og polered. Dette er nu gjort, indlagt 4 Stene i en Ramme, eller 4 Rammer som bliver hengende ind paa Arkitæktens Contor.

17.

Siste Dag Vigeland Arbejder her for denne gang. Reiste den 21. til Christiania.

20.

5 af de forskellige Gravplader som til forskellige Tider ere flyttet fra sine Grave paa Domkirkegaarden og hensatte ved Vestskibets Gavl er i Dag taget i brug nede i Stensamlingen for der at tjene til Fundamenter for de opsatte gamle Stene.
Disse Pladers Indskrifter er følgende:

1.

«Captain

Jørgen Coldevin Rosenvinge

fød 1764,

død 1842.»

2.

«Her hviler
 Fru Elisabeth Find
 fød Heldberg
 død 2 August 1835
 i sit 90 Aar.»

3.

«Her hviler
 i stille Fred den Jordiske Del
 af den Agtværdige Torsten Enebo
 fød den 9 Januar 1781,
 død den 14 Juni 1831.
 Du glemmes ei af dine kjære
 Efterladte.»
 (denne Plade ligger under Kongeindgangens Vælvanfænger i Stensamlingen)

4.

«Her hviler
 Torbjørn Jensen
 fød den 30 October 1784
 død d 9 November 1842.»

5.

«Annanias Schjefte
 fød den 23 desember 1829
 død den 12 desember 1839»

En marmorplade, se dagbog 1886 S. 167.

(denne Plade ligger under Korets Treforiepiller: Ved Høikorets søndre Taarngjennemgang til Koret i Stensamlingen)

30.

I dag sendt alle de Xyllegrafiske Klodse til Aktietrykkeriet her, det er 22 Klodse.

31.

Tømt Bøssen. Kr: 44,87.

1899

JANUAR 1899

Januar

Arbeidets Gang paa dette Aars begyndelse er følgende:

Der Arbeides i taarnets Klerestorie, vi er kommen over Væggenes Spidsbuer paa alle fire Sider, og muret Varebuerne over disse paa nord og Vestsiden, men mangler endnu paa syd og øst siden. Grundet paa Vinteren eller Kulden er murarbeidet indstillet intil videre, men Stenhuggerne arbeider fremdeles paa Taarnet med at hugge Kvaddere, Gesims og Parapet.

Begge de romanske Buer eller Indgange mellem Tverskibene og Vestskibet er taget under arbejde og gjøres færdig, med samt Væggene mod Vestskibet.

I Vestskibet arbeides indvendig med Grundmurene under Gavlvæggen og begge Hjørnetaarnene samt med nedflytning af de gamle Stene fra Skibet til Samlingen paa «Kongsgaarden».

Her er nu i alt ... Mand, hvoraf 46 paa Taarnet og Tverskibene og ... Mand paa Vestskibet, hvoraf 4 paa Stensamlingen.

De 16 Vandspyer over Gesimsen i Taarnet er nu modellerede og støbt i Gibs. Og Carl Myhre og G. Qvam er ifærd med at hugge dem i Klæber.

Rundt i Taarnets Gesims er 68 Consoller med Hoveder eller Blade. Disse er under arbejde.

De tre store Graastenspiller eller forstøtningspiller som var muret i Vestskibets Gavls tre Porte, ere nu nedrevne. Henrich Mathisen fortæller at han har fundet i Københavns Arkiv en Kvitering der Oplyser, at disse tre Piller bleve opførte i Aaret 1706, under en v. Ahnens Styrelse. I stedet for disse Piller ere Vægene nu afstivede eller forstøttede med svære Bjælker, og Portene ere nu fri igjen.

17.

I dag blev Arkitekt Hofflund der var Christies Assistent opsagt og sluttede.

31.

Tømt Bøssene Kr: 66.21.

FEBRUAR 1899

Februar 1.

Vi er her kommen saa langt indvendig med Grundmurene paa Vestskibet, at vi er færdig med nordre Taarn, og der lægges nye Mur under nordre Portal paa Vestgavlen. Under Portalets Grundmur er gravet et Hul under Muren, cirka 1 a 4'' mod Vest og 3 al 6'' fra Gulvet til Hullets Overkant, eller Murens underkant.

Det saa dog ikke saaledes ud, som der skulle have staaet en Ligkiste, da Hullet ikke havde saadan form, men i Hullet laa et Cranium og et Laarben. se Skissene af 18/1 99 og Planen a.

2.

Der fortsættes med Gravning fram mod Nord, eller langs nordre Væg indvendig. Først traf vi Ræster af et Lig som laa langs med Muren med Hovedet 3 al 18'' fra Vestgavlens Væg og 1 al 12'' dybt under Gulvhøiden (se Planen B. Kortet 56). Tæt ved, eller 7 al 9'' fra Gavlvægen laa der samlet i en Hob cirka 31 Lig, hvilket jeg omtrænt kunne tælle af de fundne Hovedskaller. Her var ligesom graved en Grav eller Grøft langs Muren, der endte med et Hul i Muren 1 alen fra Vægens første Vægsøile, fra den indre Taarnpille at regne. se Planen C og Skissebog for Vestskibet Blad 21. Kortet 57.

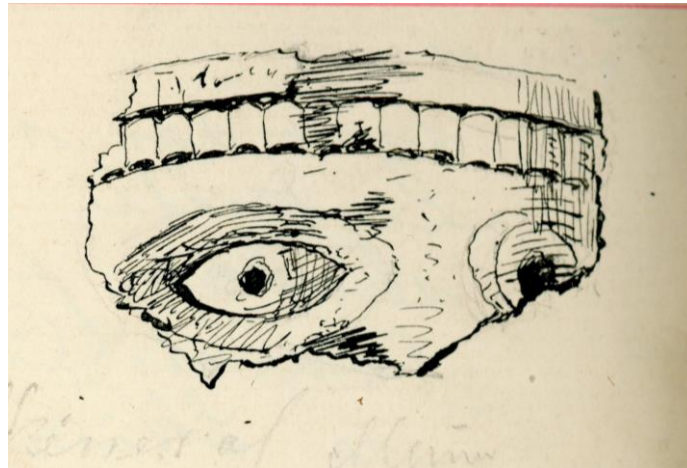
5.

Begyndt at grave i Vestskibets søndre Taarn, da her tidligere var Gravkjelder for Biskop Bang og Otto Beier med Familie (se dagbog 1876 Side 4.), saa var her tidligere udgravet og Vægerne forbedrede ved at sætte en tyndere graastens Mur uden paa den gamle. disse er nu nedrevet, og vi er i færd med at grave dybere end dette Gravsteds Gulv egentlig var. Kun 10 a 12'' under dette Gulv fantes i det sydvestre Hjørne af Kjelderens nogle henlagte Ben. der var

... i tallet, og kunne det tænkes at det kunne være ræster af Bjørn Ellingsen til Bjarkøes Ben, i følge N. Nicolaysens Oplysninger, hvorfor Benene bleve opbevarede i en Kasse. (Planen 58).

22.

I dag fandtes ved Gravning i Vestskibets søndre Taarn et stykke af et romansk Klæberstens Hoved. Kun det ene Øie og noget af det ene Øre er synlig. 3 Skisser er tegnet af Muren.

27.

Modtog i dag Brev fra Lars Reitan. Klongens Stenbrud ere nu saa daarlig at det ikke er mulig at faa en Kubikfod Sten brugbar Klæbersten ud deraf.

28.

O Lundemo reiste i dag op til Klungen for mulig at forandre Sted for udbrydning af Sten eller saa slutte.

28.

O Lundemo kommen tilbage og der sluttet i Klungens Brudt.

28.

Tømt Bøssen: Kr: 47,07.

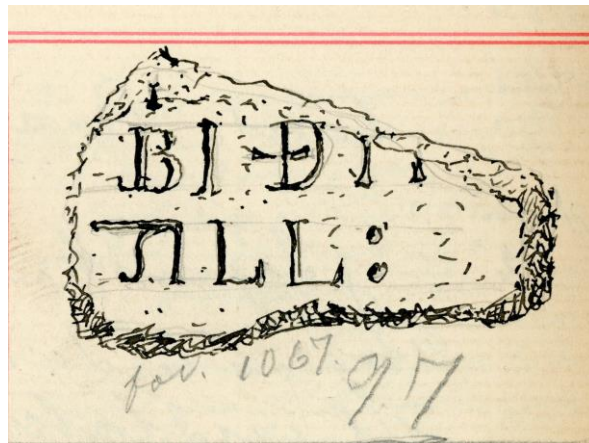
MARS 1899

Marts 2.

Den Mur jeg omtaler paa forrige Side 2 Februar, er nu saa rensat for Jord og Grus at jeg har kunnet tegnet den helt af. Det viser sig, at en romansk Grundmur er synlig under den del der strækker sig mod stortaarnet, medens den Mur som gaar mod Vest er en nyere Mur hvor Stenene er liggende. Bladet No: 107 i Skissebogen viser en Skisse af dette stykke Mur bedre end det her kan forklares. Her hvor disse 2 Mure ere forenede laa de 31 Lig, se Kortet 58.

16.

Ved fortsat Gravning i søndre Taarn af Vestskibet fandtes der i Jorden et stykke Marmor af en Middelaldersk Gravplade hvorpaa stod nogle Bogstaver. Der kunne tænkes at dette Pladestykke kunne være Ræst af Bjørn Erlingsons Bjarkøs Gravplade. hvorfor det blev opbevaret og har jeg skisseret af Pladen. Fot. 1067. 97.

20.

Lundemo reiste i dag op for at forpagte et Haarstensbrud.

21.

Den 18 Februar 1898 blev paa major Kreftings ordre sendt en Kasse med Ben til Undersøgelse. Disse Ben ere nu i dag kommen tilbage. Resultatet af denne Undersøgelse kjender jeg ikke.

21.

Det viser sig paa Vestskibets Nordre Langvægs Grundmur ved Gravningen at til den indvendige romanske Grundmur er muret udvendig en nyere Mur, for at faa Skibet større. I den nye Grundmur som nu sættes der er bestemt at komme en døraabning eller nedgang til Kjelderen, hvorfor der graves tvers gjennem Muren, og dermed faar man et snit gjennem hele denne Mur, som jeg skiserede af. Se Blad 106 i Vestskibets Skissebog, hvor man ser hele den romanske Mur og størrelsen af den anden.

31.

Tømt Bøssen. Kr: 66.02.

APRIL 1899

April 15.

Iver Hoem som i længere tid har lidt af Brystsygdom er i Morges Kl: 4 afgaaet ved døden.

21.

I dag blev Iver Hoem begravet paa Tilfredsheds Kirkegaard.

31.

Tømt Bøssen. Kr: 28,68.

MAI 1899

(Tegning av mynt ligger løst i dagboken.)

Mai 30.

Tømt Bøssen. Kr: 28,68.

JUNI 1899

Juni 22.

I dag udkom andet Oplag af Kreftings Bog om Domkirken, som selges til indtækt for Kirkens Restauration. Det første Oplag var 6000. Dette siste er 3000.

29.

Arnt Nilsen er i dag bleven begravet paa Tilfredsheds Kirkegaard. Han laa længe syg af Brystsygdom.

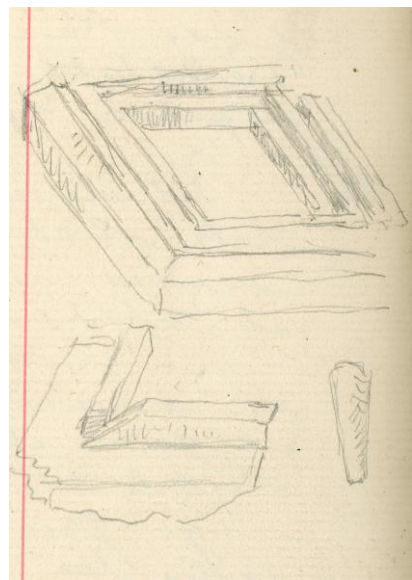
30.

Tømt Bøssene Kr: 392,66.

JULI 1899

Juli.

Nede ved Frue Kirkes Park, ved siden af Norges Bank hvor den gamle «Altonagaarden» laa, som nu er nedrevet, og hvor den nye Frimurerloge skal bygges, der udgraves Grunden for nye Grundmure, og et par Klæberstene er der fundet, som er hidkommen og aftegnet.

12.

I Krogs Gravsted hvor vi fremdeles arbejder med Grundmurene, viser det sig at den gamle romanske Mur gaar helt frem til Pillen nærmest søndre Taarn og den gothiske mur, som er lagt udenpaa for at Vestskibet kunne blive større, se Vestskibets Plan.

17.

I dag er major Krefting afgaaet ved døden, efter længre tids svaghed, 68 Aar gammel.

20.

I dag er Major Krefting begravet med megen høitidelighed og æresbevisning her paa Kirkegaarden.

21.

Den tyske Keiser besøgte Kirken i dag. Han har som tidligere skjænket kirken 1000 Kroner.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 555,57.

I margen: I Juli Maaned kom en Prøvesten hid til Kirken fra Ota Stenbrud i Gudbrandsdalen. Den er fra Hr. Heimdals Stenbrud. Det var en gammel Klæbersten-Gravplade taget paa Ota Kirkegaard hvor den havde lagt ude siden 1817 med udhugget Ornamente. Og vilde han hermed bevise os hvor holdbar Stenen er. Ikke kom bud om Stenen igjen og Arkitektten ville ikke sende den tilbage hvorfor jeg syntes den var for pen til at casere og indlemmede den i Samlingen nu Juli 1904.

AUGUST 1899

August 15.

Tømt Bøssen 273,57.

22.

I dag er alle de Bøger om Trondhjems domkirke som O. Krefting skrive blevne betalte, i følge Regning af 18 August.

23.

En af de lavest staaende Figurer i korbuen, som Hr Billedhugger Vigeland har Modeleret. den Koster der den nu staar færdig i Gibs, Kr: 864,00.

26.

Der er ikke mange dage mellem hvergang som jeg tegner af et stykke Grundmur af Vestskibet, men, grundet paa for mange gjøremaal har jeg forsømt af notere dette i denne Bog. Ogsaa i dag har jeg tegnet Grundmuren paa den østre Pille ved Porten paa Vestskibets nordre Langvæg.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 220,80.

SEPTEMBER 1899

Septb. 13.

Tegnet Grundmur paa vestskibets søndre Taarns sydøstre Side, se Blad 10.

16.

Atter tegnet Grundmur dette er udenfor nordre Langvæg øst for Porten, se Blad 11.

19.

Er det Udelingdagen for de Angelske Penge, som jo alletider foregaar i domkirken da Thomas Angel er bisat her.

Endelig er vi saa meget færdig i det Angelske Grav-Kjelder at alle Lig ere nu paa sine Pladser. Var Kistene og disse oppudsede, og staar i dag og et par dage til aabent til for Besøgende, som havde lyst til at se dette da kun faa af de nulevende har set Thomas Angels Kiste.

20.

Tegnet et stykke Grundmur under anden Pilar fra Vestskibets sydside, søndre Port.

21.

I dag har Videnskabernes Selskabs Oldsamling hentet endel gamle Sten herfra og ført did til opbevaring. det er 7 Stene fra Melhus gamle Kirke. 9 Stene fra Ørkedalen Kirke og en gammel Alterplade fra samme Sted.

28.

I dag tegnet Grundmur. Det er den vestre Side af 3die Pille fra Tverskibet paa Vestskibets nordre side, se Blad 13.

28.

Jeg læser i dag i Avisene at Arkitækten har faaet et tysk Orden af den tyske Keiser.

I dag tegnet Grundmur under Vestmur.

30.

Tømt Bøssen Kr: 193,82.

OKTOBER 1899

October 7.

Tegnet et stykke Grundmur af Vestskibets nordre Langvæg, indvendig paa Portens søndre Side. Se Blad 110 b.

10.

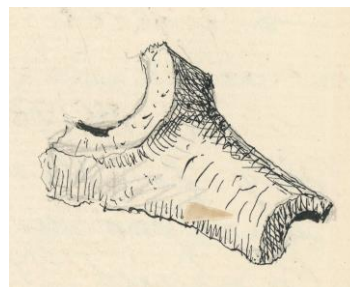
Vi maatte i Dag flytte Lig i Lundgrens Gravsted, tillige med en Støtte som stod Grundmuren for nær, da vi der er i færd med nye Grundmure.

14.

I dag blev Thams Gravsted flyttet. Tre Lig bleve efter departementets tilladelse flyttede. Kirkeværge Raaen var hele tiden nærværende og saa at det gik til med al mulig forsigtighed og Orden.

14.

I dag kom en undelig Sten op til Kirken som er fundet paa den gamle Altonagrund, den nye Logebygning, øst for Fru Kirke. Stenen er muligvis af en Skorstenspipe.

18.

Tegnet et stykke Grundmur paa vestskibets søndre Side udvendig, det første Parti ved Tverskibet.

I en af de første dage af denne Maanede tegnede jeg af samme Mur se Blad 14. Det var den gothiske Mur, som var bygget foran, eller uden paa den gamle romanske. Ved at faa denne gothiske Mur bort, kom den romanske Mur synlig, se Blad 15.

I 1891 den 9/5 blev Vestskibets østre Pille aftegnet hvor den støder op til søndre Tverskibs vestre Langvæg.

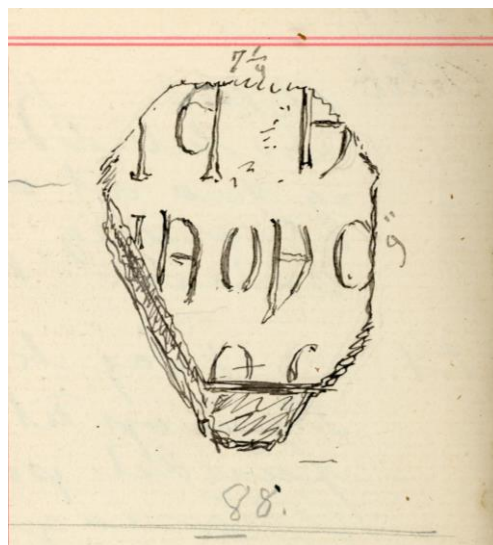
I 1893 den 6/5 blev den atter aftegnet med sammenføiningen med Tverskibet og Vestskibets Langvæg, se Dagbog for 1893, Side 33. Disse 4 Tegninger bør staa sammen.

19.

Mur under vestskibets søndre udvendig hvor Thams Gravsted stod er i dag aftegnet.

26.

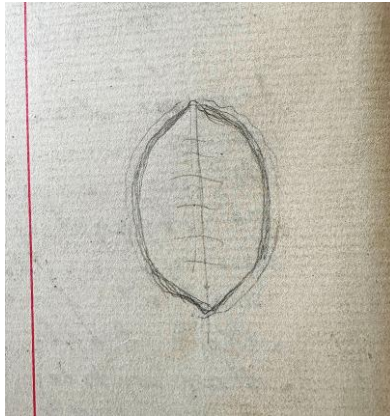
Vi har nedrevet den vestre Ende af Gravhvælvingen og deri fandtes et Styk Gravplade af Marmor som har noget Lighed med det Stykke som fandtes i søndre Taarn, se Side 95. Om disse 2 Styk skulle høre til samme Plade de fandtes hinanden saa nære?

27.

Den 14 October fandtes udvendig for Vestskibets søndre Taarn, hvorfra vi nyelig flyttede Consul Thams Gravsted, i Jorden en Messingplade som engang har lagt paa en Ligkiste. Da det var over 12'' under Thams Kister og der laa Jord i mellem pladen og Kisten saaes det godt, at den ikke tilhørte Thams' Grav, men maatte være fra en tidligere Grav.

Nu først i dag har jeg faaet tid til at rense den og faa den læst. Pladen er Oval og lidt tilspidset til begge ender og noget buet i sin bredde.

«Under
Denne Uhrne hviler de forkrænelige Levninger
af
den i Livet Højædle og Velbaarne
Frue Justiceraadinde Anna Catharina Tønder
Friedlieb
Som første gang saa Livets Lys, den 21 September 1735,
hvilket igjen blev udslukket den 8 April 1804.
Efter at hun imidlertid havde været 2de gange Gift,
Først med Cansellieraad Henrich Lysholm,
og
med ham bragt 13 levende Børn til Verden, hvoraf 7 leve,
som have givet hende 19 gienlevende af 24 Børn-Børn.
derneft
med Justiceraad Allexander Hammond Friedlieb,
med hvem hun ogsaa havde 2de Børn
hvilke dog i den Spæde Alder ingik i Evigheden

tillige med deres Fader.
 Hendes oplyste og blide Aand,
 Hendes ædle og Liberale Tænkemaade,
 Hendes Skiulte Haand, som Aftøret Armodens Taare,
 Hendes Børns Høiagdelse og Kjerlighed,
 Hendes Skyldfrie Vandel
 og hendes rolige Død,
 Alt dette vidner om hvad hun var og hvad hun er.
 Læser
 Lær af hende at leve
 saa vil din Død blive den Rætfærdiges
 Og dit Endeligt
 Som Hendes.»

(Side 8, 12 November 1892 er optaget en Justiceraad Friedlieb?)

30.

Byens Aviser kan i dag fortælle os, at Kuglen allerede er sat paa det første af Hovedtaarnets 4 smaa Taarne, «det vestre» staar der nemlig skrevet. Om et par dage kan vi først skrive at det første Taarn har faaet Kuglen paa sit Spier.

31.

Tømt Bøssen Kr: 68,43.

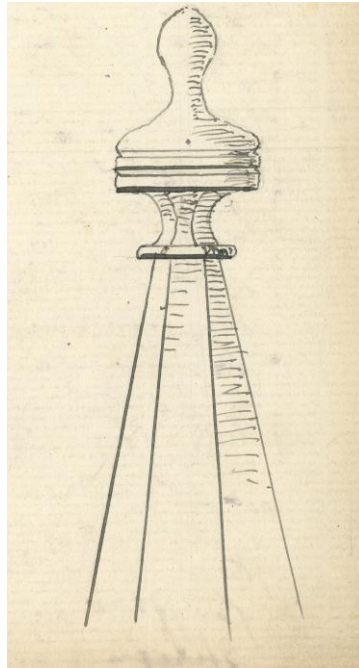
31.

I Vestre Ende af det nu nedrevne Kjeldervælv i Vestskibet er i dag bleven fundet et stykke Gravplade med gothiske Bogstaver, da det har megen Lighed med de Stenstykker som er fundet af Biskop Bolts Gravsten, er det ikke usansynlig at det kan høre dertil.

NOVEMBER 1899

November 1.

I dag kan vi først skrive at det første af Hovedtaarnets 4 Smaataarne er færdig muret og Kuglen sat paa dets Top. Det er det nordvestre Taarn. Og i Kuglens Ring er udhugget følgende: «Den 1 November 1899.»

3.

I Gaard den 2 November blev Topstenen, eller Kuglen sat paa det andet Taarn: det nordøstre af de 4 smaa Hjørnetaarn paa Hovedtaarnet. Datoen blev udhugget i Topstenen.

12.

Jeg har i dag aftegnet et stykke Grundmur i Vestskibet. Det er indvendig paa søndre Side, den ydre Mur set inden fra, det er romansk Mur, muret af smaa Løftesten. Den romanske Mur er 3 al 21'' tyk, den udvendige tilsatte gothiske Mur 1 al 15'', hvilket tilsammen faar en murtykkelse 5 al 12''. dette er mærket paa Grundplanen. 2 Skisser som tidligere ere tegnet bør føies til denne tegning. Det er Skisserne af 2/5 92. Se mere herom dagbog af samme dato. Blad 62 og i Skissebogen 96 og 97.

30.

Tømt Bøssene Kr: 59,52.

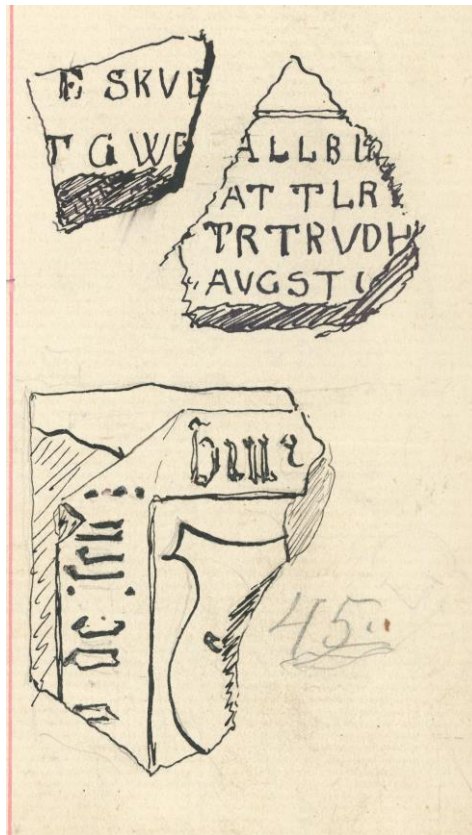
DESEMBER 1899

Desember 2.

I dag blev topstenen sat paa det tredie taarn af Hovedtaarnets 4 Smaataarne.

12.

Ved nedrevningen af Vestskibets Ligkjelderhvælv er i dag fundet et Stykke Gravplade fra forrige Aarhundrede, ligesaa et fra Middelalderen i Vestskibet. (45)

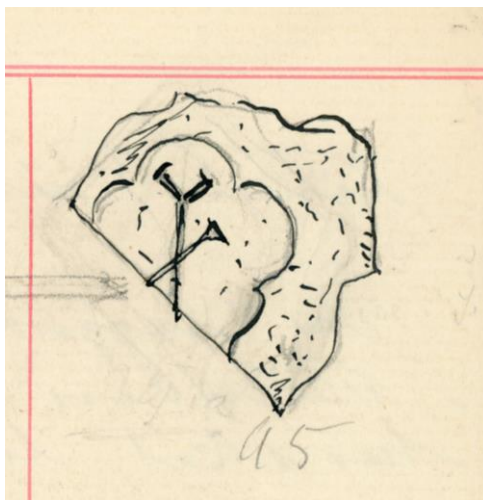

20.

I Høst blæste det gamle Fløi som stod paa Vestgavlens nordre Taarn ned, og blev borte i Sneen. Nu er det fundet igjen, ved det milde Veier, men der er ikke meget at opservere ved dette, dog er det henlagt til opbevaring, det er en Ramme af fladt Baandjern og lagt Kobberplade imellem, som har været forgyldt og der paa malet, men Skriften er saa meget afrustet at kun saa meget var synlig: «REPARET 1739».

21.

I Vestskibets Vælv fantes denne Plade.

31.

Tømt Bøssene Kr: 49,79.

1900

JANUAR 1900

Januar 2.

Ved det nye Aarhundredes begyndelse er Arbeidet saa langt fremadskredet, at Hovedtaarnets Mure har naaet sin høide, og de 3 smaa Hjørnetaarne ere færdige, medens kun nogle faa Stene mangler paa det fjerde (det nordøstre) Taarn. Gesimsen rundt Taarnet er muret, men Parapetet mangler. Al Stenen dertil er hugget færdig.

Paa nordre Tverskib er vi naaet op med de to smaa Hjørnetaarne saa meget at de frigjører sig fra Skibets Tagværk. Men meget af Stenen er færdig hugget og i Vinterens Løb vil de blive helt færdighugne.

I Vestskibet er vi næsten færdig med Grundmurene til de ydre Væge rundt, ud og indvendig.

29.

Indvendig i Vestskibet, paa søndre Side, ved søndre Taarn, har vi nu nedrevet Vestskibets gamle Grundmur hvorpaa Ligkjelderens nordre Langvæg stod. Den romanske eller den ældste deel af muren er for det meste bortrevet, og kun 1 a 2 Skifter ligger tilbage som jeg har forsøgt at tegne af.

30.

Færdig med Gravning for den første Pille ved Vestre Gavl. En Meisel er fundet derved synes at være meget gammel. 110.

31.

Tømt Bøssene Kr: 45,97.

FEBRUAR 1900

Febr 1.

Der begyndes i dag at lægge Puk i Bunden af den 1ste Pilar. Her skal lægges 9'' Puk.

7.

De store Gravstene som i flere Aar har været opsatte i Vestskibet, har vi nu maatte flytte ud af Kirken, for at faa Plads til Fundamenterne. Tre af disse, ere nu i færd med at flyttes ud mellem Koret og Lektoriet hvor de bliver opstillet langs Væggene.

7.

Tegnet i dag et stykke Grundmur, det er fra Vestskibets søndre Langvæg, indvendig; efter at man har udrevet et stykke romansk mur saa den nordre Side af den gothiske Grundmur blev synlig. Se Bladet 98 der er tegnet en Plan, mod syd ses Linien af nordre Side paa den gothiske Mur, øst, den nye Mur, der er sat istedet for den tidligere nedrevne romanske Mur og den vestre Side er den gamle romanske Mur.

28.

Tømt Bøssene Kr: 45,55.

MARS 1900

Marts 6.

Ved Gravning for de store Pille i Vestskibet, da vi skulle grave for den 1ste Pille paa nordre Side nærmest Vestgavlen, støtte vi paa tvende Lig, den Ene Kiste stod oven paa den anden, og maalte 4 al 8'' dybt fra Vaternærket, eller 2 al 7'' fra underkant af Søilebænken eller Gulvlinien. Disse 2 Kister laa 8 al 4'' fra Vestgavlens Væg over gulvet at regne, og 4 al 8'' fra nordre Langvægs Søilebænk. Kisterne vare 3 alen lange uden noget Kjændemærke, Plade eller Navn. Kisterne vare saa daarlige at intet af disse kunne holde sammen eller bevares helt.

der blev gjort Kister og hvert af de to Lig med ræsterne af sine ældre Kister blev lagt op i dem og tilspigret og hensatte intil man kunne faa en passende Plads for dem.

I Klüwers Beskrivelse over Kirken, eller Begravelser, se Side 33, No: 46 at det skal være «Professor i det Lappeske Sprog Knud Leem og Frue». Se Plan 1 og 2.

31.

I dag tømt Bøssene Kr: 60,37.

APRIL 1900

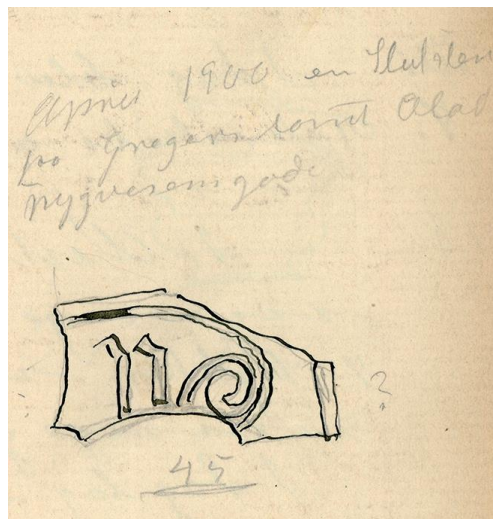
April 5.

Ryjord har i dag tegnet af et stykke gammelt romansk Grundmur paa nordre Mellemvæg i Vestskibet, ved tredie Pille fra Gavlen, se 25.

(i margen:) April 1900 en Slutsten på Gregers tomt Olav Trygevesons Gade.

6.

Ligeledes er fremkommet ved Gravning paa Vestskibets søndre side gammel romansk Mur under den nedrevne Gravvælvning. Det er Ræst af den ældste Grundmur. Ryjord har i dag tegnet dette af og Kartlagt dette se: 26.

30.

Tømt Bøssene Kr: 84,63.

MAI 1900

Mai 30.

Her fortsættes med Gravning og Mure paa nordre og søndre Væge af Vestskipet udvendig. Jeg har i dag aftegnet et stykke Grundmur paa søndre Langvæg, udvendig paa østre Side af anden Pilar fra Porten se Blad 27.

31.

Tømt Bøssene Kr: 86,17.

31.

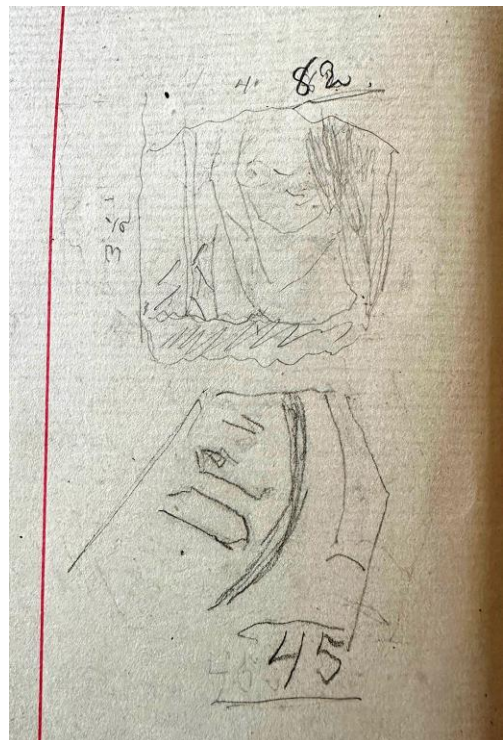
I dag er her ligeledes aftegnet et stykke Grundmur paa Vestskipets søndre Langvæg udvendig, det er Murstykket mellem 2de og 3de Pille fra søndre Portal mod øst. Blad 28

JUNI 1900

Juni 7.

Ved Gravning i Grunden for de store Piller i Vestskipet fantes et stykke af en middelalders Gravplade.

Ligeledes er fundet stykke af et Klæberstens større Barnehoved, udenfor Vestgavlen.

18.

I dag opsat Kuglen paa det 4de og siste af de smaae Hjørnetaarne paa Hovedtaarnet, det var det nordøstre Taarn.

31.

Tømt Bøssen Kr: 194,36.

JULI 1900

Juli 7.

I dag blev Kuglen sat paa nordre Tverskibs østre Taarn.

13.

I Vestskibets Grund findes mange Lig. Klüwer nævner 7 stykker, men der er vist mange gange flere. I dag tog vi op flere, eller rættere 4, hvoraf de 2 maa være Canseliraad Thyholm med Frue (se Klüwer No: 51) og de andre 2 nærmest liggende Lig fremmede.

Ved at aftegne de Jordlag og Lerlag som viser sig ved Gravningen ned i dybden seer vi at i en dybde af 2 ½ Alen dybt fantes at et cirka 6 a 8'' bredt Jordlag over hele Grunden betegner at her til har man engang nedgraved Lig, under dette igjen eller vel 3 alen under Gulvlinien findes igen et slig Jordlag hvori staar ræster af Lig eller Kister. I dette laveste Jordlag laa Canseliraad Thyholm med Frue (No: 3 & 4 paa Planen), medens de andre ubekjendte 2 Lig laa i det øverste Jordlag. Se Plantegningen (No: 5 & 7).

16.

I dag Mandag, kom den tyske Keiser hid. Man fik her melding om fra den tyske Consul at han ville komme hid Kl: 8 1/2 Morgen, men kom først et Quarter over 10. Ved Afskeden modtog Arkitektten en Convolut, hvor i Kr: 1000.

17.

Atter optaget et Lig i Vestskibet, det syntes at være en Kvinde, men uden Kjendemærke, og Klüwer nævner ingen Lig liggende paa den Plads. det var en stor dobbelt Kiste, og laa i en

meget skjæv rætning for de andre Kister, mod Nordøst og Sydvest i det nederste Jordlag eller i høide med Thyrholm, se Planen No: 9.

18.

Atter optaget i Vestskibet to Lig. Se No:11. Disse Lig vare ukjendte og alle Kisterne havde omtrent samme form.

24.

I dag optog 2 Lig omtrent midt i Skibet No: 12 og 13. paa Planen, det syntes at være Mand og Kone No: 13 Konen og No:12 Manden. Disse laa i Lag.

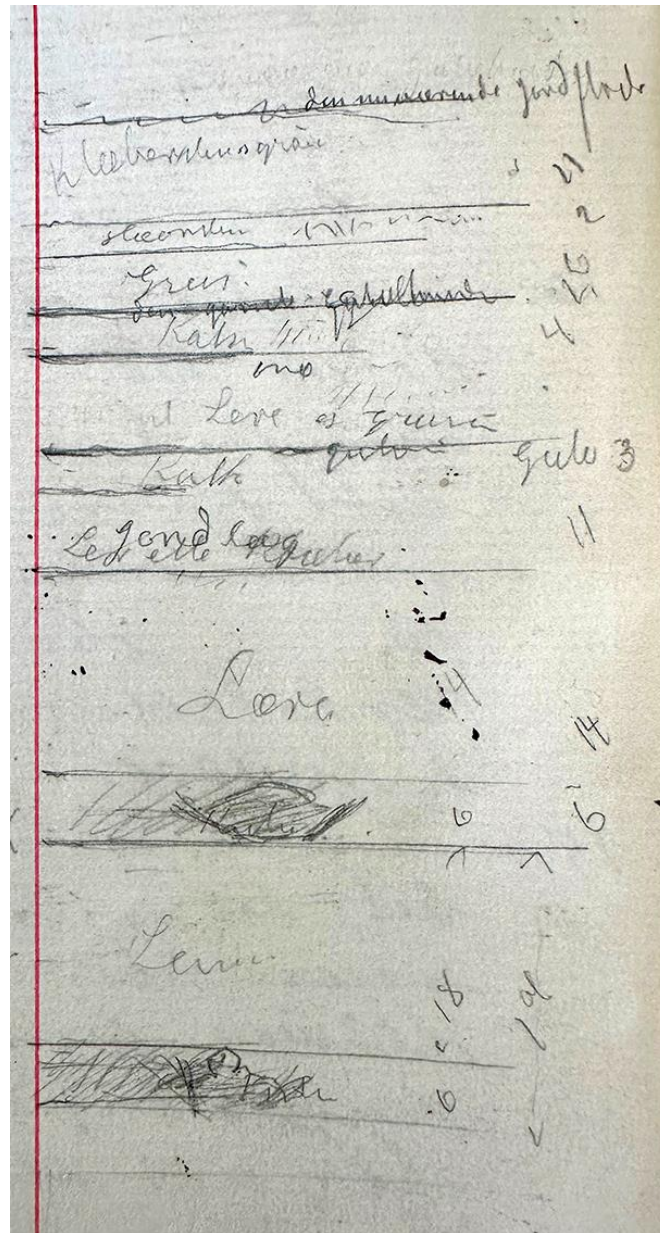
25.

I dag optog 2 Lig No: 8 og No: 10. No: 8 er et Barnelig lig 6 og 7, og de laa i øverste Jordlag.

26.

Atter optaget 2 Lig No: 14 og 15. No: 14 stod ligesom op paa No: 15 men noget længre til Nord, i øvre Jordlag. Se Planen.

Jeg har forsøgt at tage et gennemsnit af Jordlagene i Vestskibets Grund; og har jeg derfor tegnet flere, men da disse er af ulige Høider, har jeg søgt at faa et gennemsnit som passer om trængt paa det hele. De to Jordlag som viser os; eller hvor i Ligene ligge, ere igrunden de sikreste høidelag.

27.

I dag optog et Lig som ingensted staar nævnt for hvem det er. Det var en dobbelt Kiste og uden nogen Kjændemærke. Den laa omtrent i Høide med nedre Kisterække men noget høiere. se Plan No: 18.

30.

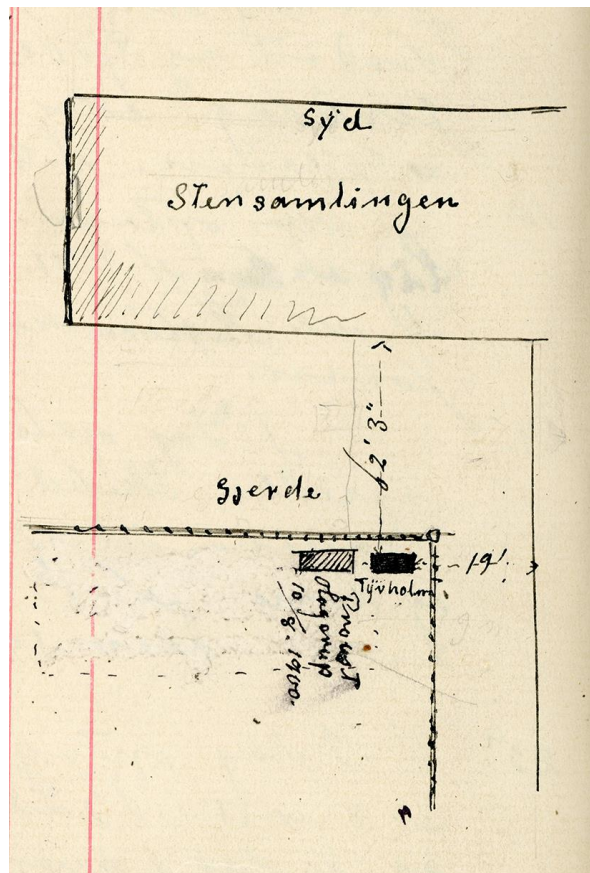
I dag optaget et Lig i Vestskibet intet Kjændemærke, og intet særegent ved det. laa i øverste Jordlag. enkelt Kiste. 19.

31.

Tømt Bøssene. Kr: 377.08.

31.

Vi har faaet Plads nede paa Kirkegaarden, paa en Ledig Plads tæt ved Kongsgaardens Materialbode, eller det hus hvor vi nu har hvor Stensamling, mellem Kirkegaarden og Huset er sat et Gjerde som deler Kirkegaardens tomt fra Arteleriets Plads, uden for dette bliver alle de Lig som vi optager fra Vestskibets Grund begravede. Canseliraad Thyholm med Frues Kister er sat i en Grav for sig. Alle de resterende Lig, som ingen Kjendemerker har, har vi lagt i en større Grav sammen.

AUGUST 1900

August 2.

Optog fra Vestskibets Grund 2 Lig, uden Navn eller Kjendemærke se Planen No: 20 og 21.

No: 20 var enkelt og No: 21 en stor dobbelt Kiste.

3.

I dag atter Optaget et Lig, dobbelt Kiste, uden Navn, No: 22, laa i øverste Lag.

10.

I dag optaget et Lig, det som hos Klüwer nævnes for 52. Provst Hagerup. Den laa i nederste Lag og var Læderbetrukket og havde Fod under Kisten. Kisten var stærkt Profileret som de øvrige Kister i Vestskibet. kun at her var en Fodramme sadt til. Provstens Lig blev begravet nede paa Kirkegaarden øst for Tyrholms Grav, tæt op til denne. Paa Kartet eller Planen er Kisten betegnet med N: 23.

10.

Samtidig er fundet og optaget et Lig som laa ved Siden af N: 23 og fik paa Planen N: 24. Det laa væstre Gavl lidt nærmere, men i samme dybte, paa laaget var paaheftet en forsølvet Jernplade. Vel det halve af Pladen var bortrustet, det resterende af Pladen som vi fandt havde ikke mere end et Bogstav at vise frem, det var et stort C. Hos Klüwer staar intet nevnt om denne Kiste.

10.

I dag er atter optaget et Lig som laa kun 2 Alen fra Vestskibets Gavls Grundmur, men mere i Midten af Skibets bredde. Det laa i øverste Lag, og var i form som de øvrige Kister, men hele Kisten rødmalet uden anden forsiring og uden Kjendetegn paa Hvem som laa der. Kisten fik paa Planen N: 25.

12.

I dag atter optaget 4 Lig N: 26, 27, 28 og 29. Der var intet særegent ved nogen af dem at bemærke.

14.

I dag optog 2 Lig N: 30 og 31. N: 30 laa i det lavere Lag og 31 i det øverste.

17.

I dag optaget et Lig i øverste Lag. (No: 32)

(herfra ny håndskrift, trolig Nils Ryjord)

20.

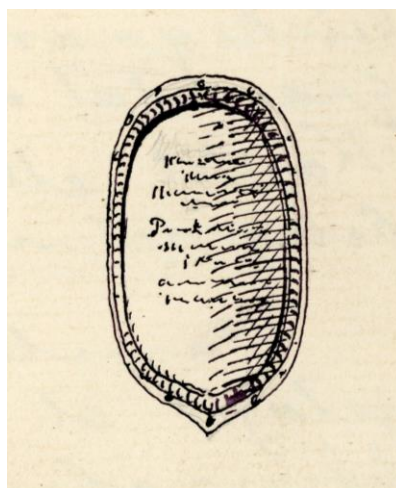
Optaget et Lig (no 33 i øverste Lag). Kisten var forsynet med Hanker af Jern, hvoraf 6 stk fandtes. Ligeledes optaget 2 Lig (i øverste Lag, no. 34 og 35.)

21.

Optaget et Lig i underste Lag. På Kisten, (dobb) der var forsynet med Jernhanker var anbragt en Navneplade af Kobber, hvilken viser at Liget har været: Kammerherre General-Tolddirektør Philip Leopold Wockenitz, +1800. Kisten er merket med no: 36 på Planen over Vestre Skib. Jernhankerne, 8 i tallet, var forgyldte og Forbindelsen til Kistebordene var omgivet med forgyldte Jernblikkeslag. Liget flyttes til en særskilt Grav ude på Kirkegården (se Situationsplanen Side 108.).

Inskriptionen lyder i sin helhed:

«Herunder hviler
Støvet af
Kammerherre og General
Told Directeur
Philip Leopold Wockenitz
Han traade ind paa Skuepladsen
i Aaret 1736
og Døde den 21de Mai 1800
I sin Alders 64 Aar.»

22.

Aftegnet et stykke romansk Grundmur i Vestre Skib. (under nordre Pilarrække). Skissene no: 39 - 40 viser Muren seet fra den indv. side, samt ovenfra. Sk.b. 127 og 128.

27.

Optaget et Lig i øverste Lag (no: 37). På Kisten, der var af de vanlige, uden Hanker, man finder i Vestre Skib, fandtes en meget fortæret, forsølvet Jernblikplade med Inskriptionen, hvorefter kan læses Aarstallene 1772 og 1803, samt Navnene Krabbe og Bødker.

Af de fundne Ben kan man slutte at de maa have tilhørt en Kvinde, og at af Inskriptionerne, antagelig en Fru Krabbe født Bødker, død 31 år gammel i 1803. Benene bliver hensat i Grav på kirkegården (se situationsplan side 108.)

Ligeså optaget et Lig af underste lag. Kisten (no: 38) var her en af de tarvelige Kuffertkister, uden noget beslag eller navneplade. Af Skelettet var kun tilbage Kraniet samt nogle fortærede rester af Lår og legbennene, forøvrigt fandtes ikke spor af Ben.

28.

Aftegnet den nordre side af den romanske Grundmur i Vestre Skib, (skitserne 39, 40 og 41.) Sk. b. 129.

Optaget et Lig i Øvre Lag. Kisten var hverken forsynet med Hanker, navneplade eller andet Udstyr (no: 39).

29.

Optaget 2 Lig i øvre lag. (No: 40 og 41). Kisterne var de vanlige, man finder i Vestre Skib, uden nogen Navneplade eller Hanker.

31.

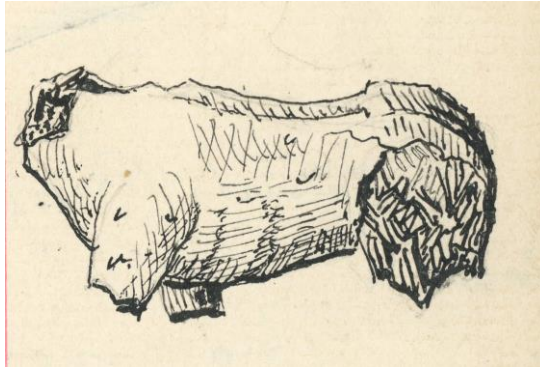
Tømt Bøsserne: Kr 349,81.

I dag er Topstenen på Nordre Tverskibs vestre Gavltårn sat, hvorefter det Arbejdslag, der har været beskæftiget med muringen af dette Taarn, påbegyndte muringen af Søndre Tverskibs Gavl.

SEPTEMBER 1900

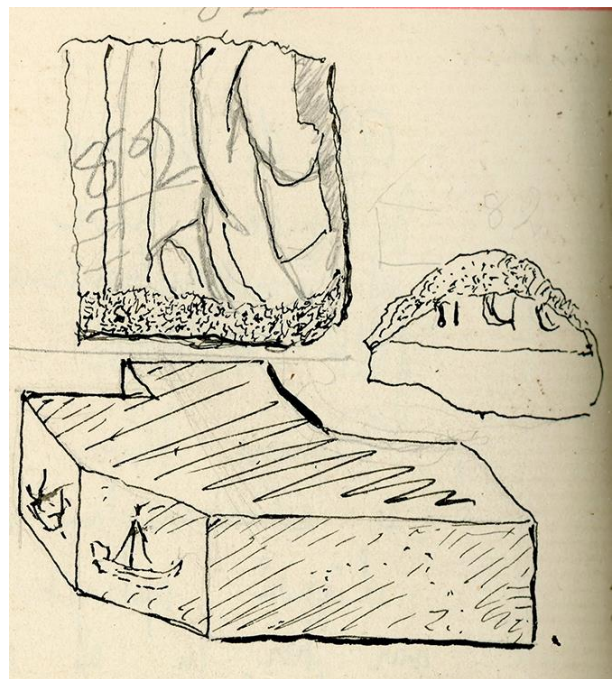
September 1.

Opbragt fra Byen et Bruddestykke af en Dyrefigur, huggen i Kleber. Figuren er funden ved gravning til en Gasledning udenfor Handelsbankens Gaard i Søndre Gade. (Se Skissebogen for fundne Stene, side 53.)

12.

Ved Gravning for Fundamenter til den Nordøstre Pilar i Vestre Skib er fundet flere Stykker af en Gravplade, hvoraf et større Stykke med Inskriptioner. Blandt andet kan heraf tydes Navnet Hans Andersøn. Desuden er fundet en Del Figur- og Ornamentdele. Se Skissebogen Side 53, 54 og 55.

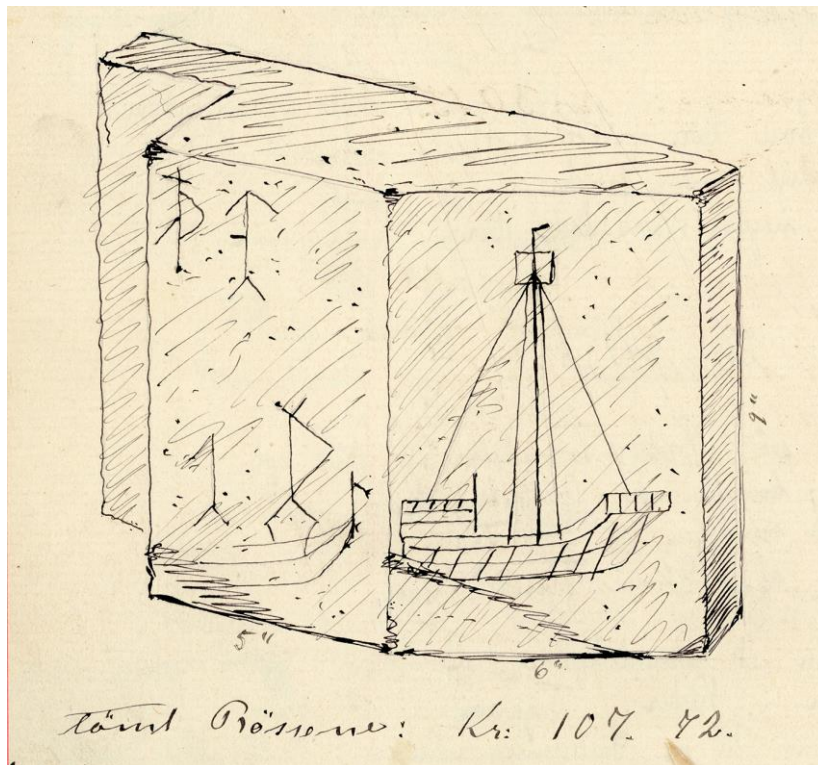

23.

Paa en gammel Sten som engang har været indmuret i et af Vestskebets 2 Taarne, og som i dag blev taget i brug til Kvadder i nordre Tverskibs Gavl, fandtes indridset en Tegning af et Skib, to som det syntes gamle Bomærker.

Paa Stenens tilhugne Form kan man se at den har været en Hjørnestein med faset Hjørne udvendig og hulning indvendig til Vægene i Hjørnetrapperne.

Baade Bomærkerne, saa vel som Baadindridsningen syntes at være meget gammel, hvorfor Stenens Endestykke hvorpaa indridsningen stod blev afskaaret og opbevaret.

30.

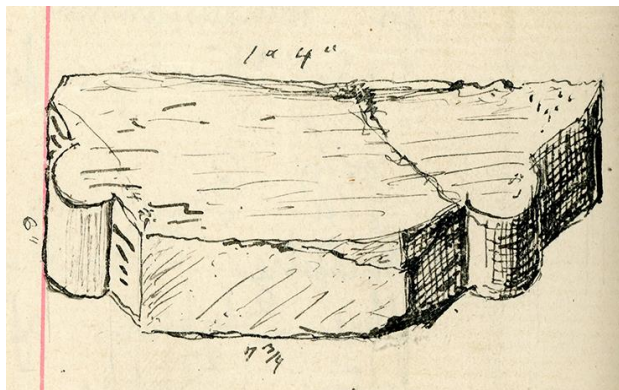
Tømt Bøssene: Kr. 107,72.

OKTOBER 1900

October 23.

Paa nordre Tverskibs nordre Gavлтаarn, dets nordre Side nede ved Sökkelen, var nogle Kvaddere over Sökkelen saa forknuste, at der maatte nye indsættes.

Blandt de udtagne Sten var en af Lektoriets Taarnstene. Denne blev noget i standsat og opbevares i Stensamlingen for den gamle Sten.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 85.52.

NOVEMBER 1900

Novb. 31.

Tømt Bøssene: Kr: 39,92.

DESEMBER 1900

Desemb. 11.

Arkitækten kom i Dag og fortalte at han har faaet meddelelse om fra departementet at man i Vestskibet kan begynde paa istandsættelse af Væggene. Vi har tidligere kun holdt paa med Grundmurene og disse er endnu ikke færdige. De ydre Mure ere helt færdige, men af de indre mangler endnu under 2 Piller sit Fundament. Ligesom Hele Rummet endnu ikke er helt udgravet, opmuret Piller og Hvælvet.

31.

Tømt Bøssene: Kr: 30,13.

1901

JANUAR 1901

Januar 2.

I det vi begynder paa det 20 Aarhundrede er Domkirkens Restaurationsarbejde saa langt fremskredet, at man kan sige at Hovedtaarnet staar saa nære færdig, at kun dets Hjelm og Hvælv mangler. Hvælvet kan ikke mures før Taarnhjælmen er reist og dækket, hvilket vil skee saa snart Vaaren tillader det.

Siden Juni maaned forrige Aar er Arbeidet paa Vestskibets Grundmure været fortsat og som nu staar færdig, men her fortsættes med udgravning inde i Skibets Grund for Kjeldere og Hvælv derover til Kirkens Gulv.

Nordre og søndre Tverskibs Gavl har været arbeidet paa i Sommer og kommen op i Klerestoriehøiden men maatte standse for Kulden i Høst og nu hugges der Sten til fortsættelse til Vaaren.

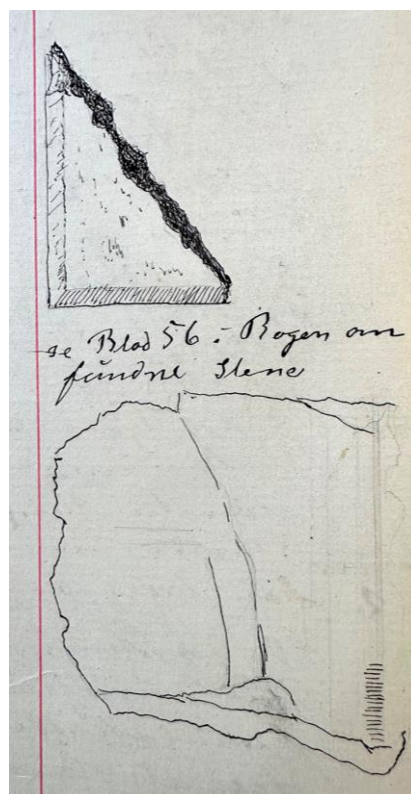
26.

I dag blev den siste Sten af de gamle Grundmure i Vestskibet baaret ud af Kirken.

Alle disse gamle Mure, saa vel de ydre som de indre ere aftegnede hvor der har været mulighed for at det har kunne blive gjort. Disse Blyantskisser ere alle nu indklebede i 2 større Bøger hvorpaa staar skrevet udenpaa Bindene som Tittel: «Vestskibets Grundmure.» Gravplade er ogsaa fundet. Se Blad 56 i Bogen om fundne Stene.

31.

Tømt Bøssene Kr: 29,59.

FEBRUAR 1901

Februar 1.

I dag blev fundet, ved gravning i Vestskibet Grund, cirka 6 Alen fra Taarnfoden i Høide med Kjældergulvet en Plade som saa ud som sølv, men da Rust har fortæret en del af den, maa den formodenlig være af Blik og forsølvet paa begge Sider.

Det mærkelige ved denne var, at dens Form tydelig viser at det er en Plade som har ligget paa en Kiste, men der var ingen Kiste i dens Nærhed der den fandtes, som man kunne tænke at den tilhørte. Og ei heller fandtes det ringeste spor af Indskribtion paa den. Da den blev renvasket var den Glat og blank som Sølv.

4.

I dag er optaget det 4 Lig fra Vestskibets Grund. Nætop der hvor Klüwer i sin Bog, paa Domkirkens Plan viser os 4 Gravsteder som han giver No. 47, 48, 49 og 50. Disse Ligkister ere nu sansynlig kommen frem i dagen, men da der ingen Inskriptionsplader var paa dem, kunne man intet bestemme, og da det var saa meget vanskeligere at der laa flere Kister i deres nærhed over og under.

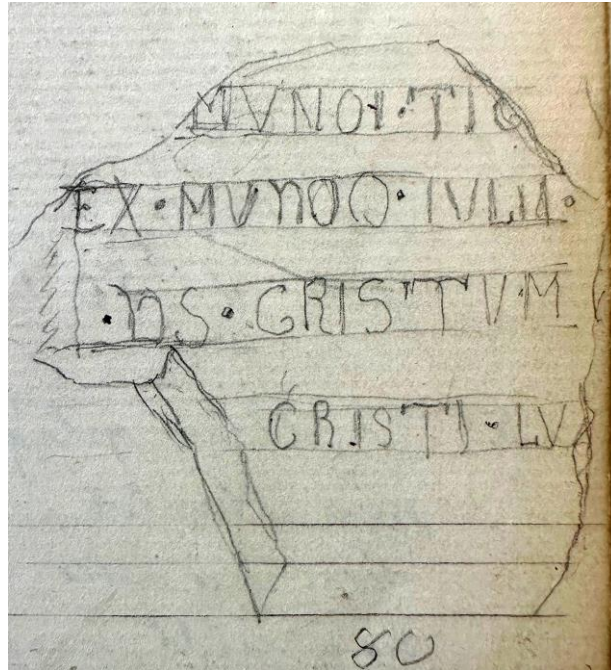
Den Kiste paa hvort Plan No: 44 som sansynlig er den som Klüwer nævner for 47, skulle nærmest være Provstinde Angell.

I 1816 eller 17 lod Klüwer den Sten som betegnede hendes Grav borttage og opbevarede i Lagthinget. (se Klüwer: Blad 10. Pl. 5. Nu er Stenen lagt op paa Høikorets Treforium.)

Ligesaa den middelalderske Sten over Sira Petters, som Klüwer nævner laa over den Grav han betegner No: 48 paa sin Plan, er forlænge siden lagt op paa Høikorets Treforium hvor den nu opbevares,

Den Sten som Klüwer nævner at skulle ligge over den grav N. 49 er ogsaa forlængst oplagt paa Høikorets treforium til opbevaring.

Disse Middelalderske Stene maa altsaa være henlagt der efter at Ligkistene ere nedsatte, og ikke lagt der fra tidligere tider, for alle Kisterne vare af nyere Form, omtrent af slutten af 1800 eller begyndelsen af 1900. Middelalders Gravplade ogsaa fundet, se Blad 57 af fundne Stene.

7.

De 4 ovenfor nævnte Ligkister er paa Kirkens Plan betegnet med No: 43, 44, 45, 46.

No: 43 laa 1 al 12'' over den nuværende Kjældergulv.

44 laa 1 al 3'' '' '' ''

45 laa 18'' over det nuværende Kjældergulv og

46 laa i høide med Kjældergulvet.

Senere er optagne 3 Lig: No 47, 48 og 49.

Kun 45 havde en Blikplade som var forsølvet ovenpaa, men det halve af Pladen var bortrustet, og kun tilbage stod nogle faa Ord, der ikke gav mere oplysning, end at det maa have været en dame, sansynlig fød Angell:

«Her

.....

..... kende Hvile

.....efter

..... igjennem Jordlivet

.....Lemmer

.....af

.....fød Angell

død 5 September som hun havde levet

.....Aar

.....Skjød

.....signe

.....død

.....maa ligne

.....

.....

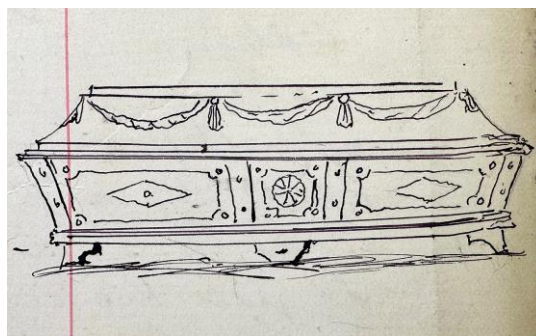
gode Christus Grav.»

22.

I dag optaget et Lig. Det er ligesom de øvrige, og uden Kjendetegn og fik No: 50.

25.

Atter optaget et Lig der fik No: 51 paa Kartet. Her er ikke andet at bemærke end at Kisten her var saa vidt vel bevaret, at man kunne se formen paa Kisten var lidt mere smykket end de fleste andre, dog ikke med Mæssing Zirater, men Kisten var udhøvlet med Fyllinger paa Siderne og Guirlander paa Laaget. den laa i laveste Jordlag.

28.

I dag optaget 3 Lig, No: 52, 53 og 54 som ere de siste Lig i Vestskibet.

Under Barneliget No: 7 laa ogsaa et voxent Lig uden Kiste. Dette blev da glemt at Nummerere hvorfor jeg nu maa give det No: 90. se Bogen 107. dette Lig laa under Barneliget i nederste Jordlag.

Naar vi samler alle de Lig som er optagne, under og over Jorden i Vestskibet bliver det ikke faa Lig som er flyttet ud af Kirkens Vestre Skib. 210 Lig og man kan godt uden overdrivelse legge til baade 10 eller 20 Lig fundne i Jorden i løse Ben, spredt hist og her saa uden overdrivelse kan siges at Vestskibet har minst gjemt 230 Lig.

MARS 1901

28.

Tømt Bøssene Kr: 31,54.

APRIL 1901

April 30.

Tømt Bøssene Kr 45,42.

MAI 1901

Mai 15.

Man er i Færd nu med at tage Taget af Hovedtaarnet, og i dag nedtages selve Spiret, eller Fløiet. Som det viser sig paa Fløiet har det været opsat 1722, og altsaa staaet der næsten 2 hundre Aar. Spiret og endel af «Kongen» er opbevaret.

17.

For at den 17 mai rigtig skulle fæstligeholdes var der anmodning om at lade dagen blive en Fridag, og Arbeidet begyndte som sædvanlig Kl: 6 Morgen, og saa blev her arbeidet til Kl: 8 Morgen og fri ræsten af dagen.

28.

3de Pindsedag. Smedene har i dag begyndt at bygge paa Spiret eller Hjelmen.

31.

Tømt Bøssen Kr: 55,68.

JUNI 1901

Juni 30.

Tømt Bøssen Kr: 184,72.

Man ventede Keiseren af Tyskland i dag, men istedet kom hans Sekreter med 1000 Kr som kan overragte Arkitækten. Keiseren forlod Molde strax og drog til Tyskland.

AUGUST 1901

August 19.

I dag eftermiddag blev Spiret eller Kuglen og Korset sat paa Hovedtaarnets Hjelme. Kobberslagerne ere omtrent halvveis færdig.

30.

Tømt Bøssen: Kr 256,57.

SEPTEMBER 1901

Septb. 2.

I Gaard Søndag Kl: 3 kom hvor Kronprinds til domkirken og var her til halv 5 og Arkitækten fulgte ham rundt i Kirken.

5.

I dag blev man færdig med forgylningen paa Korset og Kuglen.

30.

Tømt Bøssen Kr: 84,60.

OKTOBER 1901

Octb. 12.

Korset blev i dag sat paa nordre Tverskibs Gavl og bag paa Korset blev indhugget «12/10 1901».

Nu er al Stillads nedtaget for nordre Tverskibs Gavl, og den tager sig meget vakker ud, det syntes Alle som ser den.

31.

Tømt Bøssen Kr: 62,29.

NOVEMBER 1901

Novb. 4.

Sat Blomsten paa søndre tverskibs østre Hjørnetaarn og indhugget daton paa den.

DESEMBER 1901

23.

Ole Pedersen har af en længere tids Sygdom i Gaard afgaaet ved døden. Han var en af de tidligere Arbeidere her ved Kirken, om ikke den første. Han begyndte den 28/6 1875 og maatte paa grund af Sygdom slutte i Sommer.

28.

I dag blev Ole Pettersen begravet paa Domkirkegaarden.

30.

Kom Wiggeland fra Christiania for at modelere de Figurer som mangler i Korbuen.

31.

Tømt Bøssen Kr: 18,85.

1902

JANUAR 1902

Januar

Tømt Bøssen Kr: 8,57.

FEBRUAR 1902

14.

I dag reiste Her Wigeland herfra til Christiania efter at have modeleret de samtlige manglede Figurer til Corbuen: det er David, Christus paa Murkronen, Christus paa Korset, og Englen derover, samt Johannes.

Tillige har han modelleret 4 Reliefer til en døbefond, og 4 større Reliefer til Vestskibets Arkader.

26.

I Vestskibet hvor vi for tiden arbejder med forbedring af de indvendige Vægge fra Gulvet til det første Baand under Vinduerne. Kommen til Portene og vi der udmeisledede de sønderbrudte Kappiteller, fandt vi der inde i Muren bag Kapitellerne den lange Rende hvori Portbommen har lagt.

I den nordre Port laa endnu en del af den gamle Bom, men saa opraadned at intet deraf kunne opbevares: Bommen har været cirka 3,68 m lang og 0,20 cm høi og tyk. Paa søndre Side var likedan.

MARS 1902

Marts 1.

Der blev ingen Penge tømt af Bøssene i Februar.

APRIL 1902

April 21.

Da Veiret er saa godt, er man begyndt med Arbeidet udvendig paa Vestskibets nordre Væg. Det er Pillen nærmest nordre Tverskib, der i Aarhundrede har lidt af al den Regn og Frost fra Nordre tverskibs Tag, saaledes at Pillen var aldeles udhulet, for Sand og Kalk var aldeles bordtskyldet. saa Hjørnet af Pillen maatte heltop ommures og en rigelig Støbning af Cement i den.

23.

Opdal har i dag begyndt paa Vestskibets nordre Taarn, den Side af Taarnet som vender mod øst, det Væggestykket som er mellem Taarnets østre Vindu og Skibets Langvæg i Krogen.

MAI 1902

Mai 2.

Verken i Marts eller i April blev Bøsserne tømte.

Da de 19 forskellige Modeller som Vigeland har gjort og som har været opstillet paa forskellige Steder, er nu bleven samlet i Lektoriet som dertil er gjort færdig. det er nærmest gjort for at de Besøgende, eller Publikumet derved kan faa Andledning til at se dem og selv dømme.

JUNI 1902

Juni 2.

Tømte Bøssene Kr: 181,20.

JULI 1902

Juli 1.

Tømt Bøssene Kr: 217,00.

AUGUST 1902

11. august

Tømt Bøssen Kr: 346,30.

31. august

Tømt Bøssen Kr: 430,00.

14.

I Gaard var H. M. Kongen her og kom igjen i Dag for atter engang at faa Overskue hele Arbeidet. Og alt det som er udrættet her paa de siste 7 Aar siden Kongen var her. Kongen var meget begeistret over Alt hvad han saa, og gik her længe i følge med Arkitekten.

22.

I dag har den tyske Keiser hveret her, for at bese Kirken. Da han ikke har været her paa de siste 2 Aar, var meget gjort, syntes han og han gav som sædvanlig Kr: 1000 til Kirkens Restaurationsarbeide.

August 14.

Begyndte at opsætte det midtre Gallerigulv i Vestskibet.

30.

Tømt Bøssen Kr: 542,00.

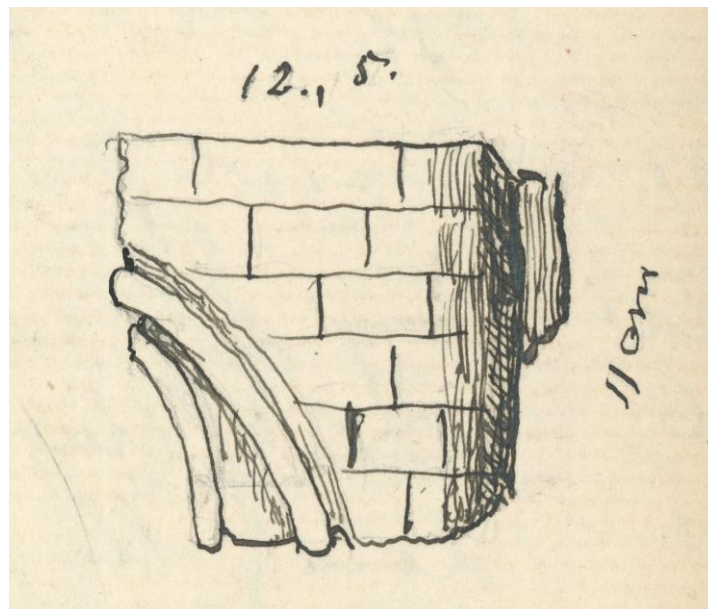
I slutten af August og først i September blev lagt Kobber paa Angells Kapels tag, der blev taget af den gamle Kobber fra Taarntaget.

SEPTEMBER 1902

September 17.

I dag kom Ronander op og meddelte mig, at oppe i Stenberger paa Baklandet hos en Vaagsæther, laa ræster af en Gravplade som var fundet i Vaar i Olaf Tryggvasons Gade. Jeg gik strax derop og fandt Stenen som kun var Brudstykker af en stor sort Sten. 2 Stykker fra det 17 Aarhundrede.

Ronander brang med sig da et lidet stykke Klæber som han havde fundet i Thomas Angells Hus, eller Klosteret kaldet.

22.

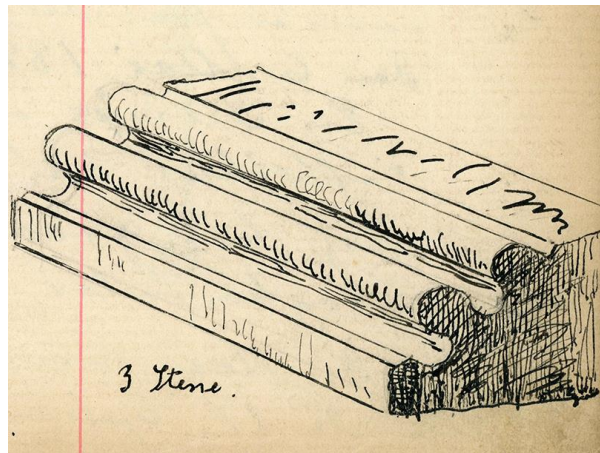
Af de 5 resterende Figurer som staar i vestre Gavl, blev de 2 støbte i 1884. De andre 3 Figurer støbes nu i disse dager.

1903

FEBRUAR 1903

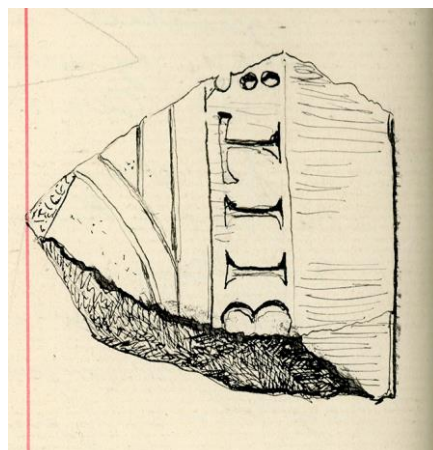
Februar 4.

I Vestskebet hvor vi paa nordre Langvæg sætter denne i stand, indvendig over den 1 Benken tæt ved Hovedtaarnet ved at udtage nogle forknuste Quadder, fandtes blandt disse 3 Stene som tidligere var hugne til andet Sted. den Ene af disse gik i Stykker medens de 2 bliver at opbevare.

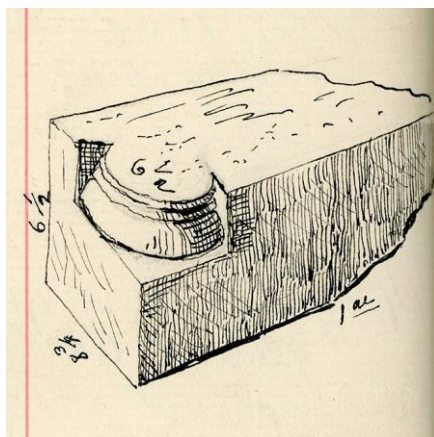
6.

Ved nedrivning af Mur paa nordre Langvæg af Vestskebet, oppe ved vestre Gavl indvendig, over den indre Indgang til nordre Taarn i højde med Buen over den, fandtes i dag et lidet stykke hvid Marmor af en Gravplade, med nogle Linier paa Fladen og nogle Bogstaver paa den fasede Kant. Den syntes at have lagt i Muren da Muren blev opbygget 1248. 50.

7.

Paa samme Sted, hvor vi fandt de 2 Sokkelstene den 4/2 og endnu nærmere Tverskibets Væg, fantes i dag i Muren en romansk Lisenbasis, hvis Bagside var ligesom de foregaaende benyttet til Kvaddere i Vægen.

13.

I Vestskibets nordre Langvæg, i det Bomhul som er ved Porten, har vi ved at rænse det, faaet frem en del styrknet Salpeter, gamelt Træ af Bommen og forstenet kalk og Støv taget og lagt det i en Kasse til opbevaring.

MARS 1903

Marts 31.

Tømt Bøssene Kr: 201,25.

MAI 1903

Mai 6.

I dag kom Videnskabs Selskabets Vagtmester for at afhente den Sten som er fundet uden for Kirken og som ikke hører til Kirkens Samling.

Det var en stor Gravsten af Klæber kom hid 29 Mai 1890 fra Melhus Kirke.

En Gravsten af romansk form som er fundet i Trondhjems Brygeri den 6 mai 1890.

En Stenøx og en Gravsten fundet i Melhus den 16 September 1890.

En Sort Gravsten som kom fra Boghanler Brun d. 30 Juli 1888.

En Sten som er fundet i Stensbakken d. 17 September 1902.

Mai 29.

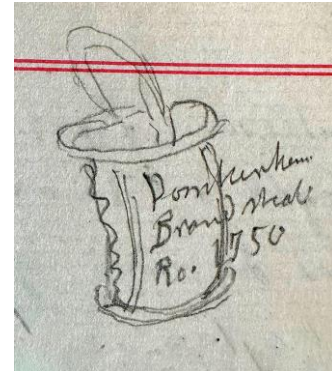
Tømt Bøssen: Kr: 232,24.

JUNI 1903

Juni 3.

Kom en Jernhandler G. Schei hjem til mig og fortalte at han havde købt en deel Jern af Byen, som denne havde liggende paa en gammel Søbod som Byen eiede og da blev solgt.

Denne Spand var der i bland jeg gav 3 Kr: for den.

JULI 1903

Juli 1.

Tømt Bøssen: Kr: 301,40.

AUGUST 1903

August 1.

I dag kom den tyske Keiser Wilhelm til Kirken Kl: omtrent 3/4 paa l. Arkitekten var tilsagt at mød ham her Kl: 11, og maatte saaledes vente i næsten 2 Timer. Keiseren var her omtrent en 1/2 time.

1.

Tømt Bøssen Kr: 617,05.

5.

En Sten er fundet i Bratøgaden den er af Klæber og hører sansynlig til Vestskibet.

26.

Enkedronningen af Italien kom hid til Trondhjem i Nat med damskibet Jolanta.

Hun tog med sit Følge 2 Herre og en dame ind paa Britannia Hotel

27.

I dag K: cirka 4 kom hun med Følge til domkirken. Da det var udenfor Omvisning tiden maatte jeg følge med hende rundt i Kirken. Hendes Sekretær gav Kr: 10.00 paa Bøssen.

27.

I Vestskibets søndre Langvæg fantes bag nogle Quadder en stor «Knolle» af et Kappitel. Knolen har en gang, før eller medens Vestskibet blev bygget været gjort til Koret, ikke bleven brugt og lagt ned i Vestskibets Mure. Den er nu taget til opbevaring.

28.

28 August fantes i Hjørnet af Kjøbmansgaden og Olaf Trygvason gade i Halvor Jensens Gaard ved Gravning en Venstre Side af en siddende Klæberstens Figur: se 6 Mai 1895.

SEPTEMBER 1903

September 4.

Tømt Bøssen Kr: 449,50.

18.

I dag fantes en 21 cm lang Meisel i Vestskibets nordre Væg tæt ved nordre Væg, og har lagt der siden Muren blev bygget cirka 1250.

30.

Tømt Bøssen: Kr: 137,50.

OKTOBER 1903

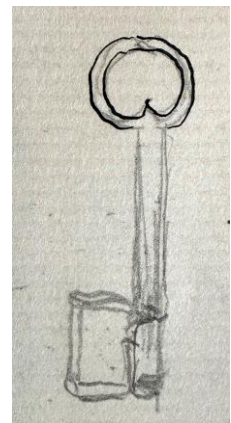
27.

Vi maa sige, at nu er vi ferdig med Lektoriets Tag eller at nu er Lektoriet helt færdig undtaget Vinduer mangler der endnu, og Gulv.

NOVEMBER 1903

November 17.

Fandt i dag en gammel Nøgle i Taarnets Treforigange hvor de nu gør rent.

DESEMBER 1903

Desember 17.

Tømt Bøssene. Kr: 156,10.

1904

MARS 1904

Marts 24.

I dag blev de 3 Klakker ophængte udenfor Vestskibets nordre Taarn intil videre, da de maatte ned indvendig i Hovedtaarnet.

29.

Tømt Bøssen. Kr: 180,15.

MAI 1904

Mai 31.

Tømt Bøssen. Kr: 152,90.

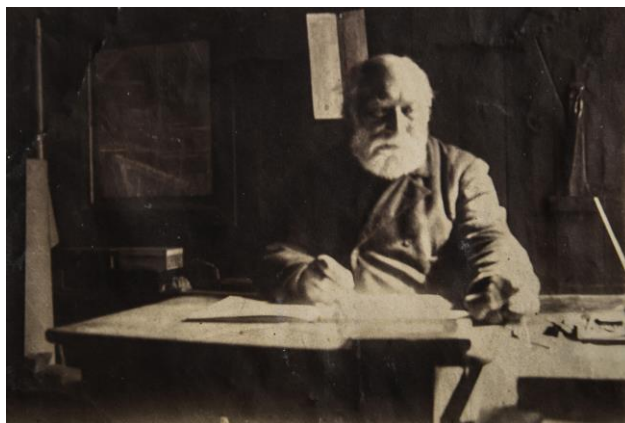
JUNI 1904

Juni 4.

Vi er i færd med at Nedtage al Stillads for Vælvet i Taarnet, ligesom Tverskibet, det søndre er al Stillad nedrevet for flere dage siden. (*Bergstrøms siste innføring*)

Juni 30

Tømt Bøssene Kr: 313,50 ved N. Ryjord.

En aldrennde Berstrøm på kontoret i søndre vestronntårn.